

ARKA KAPAK

kitap ve kültür dergisi
arkakapak.com

Yıl:1 Sayı:12 Eylül 2016 / 9,00 ₺

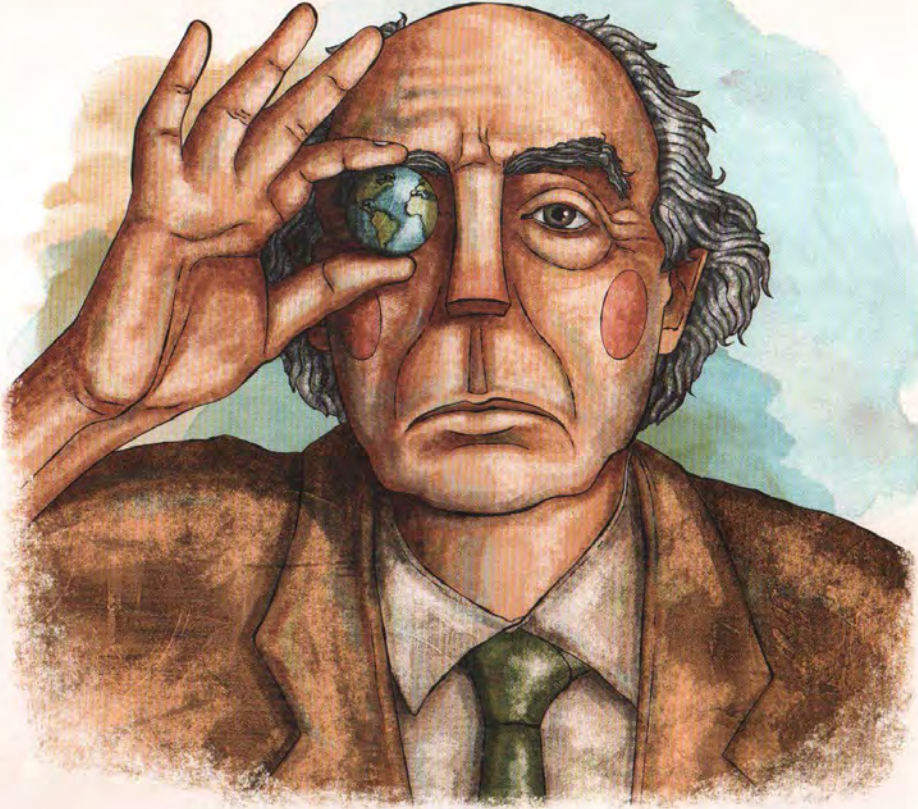
S.21

Dosya
Jose Saramago

S.30

Röportaj
Tarkan Tufan

☞ Körlükten daha dehşet verici şey,
görebilen tek insan olmaktır.

S.6

Haydar Ergülen

S.8

Enis Batur

S.10

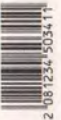
Kemal Varol

S.12

A.Ali Ural

S.14

Feridun Andaç

Kuraklıkla kavrulan, isyan tehdidi altında bir ülke; çözülmemiş bir cinayet ve giderek artan baskılar: *Kuyu*

Ruth ve Mark çiftinin şehrin sorunlarından kurtulup, yeni bir başlangıç yapmak için taşındıkları verimli arazi, ülkede yağmur alan tek bölge olunca, hem hayranlık hem de nefret nesnesi haline geliyor. Ve hayranlığın da, nefretin de bedeli ağır oluyor. "Bir hafta, bir yaz, bir gece... Hayatları yutup yok etmek için bir gece yeterlidir."

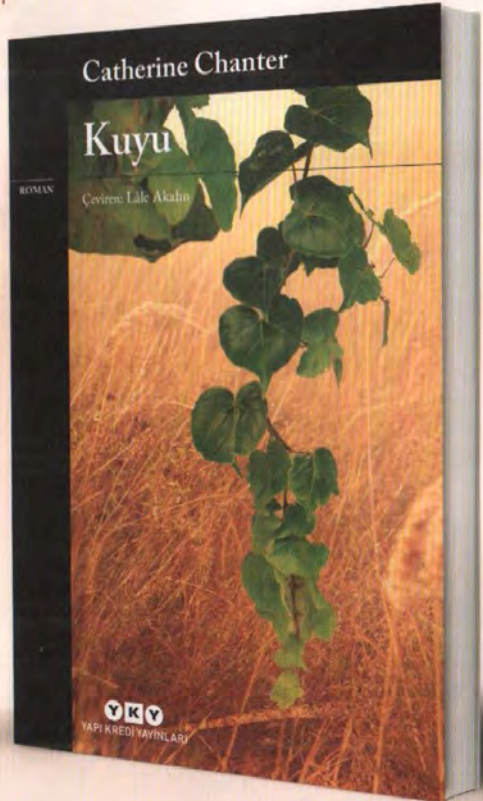
Kuyu'da karanlık bir gelecek kurgusu suç, aşk, inanç, yıkım ve yeniden doğuş temalarıyla harmanlanıyor. *Kuyu*'nun sırrı aydınlanırken, Chanter, okura her adımda yoğunlaşan, duygu dolu, sürükleyici bir metin sunuyor.

Kuyu

Catherine Chanter

Çeviren: Lâle Akalın

Roman, 360 s.

ARKA KAPAK

kitap ve kültür dergisi

Sayı: 12 - Eylül 2016

Ayda bir çıkar
arkakapak.com
ISSN No: 9772149827008

İmtiyaz Sahibi

Libronet Bilgi Hizmetleri ve Yayımlar San. Tic. Ltd. Şti. adına
Mehmed Ali Çalışkan

Yayın Yönetmeni

Yunus Emre Tozal
yunusemredozal@libronet.com

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Erkan Şimşek
erkan.simssek@libronet.com

Editör

İsa Karaaslan
isakaraaslan@libronet.com

Yayın Kurulu

Erkan Şimşek, Yunus Emre Tozal, İsa Karaaslan, Cemil Üzen, Zahid Yıldırım
Olcay Mağdeni Ünal, Hatice Yalçın, Murat Çiftçi, Ümit Yaşar Özkan

Görsel Yönetmen

Zahid Yıldırım

Mizanpaj

Cemal Keskin

Kapak İllustrasyonu

Onur Erler

Kurumsal İletişim ve Reklam

Hatice Yalçın
kurumsal@babil.com

Satış

Semih Gülsüren
0530 176 79 45
semih.gulsuren@libronet.com

Basım Yeri

Fima Basım Yayın ve İletişim Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Halkalı Cad. B4 Blok 164 Sefaköy, Küçükçekmece, İstanbul
Matbaa Sertifika No: 120 58

Dağıtım

Türkuaz Dağıtım
Tel: 0216 585 90 00

Yazı Göndermek İçin

Yazılarınızı "editor@arkakapak.com" adresine gönderebilirsiniz.

Yönetim Yeri

Ziya Gökalp Mah. Süleyman Demirel Bulvarı Cumhuriyet Cad. No:42
İs Modern Ticaret Merkezi 1. Erap E Blok No:63 - İkitelli OSB
Bağcışehir - İstanbul
Arka Kapak Papersense'in yayımdır.

© Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamda yayımlanması, telif hakkı saklıdır. Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamda yayımlanması, telif hakkı saklıdır. Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamda yayımlanması, telif hakkı saklıdır.

 papersense

12. sayımızla okurlarımızın huzurundayız. İlk yılımızı doldurduk. Bu sayı hazırlanırken duyduğumuz heyecan ise ilk sayılarının ötesine geçmiş durumda. Bu geçen bir sene boyunca Türkiye'de ve dünyada yayıncılıktan siyasete, savaşırlardan darbe girişimlerine, sayısız trajedi ve yenilik yaşandı. Muhteşem kitaplar yazıldı, büyük yazarlar aramızdan ayrıldı, gelecekte de hatırlanacak filmler çekildi. Biz de Arka Kapak olarak bütün bunları kitaplar bağlamında kalarak, kitabın gündeminden hiç kopmadan sayfalarımıza taşımaya çalıştık. Dosya konularımızı seçerken romanın insanlık, hayatla, hayatla olan o kudretli bağlantısına hep saygı duyduk, duymaya devam edeceğiz.

12. sayımızın dosya konusunu seçerken yine bu bağlantıya sadık kaldık ve José Saramago'nun Kırtık romanına odaklandık. Portekiz'in vicdani, Nobel ödüllü yazar Saramago'nun 1995'te yayınladığı Kırtık (Ensaio sobre a cegueira), modern edebiyatın kışkırtıcı, zihin açıcı, umutsuz ama insana cesaret veren romanlarından biri. "Aslında hepimiz körleşmişiz" alt metniyle ilerleyen roman, insanın içindeki o saklı faşizmin bulasıcı gücünü de deşifre ediyor. Yılgınlıktan değil aksine çok itiraz etmenin verdiği bilgelikle Saramago aynı zamanda büyük bir umutsuzluk resmi de çiziyor bir romanda. Bu umutsuzluğu her durumda da dile getirmekten çekinmeyen bir edebiyatçı. Kırtık'ın evrenselliği ise tarihin bir dönemine bağlı kalmadan insanı hem tarihsel derinlikte hem de kendi ruh derinliğinde diptere inerek analiz edebilmesinden kaynaklanıyor. Biz de bu büyük romanı Saramago'nun biyografik detaylarıyla da birlikte düşünerek dosyaladık. Tuğba Coşkun, Medeni Yılmaz, Cemre Cemri, Yunus Emre Tozal'ın yazılarından oluşan dosyamızın arşivinde her yeri olacağını düşünüyoruz.

Arka Kapak'a her ay rengini veren yazarlarımız bu sayıda da yine çok güzel yazılarla aramızda. Tabii bir sürprizimiz de var. Şair, yazar, yayıncı Ali Ural da bu sayı itibarıyla aramıza katıldı. Hem de harika bir merhaba yazısıyla. Kendisine hoş geldiniz diyoruz. Haydar Ergülen bu sayıda memleket meselelerine dokunurken Enis Batur şahane bir Fuad Köprülü "sohbeti" ile dergiye derinlik kattı. Kemal Varol ise yine bir ilk kitap avcılığı ile Ercan Uğur'un ilk romanına eğildi. Feridun Andaç da bu sayıda bir kitabı ele aldı ve Namık Doymuş'un Unutulmuş'unu anlattı.

Bu ayın röportaj konukları ise Tarık Tufan, Arslan Sayman ve Rocio Bonilla oldu. Yazarlık, sinemacılık, televizyonculuk alanlarında çıkardığı dokunaklı işlerle yıllardır o güzel çizgisinde devam eden Tufan, bu söyleşide dünyasını dürüstlükte paylaştı. Psikolog, yazar ve yayıncı Sayman ise çocuk edebiyatı ve yayıncılığının yanında sinema ve tiyatro ile ilgili dikkat çekici bir söyleşi verdi. İspanyol illüstratör Bonilla da resimli, renkli kitapların dünyasını sizin için araladı.

Türk Sineması Araştırmaları sayfamızda ise bu ay Banş Saydam'ın harika bir Direklerarası yazısı var. Saydam, Osmanlıdan cumhuriyete devreden bu kültür-sanat semtinin dönüşümünü, iç burkan bir üslupla anlatıyor. Bu ayın editör konugu ise Dedalus Kitap'tan Sedat Demir oldu. Kapak tasarımcısı sayfamızın konugu ise Delidolu Yayınları'ndan Burak Tuna.

13. Sayımızda yani 2. Yılımda yeniden görüşmek üzere.

Saygılarımızla
Arka Kapak

ARKA KAPAK

kitap ve kültür dergisi

İÇİNDE NE VAR?

YIL: 1 / SAYI: 12

EYLÜL 2016

6

HAYDAR ERGÜLEN

NE OLACAK BU
ARJANTIN'IN HALI?

8

ENİS BATUR

FUAD KOPRULUYLA
BİR 28 HAZİRAN
SÖYLEŞİSİ

10

KEMAL VAROL

KATİL GEÇMİŞ

12

A. ALİ URAL

ANNE YOKLAMASI
VATAN YOKLAMASI

14

FERİDUN ANDAÇ

UNUTULUŞ
ROMANI ÜZERİNE

16

TANER AFŞAR

TÜRK EDEBİYATININ
ÇİRKİN KIZI: SENİHA

18

MUHİTTİN ŞİMŞEK

TREN, YENİDEN

20

CÜNEYT GÖNEN

GÖKTE DONDURMA
OPERASYONU!
HAYDİ!

21

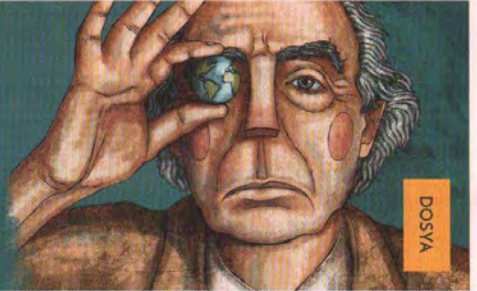
TUĞBA COŞKUNER

MEDENİ YILMAZ

CEMRE CEMRİ

YUNUS EMRE TOZAL

JOSE SARAMAGO

DOSYA

30

TARIK TUFAN

MASAL BİTTİĞİ ANDA ÖLECEĞİM,
ANLATABİLECEĞİM KADAR ANLATAYIM

RÖPORTAJ

34

MURAT ACAR

OSMANLI
KAPİTALİZME
NASIL DİRENDİ?

36

DURAN URUÇ

ÜÇÜZYETMİŞALTİ
SAYFADA
DEVİRİ PIXAR

38

EKREM SAKAR

TASAVVUFUN TÜRK
ROMANINDAKİ SEYRİ

40

M. ALİ ÇALIŞKAN

ÖRME HİRKALARI
KUŞANMAK

42

FIRAT DEMİREL

SAYILARIN
ARKASINDAKİ GİZEM

44

ERKAN ŞİMŞEK
ORTA SAYFA

46

İREM
UZUNHASANOĞLU
DOSTOYEVSKİ

48

SEZGÜL
KARCIOĞLU
ŞEHİRLERİMİZ
MERHMETLİ Mİ?

50

ÇİZGİ ROMAN
KARANLIKTAKİLER

56

ÖZKAN ALİ
BOZDEMİR
ÜÇÜNCÜ BİR YOL
MÜMKÜN MÜ?

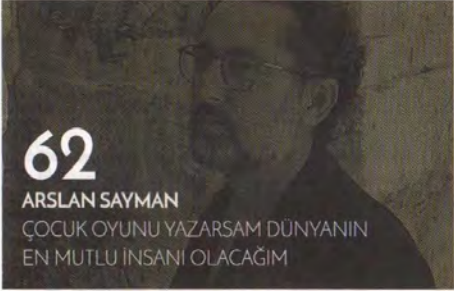
58

EDA SELİMOĞLU
SİHİRLİ LAMBADAN
ÇIKAN ALAADDİN

60

SABRİ AKGÖNÜL
...DARBEM ÇOKTUR,
HANGİSİNE YANAYIM..?

62

ARSLAN SAYMAN
ÇOCUK OYUNU YAZARSAM DÜNYANIN
EN MUTLU İNSANI OLACAĞIM

66

ÜMİT YAŞAR ÖZKAN
ÇOCUK EDEBİYATI

68

TUĞÇE NİDA SEVİN
GENÇLİK BAŞIMDA
DUMAN

70

ROCİO BONILLA
RENKLER
EN AZ YAŞAMIN
KENDİSİ KADAR
ÖZNELDIR

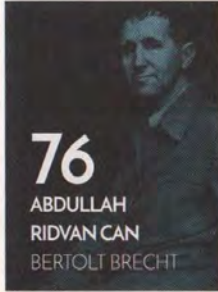
72

ARKA BLOG
EZGİ DURMUŞ
SEDA EROĞLU

74

TUĞBA GÜNER
SON BEŞ YILIN
EN İYİ
BİLİM KURGULARI

76

ABDULLAH
RIDVAN CAN
BERTOLT BRECHT

78

PERDE

80

TÜRK SINEMASI
ARAŞTIRMALARI
BARİŞ SAYDAM

87

EDİTÖRÜN MASASI
SEDAT DEMİR

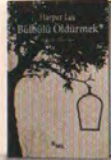
88

TASARIMCININ KAPAĞI
BURAK TUNA

2016 AĞUSTOS AYINDA HANGİ KİTAPLARI OKUDUK

Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu
Stefan Zweig

Bülbülü Öldürmek
Harper Lee

Olağanüstü Bir Gece
Stefan Zweig

Havva'nın Üç Kızı
Elif Şafak

Sputnik Sevgilim
Haruki Murakami

2016 YILI AĞUSTOS AYI ÇOK SATANLAR

- 1 Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu
- 2 Bülbülü Öldürmek
- 3 Olağanüstü Bir Gece
- 4 Havva'nın Üç Kızı
- 5 Sputnik Sevgilim
- 6 Hayvanlardan Tanrılara
- 7 1984
- 8 Şeker Portakalı
- 9 Karanlık Zihinler
- 10 Kırk Mantolu Madonna
- 11 Senden Sonra Ben
- 12 Sineklerin Tanrısı
- 13 Gurur ve Önyargı
- 14 Hayvan Çiftliği
- 15 Otomatik Portakal
- 16 Bazı Kelimeler Çok Güzel
- 17 Sofie'nin Dünyası
- 18 Cesur Yeni Dünya
- 19 Çavdar Tarlasında Çocuklar
- 20 Tutunamayanlar
- 21 Şanzelize Dügün Salonu
- 22 Zamanın Kısa Tarihi
- 23 Saatleri Ayarlama Enstitüsü
- 24 Tüfek, Mikrop ve Çelik
- 25 Mutlu Olma İhtimalimiz

2016 YILI AĞUSTOS AYI ÇOK SATAN E-KİTAPLAR

- 1 Satranç
- 2 Geleneksel Yapı Teknikleri
- 3 Bir Kedi, Bir Adam, Bir Ölüm
- 4 Bir Psikiyatristin Gizli Defteri
- 5 1984
- 6 Savaş Sanatı
- 7 Zorba
- 8 Dönüşüm
- 9 Hz. Muhammed'in Hayatı
- 10 Aforizmalar

2016 YILI AĞUSTOS AYI EN ÇOK SATAN İLK 10 YAYINEVİ - SEPET FREKANSLARI (%)

2016 Mimar Sinan Büyük Ödülü sahibi Cengiz Bektaş'tan...

"Nâzım Hikmet'in
bir bütün, her
yanıyla tutarlı bir
sanat adamı olduğu
söylenebilir...
Bütün sanat
dallarına olduğu
gibi, mimarlığa da
doğru, içtenlikli,
insana yararlılığı
açısından baktığı da..."

YENİ KİTAP

YEM Yayın

CENGİZ BEKTAŞ
EDİTÖR: ÖZGÜN FORTA
GRAFİK TASARIM: UTKU LOMLU
TÜRKÇE, 84 SAYFA, 11.5x16.5 CM
KULAKLI KARTON KAPAK

YEM Yayın Tüm Seçkin Kitabevlerinde ve Özel Satış Noktalarında

Eylül Sanat Kitabevi - İzmir, Gergedan Kitabevi - Erenköy, Homer Kitabevi - Beşoğlu/Ankara, İmge Kitabevi - Kadıköy, Mimarlık Vakfı Kitabevi - Karaköy,
Nail Kitabevi - Kuzguncuk, Pan Kitabevi - İzmir, Pandora Kitabevi - Beşoğlu/Nişantaşı, Tasarım Bookshop - Kadıköy

YEM Yayın
www.yemyayin.com

facebook.com/YEMYayin
twitter.com/YEMYayin

Genel Dağıtım: YEM Kitabevi
Online sipariş: www.yemkitabevi.com

NE OLACAK BU ARJANTİN'İN HALİ?

Haydar Ergülen

Çıkmasına çıkmış da, tam keyifle okuyalım derken, hoopo kitaptaki kaygıları doğrularcasına 15 Temmuz darbe girişimi! Böylece “Türkiye’nin geleneği” kendini bir kez daha göstermiş, darbe ruhu hortlamış, fakat bu kez halkın, medyanın, her düşünceden insanın direnişiyle sadece hortlamakla kalmış, canlanamamış. Ama bu haliyle bile 250 can almış, yakmış, yıkmış, bombalamış. Bu kez gerçekleştirmemiş ve bastırılmış olması çok değerli. En azından bundan sonra kolay kolay darbe kalkışması olmaz diye umutlanıyor insan. 12 Mart’ta lise öğrencisiyken tutuklanan, 12 Eylül’de üniversite öğrencisi olarak gözaltına alınan biri olarak inanmak, umutlanmak istiyorum elbette.

Arka Kapak / Haydar Ergülen

(Kitabı nerede okuyacağımıza dair bir öneri. Şart değil, keyfe keder. Önce, hâlâ kaldıysa kıyıda köşede bir küçük meyhane bulacaksınız. Bulamazsanız tv’de eski Türk filmlerine bakın, rakılar, kadehler buzlanmışsa da meyhane olduğu aşık bir mekan mutlaka vardır onlarda, en azından fonda Şükran Ay söylüyordur, alın kadehinizi, arada bir ‘şerefe’ diyerek kaldırın. Köhne de olsa bir meyhane bulduysanız hemen bir arkadaşınızı arayın, bulamazsanız ya da gelmezse dert değil, girin meyhaneye, nasılsa sizin gibi arkadaş bulamayan biri mutlaka vardır ve orada sizi bekliyordur. İşte size dertleşeceğiniz bir arkadaş. Adalet Ağaoğlu’nun Dert Dinleme Uzmanı gibi. Bundan iyisi... Beyaz peynir ve kavun da eşlikçisi.)

Ağaçkakan’ın Hazır Bilgi Serisi, Fethi Naci’nin Gerçek Yayınevi’nden çıkan “100 Soruda...” dizisi gibi güzel güzel ilerliyor. Bahtı açık, talih bol, yıldızı parlak, okuru çok olsun isteriz. Zira şimdiye dek yayımladıkları 7 kitabın hemen hepsi de içimizi açan, yüzümüzü güldüren cinsten. 100 Tuhaf Kitap’tan 100 Büyük Yanılgı’ya, 100 Güzel Kelime’den 100 Efsane’ye, doğrusu pek mühim ve pek gerekli eserler.

Mevzu başlıkta da pek veciz biçimde ifade edildiği gibi matrak bir mevzu aslında. İki tek rakı attıktan sonra memleketin derdine düşüp, “Ne olacak bu memleketin hali?” diye kara kara düşünen yurdum insanının kaygısı. Hatta rivayet edilir ki, iki Alman, Türkiye’ye gelip bir meyhanede rakı içmeye başlarlar; ikinci kadehten sonra Alman’ın biri diğerine “Ne olacak bu memleketin hali?” der. Kim demiyor ki hem?

Metin Solmaz da demiş ve başka diycekleri olanları da davet etmiş kitaba, 100 Ne Olacak Bu Memleketin Hali? (Ağaçkakan, Haziran 2016) kitabı çıkmış böylece ortaya. Çıkmasına çıkmış da, tam keyifle okuyalım derken, hoopo kitaptaki kaygıları doğrularcasına 15 Temmuz darbe girişimi! Böylece “Türkiye’nin geleneği” kendini bir kez daha göstermiş, darbe ruhu hortlamış, fakat bu kez halkın, medyanın, her düşünceden insanın direnişiyle sadece hortlamakla kalmış, canlanamamış. Ama bu haliyle bile 250 can almış, yakmış, yıkmış, bombalamış. Bu kez gerçekleştirmemiş ve bastırılmış olması çok değerli. En azından bundan sonra kolay kolay darbe kalkışması olmaz diye umutlanıyor insan. 12 Mart’ta lise öğrencisiyken tutuklanan, 12 Eylül’de üniversite öğrencisi olarak gözaltına alınan biri olarak inanmak, umutlanmak istiyorum elbette.

Belki bu darbe girişimiyle iktidardakiler de muhalefet de demokrasinin önemini, parlamenter rejimin vazgeçilmezliğini iyice anlar ve demokratik, laik sosyal hukuk devleti olarak Türkiye Cumhuriyeti’nin ilkeleri etrafında yeniden buluşurlar. Elbette yalnızca mecliste temsil edilen değil, edilemeyen siyasi partilerin de katılımıyla.

Diyeceksiniz ki kardeşim artık bu sözleri, dilekleri ezberledik. Haklısınız da 10 yılda, 20 yılda bir darbe yaşayan, demokratik değerlerini bir türlü oturtamayan, demokrasisini sağlamlaştırmasına izin ve geçit verilmeyen bir ülkede özgürce yaşamak isteyen bir insan bunlardan başka ne söyleyip dileyebilir ki?

İstekler, dilekler ve temenniler bölümü böyle. İsteyenin bir yüzü kara. İyi de hak’katen ne olacak bu

memleketin hali? Yani bırak kitap yapmayı, sormaya bile gelmiyor. Tak şak, pata küte darbe! Bi dur be! Dur da işimize gücümüze bakalım, her gün her dakika siyasetten filan konuşmayalım, bizim de "bahçesinde ebruli hanımeli açan" bir evimiz ve orada ne bileyim, mesela dut mu diksek kiraz mı gibi dertlerimiz ve de "Ee muhterem, güneş geyik burcuna girdi, vakt-i kerahat geldi." gibi gündelik konuşmalarımız olsun. Yahu. Yeter. Şu kitabın bile geyiğini yapamayacağız yani. Üstelik bundan ala geyik yokken! Kadere bak. Kitap tam da zamanını buldu çıkacak!

Çıkmiş bir kere. Öyleyse biz de adı çıksın diyerek başlayalım sayfalarını çevirmeye. Ben de yazdım. Kitabın kapağında "101 kişi anlattı" diyor ya, işte o 101'lerdenim ben de. Bazı yazıların başlığına bir göz atmak bile yeterli fikir veriyor konuya yaklaşımlar hakkında. Şöyle sıralayalım: 'Memleket bir dönme dolap', 'Mazi kalbimde bir yaradır', 'Karamsar ama umutluyum', 'İyi olacak inşallah, maşallah hocam', 'Her yer güzellik olacak', 'Kedim çok mutlu', 'Doğu'ya giden bir gemide batıya koşmak', 'Biz nasıl istiyorsak öyle olacak', 'Hep aynı cehennem, hep aynı cennet', 'Türkiye'nin parlak geleceği', 'Yaptıklarımız, yapacaklarımızın garantisidir!', 'Kuyruğunu kovalayan kedi', 'Dünyanın merkezinde olduğuna iman etmiş insanların memleketi', 'Sadece memleketin mi?', 'N'olacak be abi?', 'Mahkemelerine hukuk gelmiş memleketimin', 'Olacak olan olmuş olanda gizlidir'...

Birbirinden farklı öngörüler, aşırı ciddiler, aşırı makaralar yanında ortahalli ya da mutedil öneriler de var kitapta. Tabii karamsarlık katsayısının iyimserlikle karşılaştırılamayacağını söylemeye de hiç gerek yok. Zira 'Ne olacak memleketin hali?' sorusunun bizzat kendisi, artık rakı sofrasında memleket kurtarmaya çalışan adamların karikatürü olsa da, soru her zamanki gibi tüm ağırlığı ve acilliğiyle ortada duruyor.

Ben de yazımda topu biraz başkalarına atmışım, kitapta yeniden okuyunca fark ettim. Çok uzaklara değil, komşuya, Balkanlar'a atmışım. Yazının başlığı "Ben de başkasına sordum", şöyle bir Balkan havası aldıktan sonra, haliyle yeniden olay mahalline dönen bir yazı. Yani madem 'top' metaforu kullandık, topu biraz dolaştıran bir yazı diyelim. Diyeceğim herkes rakı masasında memleket kurtarılamayacağının farkında. Ama fena mı o masadan, o muhabbetten de böyle bir kitap çıkıyor işte. 100 kişi daha yazsa, 100 farklı yanıt verilir, öneri çıkar. Memleket saat ayarı olsa da, ne olacak bu memleketin hali muhabbeti de bir tatlı hatıra olarak kalsa, keşke. Biz de o zaman soruyu biraz değiştirir, ne bileyim "ne olacak bu Arjantin'in hali?" filan derdik, diyelim. Fena mı olur? ■

**Tüm kitapçılarda
ve marketlerde!**

**Sevginin
bilinmediği bir yerde
sevgisizlik de yoktur.**

**Kendini yalnız hisseden
kimse için her yer çöldür.
Anton Çehov**

FUAD KÖPRÜLÜ'YLE

BİR 28 HAZİRAN

SÖYLEŞİSİ

Enis Batur

Anlayabildiğim kadarıyla sabahın hayli erken bir saatinde, Süleymaniye yakınlarında bir kahvedeyim. Kapı açılıyor ve kafasında astragan bir kalpak, sırtında kalın bir palto, içeri Fuad Köprülü giriyor. Onunla karşılaştığımı değil de, yaz günü (o gün yaş günüm olduğu için net hatırlıyorum: 28 Haziran) kışkıklarını giymiş olmasına şaşıyorum. Kahveciye bir sade kahve ısmarlayıp masama yaklaşıyor. Ayağa kalkıp elini sıkıyor, “Hoş geldiniz” diyorum. “Hoş bulduk.” diye karşılık veriyor: “Kusura bakmayın, vaktim çok sınırlı, hemen sorularınıza geçsek iyi olacak.” Basmakalıp sorularımı ve alışlagelmiş röportaj mantığının biraz dışına taşmak gereğini duyarak tepeden inme bir soruyla başlayıp devam ediyorum:

–Size göre yaptığınız en önemli iş hangisi, sonuç olarak?

–Böyle bir ayırım yapmak kolay değil. Bugün geri dönüp bakınca, hayatımda bazı önemli noktaları sıralayabilirim: 1913'te, henüz 23 yaşında profesör olmam; iki yıl sonra Milli Tettebbular Mecmuası'nı yayımlamaya başlamam; 1924'te Türkiyat Enstitüsü'nü kurmam; 1934'te milletvekili, 1946'da DP kurucusu, sonra Dışişleri Bakanı oluşum, 1957'deki istifam... Hangisi en önemlisi ayırt edebilir miyim? Ama sizin ne

kastettiğinizi anlıyorum: Şimdi değerlendirince, belki de “İlk Mutasavvıflar”ı en önemli izin sayabilirim.

–O müthiş çalışmayı yaptığınızda 30 yaşında yoktunuz henüz, değil mi?

–İltifatınıza teşekkür ederim. “İlk Mutasavvıflar” günışığına 1918'de çıkıyor. Demek ki 27-28 yaşlarındaymışım. Çok genç yaştan başlayarak Türk Edebiyatı'nın doğuşuna ve gelişmesine ilişkin malzeme topladım: Yazmalar, divan ve tezkiireler, Batılı ve Doğulu yorumcuların kitapları... Özellikle sözlü dönemin Türkçe edebiyatı iyi tanınmıyor, üstelik doğru yorumlanmıyordu. Asya'dan Anadolu'ya, tasavvuf kültürü yoluyla geçen birikim ve bu birikimin doruğunu temsil eden Yunus Emre'ye eğildim. Hele Ahmed Yesevi, iyiden iyiye karanlıkta kalmış bir efsaneydi. Köprüler kurdum, kurmaya çalıştım.

–Kitabınızın, Türk Edebiyatı üzerinde modern bakışın ilk ve öncü adımı olarak görülmesine karşı çıkmazsınız herhalde?

–Şöyle diyelim: Divan edebiyatı geleneğinin dışında Anadolu'da Türkçe söylemiş yazmış ustaların oluşturduğu bir geleneğin ciddi bir payı olduğuna dikkat çektim her şeyden önce. Tabii Ziya Gökalp beyin, Filozof Rıza Tevfik'in de katkıları unutulmamalıdır. Ama yanılmıyorsam, sistematik yaklaşım “İlk Mutasavvıflar”la başladı, denilebilir. Mustafa Nihat Özön, Ağâh Sırrı Levend, İsmail Habib, Tanpınar, Orhan Şaik, Hikmet Ertaştan gibi benden genç araştırmacılar üzerinde çalışmalarının etkileri olmuştur herhalde.

–Bunda şüphe yok Fuad Bey. “İlk Mutasavvıflar” zaten tek başına bıraktığınız bir çalışma sayılamaz: Sonradan “Edebiyat Araştırmaları”nda topladığımız soluklu incelemeleriniz, “Türk Edebiyat Tarihi”niz, hatta “Türk Saz Şairleri” antolojiniz birbirini bütünleyen işler değil mi?

–Doğrusu, sizin gibi genç bir meklektaşımızın güzergâhını böyle yorumlaması beni sevindirmiyor desem yalan olur. Evet, benim gözümde, bütün yaptıklarım geniş bir program içinde ve her biri diğerine eklenerek görülüp okunsa daha yerinde bir yaklaşım ortaya çıkar. Buna “İslâm Medeniyeti” türünden çevirilerim, tarih alanında yaptığım araştırmalar da katılmalıdır

tabii. Sonuç olarak, uygarlığın ve kültürün ana değerlerini saptamanın en sağlam ve vazgeçilmesi güç yolu dil, edebiyat ve tarih perspektiflerinden geçür.

–Peki Fuad Bey, sizi üzmemek aklımdan bile geçmez ama devlet adamı Köprülü, hoca ve edebiyat adamı Köprülü'nün bir ölçüde engeli olmaması mıdır?

–Yakıcı bir soru bu. Bugün 28 Haziran 1966, artık 77 yaşındayım ve neden bilmem yolculuğun son durağına kendimi yaklaştım hissediyorum. İnsan böyle bir durumda, hayatının bilançosunu çıkarmakta zorlansa bile, sorunun üzerine gidiyor. Çünkü bu soruyu, ister inanır ister inanmayım, ben de nicedir kendime yöneltiyorum. Hayatımın en olgun döneminden 25 yılı aktif politika alanına verdim. Hiçbir zaman bütün bütüne araştırmacı ruhunu terk etmedim belki, ama gerek çok partili siyasal döneme geçiş sürecinde, gerekse bakanlık yıllarımda çalışmalarına yeterince vakit ayıramadım. Siyasette yaptıklarımı boş çaba olarak görmüyorum: Demokrasi, devletten çok milletin yönetiminde ağırlık tutacağı bir politika zemini için mücadele vermiş olmaktan onur duyuyorum. Gelgelelim, kendimi hepten bilgi hayatına adasaydım, o alanda yaptığımın fazlasını yapabiliyordum gibi geliyor bana.

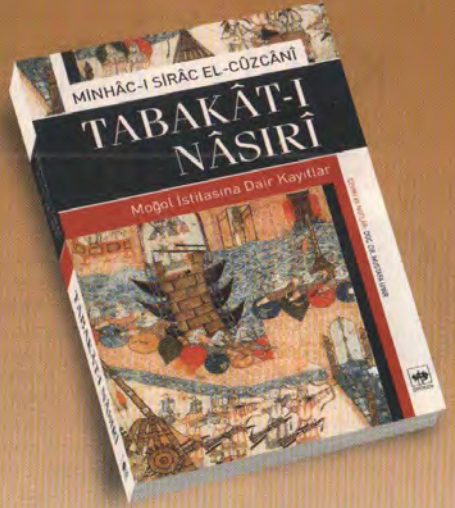
–Fuad Köprülü olarak, sizden sonra nasıl görülmemi istersiniz?

–Fuad Köprülü olarak: Neysem öyle, o kadar. Ne fazla ne eksik.

Sabahın sisi dağılmıştı, Köprülü kahveden ayrıldığında ter içindeydim, önce güneşten sandım. Sonra uyandım. 2016 Haziran'ındaydık. Kalkıp masama oturmadan, raftan “İlk Mutasavvıflar”ı çekip aldım. ■

Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar
Mehmet Fuat Köprülü
Alfa Yayıncılık

TABAKÂT-I NÂSİRİ MOĞOL İSTİLASINA DAİR KAYITLAR

MINHÂC-İ SIRÂC EL-CÛZCÂNÎ

XIII. yüzyıl tarihçisi Minhâcü'd-dîn Sirâc el-Cûzcânî'nin Tabakât-ı Nâsirî adlı eseri, Moğol istilasına ilişkin verdiği bilgiler sebebiyle Ortaçağ tarihi araştırmaları için müstesna ve önemli bir yere sahiptir. Minhâc-ı Sirâc, Moğol istilasına maruz kalan bazı kentlerde bulunduğu istilânın bizzat görgü tanığıdır. Eserini, gördüğü ve güvenilir kişilerden duyduğunu bildirdiği olayları kaydederek meydana getirmiştir. M. F. Köprülü, bu eserin kıymetini "...Tabakât-ı Nâsirî'nin Moğol devri ile uğraşan bir tarihçi için, birinci derecede mühim bir kaynak olduğunu söylemek hiç de yanlış değildir..." sözleriyle vurgulamaktadır. Eserin Moğol istilasının anlatıldığı XXIII. tabakası Doç. Dr. Mustafa Uyar tarafından çevrilip gerekli notlar ilave edilerek elinizdeki eser meydana getirilmiştir. Minhâcü'd-dîn Cûzcânî'nin ömrünün sonlarına doğru yazdığı bu eser, sağlam üslûbu ve tasvir kudreti sayesinde XIII. yüzyıl Fars edebiyatı içerisinde seçkin bir yere sahiptir. Bilhassa Gûrlular ve Delhi sultanları hakkında değerli bir kaynak olduğu gibi, Cengiz'in batı seferleri ve Moğol istilasına dair tanıklıkları ihtiva etmesi bakımından ilk mühim kaynaklardır.

Siparişlerinizi web sitemizden verebilirsiniz.

www.otuken.com.tr

twitter.com/otukennesriyat facebook.com/otukennesriyat

KATİL: GEÇMİŞ

Kemal Varol

Ercan Uğur'un ilk romanı *Kıskanmak Öldürmenin Yarısıdır*, adı ve bir cinayet etrafında dönen hayli enteresan hikâyesiyle görünürde popüler bir roman vaadinde bulunuyor. Buna, yukardan aşağı doğru damlayan kanlarla kaplı kitabın kapağı da eklenince bu vaat bir kat daha pekişmiş oluyor. Ancak yaprak açılan hikâyesinin sonuna geldiğinizde, kitabın adına taşınan popüler vaat yerine önce çeşitli kahramanlar arasında okuru bu enteresan hikâyeyle oyalayan, ardından da yalnız bir çocuğun iç dünyasına etkileyici bir yolculuk yapan bir romanla karşı karşıya olduğunuzu anlıyorsunuz.

Bir cinayet sahnesiyle açılıyor roman. Bir otel odasında bir kadınla sevgilisi olduğu tahmin edilen bir adam kanlar içinde bulunmuştur. Ama ortada bir ölü daha vardır. Oda görevlisi, "Ben katil değilim." diyerek pencereden atlamıştır. Nihayetinde, olaya cevval bir cinayet masası şefi el koyar. Ama bu cinayet giderek daha çapraşık bir hâl alır. Oda görevlisinin üzerine atılan suç vasfı, ölümlerin kendi hikâyelerini anlatmaya başlamalarıyla bambaşka bir veçheye bürünür. Önce bir barda şarkıcı olan Vera başlar hikâyesini anlatmaya, sonra kadının arkadaşları Ediz ve Tarık. Onlara eklenen komiser ve diğer yan kahramanlarla daha da çapraşık bir görünüme bürünür roman. Sanki herkes kendi hikâyesini arar bu romanda. Kahramanlar, hikâyelerini bulmak için de, okuru geçmişlerine doğru bir yolculuğa çıkarırlar.

Bugünün suçları her zaman geçmişte aranır. *Kıskanmak Öldürmenin Yarısıdır* da, bizi roman kahramanlarının çocukluklarına, her şeyi belirleyen ilk gençlik yıllarındaki deneyim ve acılarına götürerek romanın hemen başında oluk oluk akan kanın gerçekte nerede biriktiğini, akmak için hangi sebepleri aradığını gösteriyor. Hatta romanın sonuna doğru bir tiyatro sahnesi kurarak iki perdede bölünen hikâyeye daha yakından bakmamızı sağlıyor yazar. İç dünyaları çok erken yaşlarda yara almış, aileden yana talihsiz dostlardan yana bereketli günler geçirmiş roman kahramanlarının karmaşık kişilikleri ile onları sonunda bir cinayetin etrafında buluşturan hikâyeleri kadar, bu erken deneyimlerin insan ruhundaki silinmez izlerine de çekiyor dikkati yazar.

Aynı zamanda senarist ve oyun yazarı da olan Ercan Uğur'un ilk romanı *Kıskanmak Öldürmenin*

Yarısıdır için bir cinayet romanı diyebilir miyiz? Kısmen denebilir belki. Ama yazarın, romanın böyle alınılmaması için çeşitli önlemler aldığı görülüyor. Örneğin, cinayetin işlenmesini maddi deliller etrafında değil, roman kahramanlarının iç dünyalarına inerek anlatmaya çalışıyor. Böylece, olaydan ziyade, üç arkadaşı bir otel odasında buluşturup ölümün kollarına teslim ettiğinde cinayet mahalline sadece suç delilleri ve kanlarını değil geçmişlerini de bırakıyor yazar. Bize düşen, cinayeti çözmekten ziyade, bu kahramanları böyle bir anın kapısına getiren geçmişlerini çözmeye çalışmak.

Kıskanmak Öldürmenin Yarısıdır, bir cinayeti tatlı tatlı anlatan hikâyesinden başarılı diyalog yazımına, etkileyici kurgusundan pürüzsüz diline kadar hiç şüphesiz başarılı bir ilk roman. Dahası, yazarın iş-tahlı dili şimdiden yeni romanlarını da haber veriyor. Ancak, romanın adının yanlış bir okur kitlesini hedef aldığını da belirtmem gerekiyor. Etkileyici olsun diye seçilen, popüler kitaplara meraklı okuru hedef alan kimi roman adları bazen tam aksi bir sonuç doğurabiliyor. Bu romanda da bu türden bir yanlış tercihe başvurulduğu söylenebilir. ■

Kıskanmak Öldürmenin Yarısıdır
Ercan Uğur
Ot Kitap

JOSÉ SARAMAGO LİZBON KUŞATMASININ TARİHİ

José Saramago'nun kaleminden bir kuşatmanın, kuşatmaya dönüşen bir aşkın hikâyesinin anlatıldığı, Lizbon'un dünyle bugününün iç içe geçtiği gizemli bir roman.

Çeviren: EMRAH İMRE

"Bu başdöndürücü masal, tarih, dilin ve hayal gücünün sınırlarında gezinen eğlenceli bir haşarlık örneği."
Publishers Weekly

KIRMIZI KEDİ'DE JOSÉ SARAMAGO

NE KEDİSİZ

NE KİTAPSIZ

ANNE YOKLAMASI VATAN YOKLAMASI

A. Ali Ural

Anneler yoklama yapar. Pencereleri açıp çocuklarının isimlerini bir uçurtma gibi bırakırlar rüzgâra. Oyun bitmemişse rüzgâr başka tarafa savurur uçurtmaları; ağaçların çocukların ulaşamayacağı dallarına... Fakat eve dönüş zamanı gelmiştir ve anneler çocuklarının adlarını her defasında seslerini biraz daha yükselterek tekrarlamaktan usanmazlar. Kızgınlıklarında dahi evlatlarının adlarını telaffuz etmekten doğan gizli bir haz vardır.

“ - Colaman! Colaman! Neredesin oğlum? diye bağırdı Nayman Ana.

Cevap veren olmadı, görünen yoktu. - Colaman! Neredesin? Ben geldim, ben, annen! Neredesin?”

“Gün Olur Asra Bedel”de Nayman Ana, bütün anneler adına sorar bu sarsıcı soruyu: “Neredesin?” Ses çıkmadığına göre bir yerlerde gizlenmektedir çocuklar. Ses çıkmadığına göre yolunda gitmeyen bir şeyler vardır.

“Nayman Ana merakla her tarafa göz gezdirirken, mankurt oğlunun bir devenin ardında diz çökmüş, yayını germiş, ok atmaya hazır beklediğini görüyor. Mankurtun gözüne güneş ışığı düşüyor ve bu yüzdən tam nişan alabilmek için uygun anı bekliyordu.

Oğlunun başına bir şey gelmiş olmasından korkan Nayman Ana ise seslenmeye devam etti: -Colaman! Oğlum!

Nayman Ana birden eyerin üzerinde döndü ve oğlunun kendisine nişan aldığını gördü. - Dur! Atma!”

Cengiz Aytmatov, “annesine nişan alan oğul” resmini hafızamıza basarak dağlar burada bizi. Kalbimizin çatırdadığı bir andır. Kabullenemediği sahneyi can havliyle reddetsek de göz açıp kapayıncaya kadar gelmiştir felaket.

“Ancak bunu diyecek kadar zamanı olmuştu. Deveyi mahmuzlayıp hızlandırmak istemişti ama fırlatılan ok vınlayarak sol böğrine saplanmıştı bile!

Darbe öldürücüydü. Nayman Ana’nın başı sarktı,

devenin boynuna sarılmak istediye de tutunamadı, yere yuvarlandı. Ama kendisinden evvel beyaz yazması düştü başından. Ve bu beyaz yazma bir kuş olup havalandı. Ana’nın ağzından çıkan son sözleri tekrar ede ede gökyüzüne uçtu gitti: ‘Adımı hatırla! Kim olduğunu hatırla! Babamın adı Dönenbay! Dönenbay! Dönenbay!’”

Bu tabloyu hazmetmek mümkün değildir. Şayet “Mankurt”un kim olduğunu anlatmasaydı daha önce Aytmatov, belki de okur bir daha açmamak üzere kapatacağı romanın kapağını. Fakat o mankurtu okura bir Kırgız efsanesiyle tanıtırken dün aynasında bugünü yansıtmaya çalışmıştı:

“Juan-Juanlar’ın insanın hafızasını yitirmesine, deli olmasına yol açan bir işkence usulleri varmış. Önce esirin başını kazır, saçları tek tek kökünden çıkarırlarmış. Bunu yaparken usta bir kasap oracıkta bir deveyi yatırıp keser, derisini yüzermiş. Derinin en kalın yerli boyun kısmı imiş ve oradan başlarını yüzmeye. Sonra bu deriyi parçalara ayırır, taze taze esirin kan içinde olan kuzumun başına sınıksız sararlarmış. Böylece sarılan deri, bugün yüzücülerin kullandığı kauçuk başlığa benzermiş. Buna “Deri geçirme işkencesi” derlermiş. Böyle bir işkenceye maruz kalan tutsak ya acılar içinde kıvrılarak ölür ya da hafızasını tamamen yitiren, ölünceye kadar geçmişini hatırlamayan bir mankurt, yani geçmişini bilmeyen bir köle olurmuş...”

Bir mankurt kim olduğunu, hangi soydan, hangi kabileden geldiğini, anasını, babasını, çocukluğunu bilmezmiş. İnsan olduğunu bile farkında değilmiş. Bilinci, benliği olmadığı için, efendisine büyük avantaj sağlamış. Ağzı var, dili yok, itaatli bir hayvandan farkı, kaçmayı düşünmeyen, bu yüzdən de hiç tehlike arz etmeyen bir köle imiş...”

Cengiz Aytmatov, her yazar bir milletin çocuğudur, diyerek çıktığı gelenek çizgisinde evrensel bir izlegi yakalayabilmek için bütün zamanlara işaret eden “tipik karakterler” yaratmaya çalışır. Kırgızistan coğrafyasının masalları, türküleri, ninnileriyle mayalar asra bedel olan günü. Sabitcan karakteriyle dinini, dilini ve ailesini unutmış bir nesle işaret eder.

Ey, annelerini unutmayan çocuklar! Ey bu toprakların izzetli günlerini arkeolojik bir kazı yapar gibi değil evine döner gibi arayanlar! Anneniz "Neredesin?" diye seslenirse size bir gün, Sarı-Özek bozkırında "Adını biliyor musun? Kim öldüğünü biliyor musun? Babanın adı Dönenbay! Dönenbay! Dönenbay!" diye öten dönenbay kuşunu hatırlayıp "Buradayım!" deyin.

Arka Kapak / A. Ali Ural

Romamı okurken Dede Korkut'un Salur Kazan'ını hatırlamamak mümkün değildir.

Trabzon Tekfurı Kazan Han'a bir şahin hediye etmiş, ava çıkıldığında şahin düşman sınırlarına girerek, peşinden Salur Kazan ve adamlarını sürüklemişti. Konaklayıp uyuduklarında düşman baskın yaparak Bey'i esir almıştı. "Bizi öv, seni serbest bırakalım." dediler, kuyuya attıkları Kazan'a. Reddetti bunu Bey. "Oğuz erenleri dururken size övmem," deyince bir domuz ahırına hapsedtiler onu. Yıllar sonar Kazan'ın oğlu Uruz büyüdü, delikanlı oldu. Lakin, Bayındır Han'ı babası sanıyordu. Bir gün adamın biri, "Senin baban Kazan Han'dır, o da Tuman Kalesi'nde hapistir." deyince soluğu seferde aldı. Yol üzerinde başka bir kaleyi zapt ettiklerinde korkan Tekfur'un başkanlığında toplandı düşman. Çare olarak Kazan Han'ı zindandan çıkarıp hasımlarına karşı kullanmak istediler. "Üstümüze bir düşman geldi, bunların hakkından ancak sen gelersin." diyerek silahlandırdılar onu. Kazan Han baktı ki Oğuz beyleri gelmiş, savaşmak için sıra sıra dizilmişler, üstelik tanımıyorlar onu, sırayla, canlarını fazla yakmadan alt etti onları. Sonunda Uruz, babasına hücum etti. Yaman vurup omzundan yaraladı. Bir daha vuracaktı ki Kazan, "Oğlum, ben senin babanım." deyiverdi. Uruz o an attan indi, babasının elini öptü. Cümle Oğuz beyleri sıra ile Kazan Han'ın elini öptüler. Sonra hep birlikte kâfire saldırıp kalesini zapt ettiler...

Görünen o ki Dede Korkut'taki "tanınmayan baba" figürü "Gün Olur Asra Bedel"de "tanınmayan ana"ya dönmüştü. "Baba" ve "Ana" atayı imliyor, aidiyet mescesini çözemeyen bir milletin sürükleneceği akıbeti işaret ediyordu. Annelerimiz ve babalarımız dilimiz ve geçmişimizi çünkü. Ne diyordu Azeri Şair Bahtiyar Vahapzâde:

"Yok men hiçem,
Men yalanam,
Kitap kitap sözlerimin
Müellifi benim anam."

Annelerimizin masalları yerini başka dünyaların masallarına bırakalı bakış açılarımız değişti. Kendimize bir yabancı gibi bakar olduk. Müslüman milletler birbirlerini yabancı milletler olarak, gerçek yabancıları ise öz aileleri olarak görmeye başladılar. Dünyanın dengesi bozuldu. "Bu masallarla, ninnilerle kulagi terbiye edilemeyen; ayağı bu toprağın çamuruna bata çıka büyümeyen nesiller hiçbir zaman bize hizmet etmeyecekler." diyen Vahapzâde nur içinde yatsın.

İşte bu da Paul Valéry'nin Masal'ı: "Kral, 'Seni ölüme mahkum ediyorum, ama seni Sen olarak değil Xios olarak ölmeye mahkum ediyorum.' dediikten sonra, Xios'un bütünüyle farklı bir ülkeye gönderilmesini buyurdu. Adı değiştirilmiş ve usta rötüşlarla yeni bir görünüm verilmişti. Yeni ülkesinin insanları onun için yeni bir geçmiş, yeni bir aile, onunkilerden çok farklı yetenekler yarattılar. Önceki yaşamına ilişkin bir şey hatırlayacak olsa onu yalanlıyordu, divane olduğunu ve bunun gibi şeyler söylüyordular. Ona bir aile hazırladılar; onun olduklarını söyleyen bir karısı ve çocukları oldu. Sözün kısası, her şey ve herkes, olmadığı kişinin o olduğunu söylüyordu ona." *

"Xios"lar evlerinin penceresinden dışarıyı seyrederken kültür hırsızları tarafından çalınanlardı. Çalıntı maldan daha tehlikeliydi çalıntı insan. Çalınanlardı, diyorum, çünkü bizim topraklarımızda dünyaya gelen, bizim ninnilerimizle büyüyen bu çocuklar nasıl olmuştu da başkalarının şarkılarını söyler hâle gelmişlerdi!

Camus'nun "Yabancı"sında Meursault, "Anam ölmüş bugün. Belki de dün, bilmiyorum." diye başlıyordu söze ve cenaze törenine katılmıyordu annesinin. Faulkner'ın "Döşegimde Ölerken"inde ise Cash ölmekte olan annesi için bir tabut yapıyor, her çiviye çaktığında onaylaması için annesine gösteriyordu. Roman karakterleri, Cash'in bu davranışına karşı çıksa da Cash, "annesinin tabutunun yapıldığını görmekten büyük bir zevk aldığını" söylüyordu.

Ey annelerini unutmayan çocuklar! Ey bu toprakların izzetli günlerini arkeolojik bir kazı yapar gibi değil evine döner gibi arayanlar! Anneniz "Neredesin?" diye seslenirse size bir gün, Sarı-Özek bozkırında "Adını biliyor musun? Kim öldüğünü biliyor musun? Babanın adı Dönenbay! Dönenbay! Dönenbay!" diye öten dönenbay kuşunu hatırlayıp "Buradayım!" deyin. ■

* Paul Valéry'nin *Histoires Breves*'teki bu masalını Borges "Ölümün Masalları"nda nakletmiş (Mito Yayınları, İstanbul 1993, s. 104)

UNUTULUŞ ROMANI ÜZERİNE

Feridun Andaç

Gelecek İçin (1986) adlı romanı, Namık Doymuş'un edebî yolculuğunda kendi yolunu çizmek üzere yaptığı iyi bir başlangıçtı bence. Öyle ki, edebiyatımızın 1940'lardan beri süregelen gerçekçilik anlayışına yeni bir bakışla soluk aldığını söyleyebilirim. Neydi bu dersiniz? İnsanı anlatmadaki yalınlık ötesi bir "sahih"lik bakışıyla anlatıcı bilincini netleştirme. Yani, bir anlatıcı olarak neyi/niçin anlattığını bilmenin yanı sıra ele aldığı sorunu/insanı bir yerde/durumda temellendirirken toplumsal hayattaki yerini/duruşunu da doğru anlatmayı öncelemesidir.

Romancı olarak bir soruna bakış biçimi kadar buna anlatmanın, anlatıp yansıtmaya yordamının bilincinde bir anlatıcı olarak karşımıza çıkmıştı Doymuş. Öyle ki, ardından *Sevgiyi Yaşamak* (1990), *Aşkılar ve Arkadaşlıklar* (1992) romanları geldi. İlkindeki göç ve sürüklenme öyküsü bu kez bir kuşağın dramını anlatmaya yöneltti onu. Ama gene kendini sürüklenişin bir parçası kılarak yaptı bunu da Doymuş. 2000'ler, onun da romancılığında ayak değiştirmesine neden oldu. Tarihi/tarihsel olana yöneldi. Bu bağlamda yazdıkları elbette kayda değerdi. Tarihi romana değil, romanı tarihe yaklaştırdı. Yani, o, hiçbir zaman "tarihi" roman yazıp tarihi anlatmak istemedi. Tarihsel konu edindi yalnızca. Bu anlamda yazdıkları önemlidir. Ülkenin siyasal/toplumsal/ekonomik ve kültürel yapısının neden sonuçlarını sorgulamada dönebileceğimiz yerin geçmiş olduğunu da hatırlatmak niyetiyle yazdığını söylemeliyim.

Bu temadaki ilk romanı *Zafer Vaat Etmeyen Topraklar* (2003), Yıldırım Bayezid'in Ankara Savaşı (1402) yenilgisiyle başlar. *Cesaretin Ötesinde* (2004), İsyân İsyân (2007), *Fetret Savaşçıları/Devletin Sahipleri* (2008) Osmanlı'nın Anadolu'da tutunma öyküsünü anlatır. Bu roman dizisiyle Doymuş; yaşanan tarihi gerçeklikleri görmeden, geçmişini anlamadan ne bugünü kurmak ne de geleceği tasarlamak mümkündür demektir adeta. Yazarın "Fetret Savaşçıları" dörtlemesi adını verdiği bu roman dizisi eminim ki tarihsel anlama/anlatmada yeni bir dönemeç romancılığı-mız için. Romancının bunların ardından yazdığı iki tarihsel anlatı ise bir bakıma bu romanları yazarken edindiği bakışın/birikimin yansımasını içermektedir: *Osmanlı İmparatorluğu'nun En Karanlık Yılları: Fetret Devri/Yeniden Kuruluş Tarihi* (2009), 130 Yıllık Zorlu Yürüyüş.

Evet, romancının bugünü anlamak için yola çıkma öyküsünde yüzünün tarihe dönük olması, tarih bilinciyle yazması kaçınılmaz. Başa dönersek; Namık Doymuş, *Gelecek İçin*'de ve ardılı üç romanında köyden kente göç olgusuyla 1968 Kuşağı'nın öyküsünü buluşturup anlatıyordu. Bu kez, son romanı *Unutuluş*'ta (*) bu göç olgusunun ötesine geçerek, burada anlattığı insan/ lar/ın öyküsünü Avrupa'ya taşıyor. Uzunca süre Almanya'da yaşayan Tarhan Baykut'un İstanbul'a dönüşü, burada geçirdiği dokuz günün öyküsünü romanına konu edinir. Doymuş, burada da, ülkenin yaşadığı crozyonu anlatır aslında. 1970'lerden günümüze uzanan bir yozlaşmanın kılcal damarlarını resmeder. Romanın ana kahramanı Tarhan Baykut'un öyküsündeki tutunamama hali, dönem aydınının bir hastalığıdır. Bunu var edenleri iyi gözleyen romancı, oradan, bir dönüşle başlanıp çözülme; o çözülmeye katılan insanların savrulmasını geçmiş ve bugünleriyle yansıtır. Kahramanı adım adım izleyen geçmiş, her adımda onu hiçliğe itmektir. Dünün ağır yükü onu öylesine bir sürüklenişe iter ki; kentin o kaotik yapısında silinip yiter Tarhan Baykut. Savrulmanın getirdiği acı, katmanlaşarak onun bütün ruhuna sinmiştir. Tükendiği noktada ise yanında yöresinde artık hiç kimse kalmamıştır. Yaşadığı kimlik parçalanması, yitirilen aidiyetin sanrısı, bir yerde olamamanın halleri öyküsünü biçimler...İhanet ve yalan, benliğini yitirisi neredeyse onun dünyasının virüsüdür.

Namık Doymuş, burada, "yeni zaman"/ "yeni Türkiye" gerçeğinin nasıl mayalandığını gösterir bizlere. Sürüklenerek gelen bir hayatın/birçok gerçeğin tanıklığında bunun izlerinde buluruz. *Unutuluş*, yaşanan zamana tanıklık eden bir romancının aydınlık bakışını, roman yolculuğunun yeni bir sesle verdiği yeri anlatmaktadır bize. ■

Unutuluş
Namık Doymuş
Eksik Parça

“Hizmet”i esas alan her camia için “Etrafindakiler” kıymetli dersler içeriyor. Kemalettin Erbakan siyasi başarının veya başarısızlığın, kişinin yalnız kendisine aid değil, etrafındaki-lerle ortak olduğunu vurguluyor.

Peki, “Etrafindakiler” ne derece lider tarafından belirleniyor? Kitap, bazı kimselerin bazı hasım çevreler tarafından liderin yakın çevresine empoze edildiklerine dikkat çekiyor. Liderler etrafındaki-lerin çok büyük bölümünü kendileri seçmiyor, seçtiriliyor. Türlü bahanelerle ehil insanlar uzaklaştırılıyor, lider zamanla yalnızlaşıyor ve rakiplerinin çekim alanına giriyor. Bu sistem bugün artık bir ilim dalı olmuştur. Makam, mevki, menfaat gibi unsurlar da bir “Dava” etrafında birleşmiş insanları birbirinden uzaklaştırabiliyor. “Milli Görüş” hareketinin merhum lideri Necmettin Erbakan’ın kardeşi Kemalettin Erbakan tarafından kaleme alınan hatıralar “Erbakan ailesi”nin kökleri hakkında bilmediğimiz ayrıntılara yer veriyor.

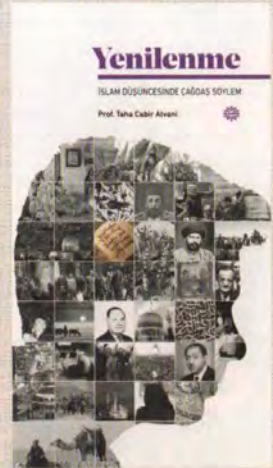
ETRAFINDAKİLER, Kemalettin Erbakan, 224 sayfa

Müslümanların yeniden etkinlik kazanmak için dini yeniden yapılandırmaları ve hatta yenilemelerine ihtiyaç yoktur.

Ancak onların birey olarak anlayışlarını ve idrak yöntemlerini yenilemeye, bunun için de gerekli irade, yetenek, kararlılık ve verimi sağlayacak epistemolojik ve metodolojik bilince ihtiyaçları vardır... “...Her çağın ve kuşağın meydan okumaları ve sorularına Kur’an’ın kesin cevaplar ve çözümler ürettiği bir okuma tarzı benimsenmelidir. Bu ilahi vahye dayanan kitap, kıyamete kadar her şeyin açıklamasını içermektedir. Kur’an’ın aynen korunması, değişime veya tahrife karşı direnci, tamlığı ve kapsamlılığı, kısacası; onun mükemmelliği, Hz. Muhammed’in (sav) peygamberliğin mührü olduğuna ve ondan sonra bir başka peygamber daha gelmeyeceğine iman etmenin en önemli gerekçesini oluşturmaktadır.”

“Bu yüzden dinde yenilenme (tecdit), atalarımızın (selefin) mirasından yeniden diriltilmesinden ibaret görülemez. Çünkü bu miras, yalnızca onların dine ilişkin düşünceleri ve anlayışlarının toplamından ibarettir. Aynı şekilde modernleşme veya diğer bir deyişle çağdaşlaşma da, Batı’nın taklidi ve onun izinden gitmekten ibaret olarak kabul edilemez. Gerçek bir yenilenme, özünü Müslüman aklın yeniden inşası ve bu akılda reform yapılmasından ve bu aklın, -kainat ile birlikte- düşünce, bilgi, din, hukuk ve metodun tek yaratıcı kaynağı olması yönüyle Allah’ın Kitabı’yla bağlantısının yeniden kurulmasından alır...”

YENİLENME, İslam Düşüncesinde Çağdaş Söylem, Prof. Dr. Taha Cabir Alvanî,
Ceviri: İbrahim Kapaklıkaya, 192 Sayfa

TÜRK EDEBİYATININ ÇİRKİN KIZI: SENIHA

Taner Afşar

“Kıskanmak... Seniha'nın yüreğinde ilk beliren, kendisini ilk duyuran ve hemen her gün daha fazla gelişip büyüyen his bu olmuştur.”

Arka Kapak / Taner Afşar

İyi bir romancı hiç şüphesiz, insan psikolojisini çok iyi anlamalıdır ve Nahid Sırrı Örik işte bu romancılarımızdandır. Roman, öykü, anı ve gezi yazısı türlerinde eserler vermiş, *Kıskanmak* kitabıyla kilometre taşı döşemiş, eserleriyle hiçbir zaman furya konusu olmamış ama kendi sadık okurunu bulmuş bir yazardır.

Nahid Sırrı Örik, *Kıskanmak* ile kötülüğün kapılarını okura açar. *Kıskanmak*; kötülüğün romanı diyebiliriz. Kötücul bir karakter üzerinden ayak oyunları, kin, nefret tüm sayfalara sirayet etmiştir. Başkarakterleri Seniha, abisinin gölgesinde kalmış ve her daim çirkin bulunmuş bir kızdır. Abisi Halit ise ailesi tarafından hep el üstünde tutulmuştur. Anne-babasının ölümleri ile abisinin ve genç karısının yanında bir sığıntı gibi kalmıştır. Seniha'nın düşündüğü tek şeyse abisinden alacağı intikamdır. Çirkinliğinin, mutsuzluğunun, önemsizliğinin intikamıdır. Seniha'nın kullarını koyduğu oyunda kitaptaki diğer karakterler Halit, eşi Mukerrem ve aşığı Nüzhet sadece rollerini oynar. Seniha ayrıksıdır. Çünkü güzel olduğu için değil, çirkin olduğu için yakıp geçecektir. Örik, erkeklerin hayatına yön verme gücünü kadın bir karakterin eline vermiştir. Romanda güzellik ona sahip olana üstünlük sağlayan bir öğe olarak dikkat çeker. Romanda Halit, Nüzhet ve Mukerrem güzelliğiyle ön plana çıkarken diğer yan karakterler bu kişilerin çevresinde pervane olur. Bu karanlık dünyada olaylardan çok kişiler ve duygular ön plandadır. Romanın ana çatışması çirkinlik ve güzellik arasında yaşanır. Çirkinliği temsil eden Seniha'nın üzerinden güzelliği temsil eden Halit'ten, eşinden ve onun aşığından alınan intikam akışını kurgular. Böylece okur kötücul bir atmosfere çekilir.

Kıskanmak romanı, bize “Seniha” gibi bir karakteri armağan etmesi açısından Türk Edebiyatı'nda özel bir yere sahiptir. Nasıl ki *Araba Sevdası*'nın Bihruz Bey'i, *Çalkışku*'nun Feridesi, *Aşk-ı Memnu*'nun Bihter'i unutulmaz tiplerse Seniha da kıskançlık duygusu

ile bütünleşmiş bir karakter olmuştur. Kıskançlık duygusundan haz alan bir karakter olarak çok ilginç bir konumdadır. Yazar Seniha'nın kıskançlığının anlaşılabilirliği ve okurun Seniha'ya hak verebilmesi amacıyla Seniha üzerinden zaman zaman geçmişe dönerek intikam duygusunun sebeplerini gösterir. Seniha bu özelliğiyle demonyak bir tiptir. Türk edebiyatında demonyak tiplerin fazla yer almadığını düşünecek olursak bu yönüyle de Seniha ilginç bir yere sahiptir. Edebiyatımızda bazı kadın karakterlerin hayatlarının belli bir döneminde kötücul duygulara sahip olduğunu söyleyebiliriz. Ama hiçbirisi Seniha gibi çocukluğundan beri kötücul bir ruh hali içinde değildir.

Kıskanmak'ın başarısı; yazarın insan ruhunun derinliklerine inerek orada kötücul tohumları bulup yüzeye çıkarmasında yatar. Seniha intikam duygusunu, abisi Halit'in eşi Mukerrem'in onu aldatması üzerinden kurgular. Aldatma temalı kurgularda karı-koca-aşık üçlüsü varken “*Kıskanmak*”ta buna dördüncü kişi olarak Seniha eklenir. Bu yönüyle de çok farklı bir kurgusal keşiftir. Karakterler üzerinden insan psikolojisinin derinine nüfus eden bakış göz alıcıdır. Yazar okuyucuya sevinecek bir yer bırakmamıştır. Eserin dramatik yapısı çok güçlüdür. Dramatik yapı öylesine güçlüdür ki romanda kullanılan mekân ve doğa ön plana çıkarılmaz; sadece işlevsel olarak kullanılır. Kitap büyük bir keder içinde okunur. Seniha'nın hayatına yayılan şeytancılığının bir amacı da yoktur. Sebepler çoktur ama sonuç yoktur. Seniha tüm bu kötülükleri yaparken bundan haz aldığını hissediyoruz; ama insanların mutsuzluğundan hissedilen hazzıdır. Seniha başkalarına zarar verse de en büyük zararı kendisine vermiştir. Anlatılmak istenen budur belki de; insanın içinde büyüyen kötülük dikenini onu asla aydınlığa çıkarmayacaktır. ■

Kıskanmak
Nahid Sırrı Örik
Oglak Yayıncılık

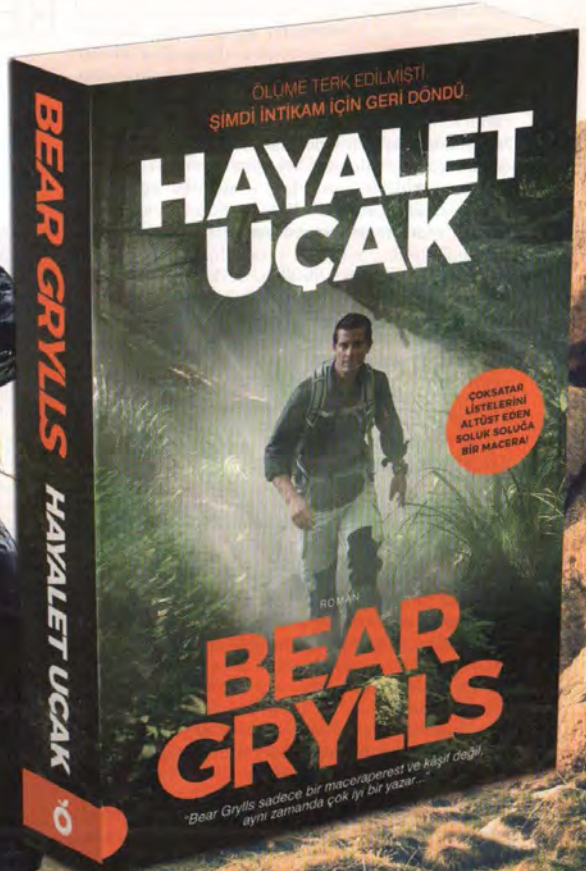
MACERA YENİ BAŞLIYOR!

"Bear Grylls sadece bir maceraperest ve kâşif değil, aynı zamanda çok iyi bir yazar..."

"Maceraperest Bear Grylls'in ilk öyküsü tek kelimeyle büyüleyici! Grylls balta girmemiş Amazon yağmur ormanlarında yaşanacak bir doğa gezisini tüm sınavları ve sıkıntılarıyla kusursuz bir şekilde tanımlıyor." - The Times

Ünlü maceraperest, yazar ve TV programcısı Bear Grylls'ten okurları arasında yankı uyandıran çoksatar bir roman; **Hayalet Uçak**. Bir üçlemenin ilk romanı olan bu kitapla; dev örümcekler, ölümcül piranalar, zorlu araziler ve her köşede ölümün soğuk nefesinin hissedildiği Amazonlarda saklı İkinci Dünya Savaşı'na ait bir hayalet uçakla çok gizli bir sırrın peşine düşeceksiniz.

ÇOKSATAR
LİSTELERİNİ
ALTÜST EDEN
SOLUK SOLUĞA
BİR MACERA!

TREN, YENİDEN...

Muhittin Şimşek

Tren hakkında, tren yolculuğu hakkında çok şeyler yazıldı, çizildi. Şiirlerde sevgiliye kavuşma anının sevinci, türkülerde canandan, anadan-babadan ayrılığın yanıklığı söylendi. Kâh hüznün kâh sevincin kaynağı oldu trenler. Memleket hasreti işlendi raylara ilmik ilmik... Sevgililer el salladı, analar gözyaşı döktü ciğerparesinin ardından. Sevkiyatları yapıldı "kınalı kuzular"ın. Nice anılar gizlidir, her metre-sinde yılan gibi kıvrılan rayların...

Mesela şu Elazığ türküsü;

*"Kara tren gelmez m'ola,
Düdüğünü çalmaz m'ola,
Gurbet ele yar yolladım
Mektubunu salmaz m'ola..."*

Yüreklərini az dağlamamıştır anne-babalarımızın... Ya da bugün tınısını duyduğumuzda yürek tellerimizi titreten sevgili Özhan Eren'in;

*"Kara tren gecikir belki hiç gelmez,
Dağlarda salınır da derdimi bilmez,
Dumanın savurur halimi görmez,
Gam dolar yüreğimi gözyaşımdan dinmez"*

türküsü sadece treni değil, aynı zamanda Anadolu insanının özlemini, hasretini, garipliğini, çaresizliğini de anlatır bize... Yazılı, sözlü edebiyatımız incelendiğinde ne hikâyeler, şiirler yazılmış tren üzerine, ne romanlar kurgulanmış yıllarca...

Anlatacağım bir hatıradan öte bir dönemin tren yolculuğu resmidir. Bizim köy ile Nizip arasında

tek ulaşım aracı vardı çocukluğumda: tren. Sabah 6.00'da Karkamış'tan kalkar, 6.10'da bizim köyde olurdu. Köy ile istasyon arası 3 km'lik bir mesafedir. İstasyon dediysem öyle aklınıza oturma salonu, bilet gişesi olan bir istasyon gelmesin. Bir yük vagonundan bozma, tahta baraka vardı. Kışın çamurlara bata bata karanlıkta yola çıkılırdı trene ulaşmak için. Keleklioğlu, Gürlevik, Şemik, Elifoglu, hâslâ bütün köylerde dura dura, bugün 20 dakikada gittiğimiz yolu neredeyse bir buçuk saatte kat ederek Nizip'e ulaşırdık. Yolculuk Nizip'e gelecekler için biterdi ama Antep'e gidecekler için daha iki saatlik yol vardı. Akşam da Antep'ten kalkan tren, yolcularını toplaya toplaya saat 17.00'de Nizip'e gelirdi. Nizip istasyonu çok güzel bir istasyondur. Büyük bekleme salonunda büyüklerimiz sohbet ederlerken ya da bir birlerine yaptıkları alışverişi anlatırlarken, biz de koşturup dururduk, anlamsızca bağırma-larımızın büyük salonunda yankılanmasından haz duyarak. Malum elektrik çok sık kesilirdi 70'li yıllarda. Bilet satış gişesinin iki yanında iki büyük gaz lambası hemen devreye girerdi (otomatik olarak değil canım, bir görevli cebinden çıkardığı kibritle kemal-i ciddiyetle yapardı bu işi). Lambanın yakınında olanların gölgeleri salonu kaplardı adeta, uzaklaştıkları zaman da küçülürlerdi. Biz o gölgelere basmaya çalışırdık.

Öyle on-line çalışan sistem de yoktu. Biletler kalınca kartondan, bilet delme makinalarına iki kere sokulup çıkarılır ve yolcuya verilir. Bu makinaların tok sesleri de hoşumuza giderdi. Çocukluk işte... Eğer yolculardan bilet satıcısını taniyan varsa, onun yanına

gitmesi, hele hele orda bir sandalyeye oturması müt-hiş gururlandırır o kişiyi. Her halinden belli et-meye çalışırdı. Kömürle çalışan Kara Tren, Taşbaş dağından göründü mü düdükle çalmaya başladılar. İşte o düdükle beraber yolcularda sebebini o zaman bil-medim, bugün de çözemedim müthiş bir heyecan başlardı. Kompartmanlar sekizer kişilik; yer bulanlar oturur, diğerleri koridorlarda beklerdi. Koridorlarda da oturma yerleri vardı, yaylı. Oturmak için açılırdı. Ama güzel bir şey vardı, hemen herkes birbirini ta-nıydığı için küçükler kalkar büyükler otururdu. Koyu bir sohbet başlardı büyüklerin arasında. Kimisi de uyuklardı. Benim en çok ay-yıldızlı pencereler dik-katimi çeker, onları muhakkak tırnağımla kazımak isterdim. Pencereden elimi uzatıp rüzgârı hissetmek istediğimde ya anamdan (rahmetli) ya da babamdan hep azar işitirdim. Hâsılı köy istasyonuna vardığı-mızda kişi işe eğer, zifiri bir karanlıkta çamurlara bata bata evimize ulaşırdık. Bu yolculuklar tarifi imkânsız bir haz uyandırırdı bende, olanca sıkıntısına rağmen. Evimiz Nizip'te taşındıktan sonra tren yolculukları-mız azaldı. Ama Nizip istasyonu akranlarımla bir-likte oyun alanımız olmuştur.

Beton zemin çok azdı Nizip'te. İstasyon o alanlardan biriydi. Bilyalı arabalarımla oynamak için istasyon biçilmiş kaftandı adeta. Çok amaçlı kullanılıyordu, bugün bile mimarisine hayran kaldığım Nizip İstas-yonu. Seçimlerde sandıklar kurulurdu, kömür tevzii alanıydı, miting meydanıydı, biz çocukların oyun bahçesi, sıcak yaz gecelerinin serinleme alanıydı. Bu-harlı trenler vardı çocukluğumuzda. Kocaman bir deposunu doldurmak için gri renkli 3 metre yüksek-liğinde büyükçe çeşme diyebileceğimiz mekanizmalar vardı. Lokomotifin kendi kömürünü temin için ayrı bir vagon vardı hemen arkasında. Küçük bir tünele girildiğinde bile burnunuz simsiyah olurdu kurum-dan. Bu trenleri hayal-meyal hatırlıyorum. Sonra, kırmızı-beyaz renkli dizel lokomotifleri görür olduk hep. Daha hızlı, daha temiz, dumsızlardı. Üstelik suya da ihtiyaç duymuyorlardı. Zamanla o kocaman gri çeşmeler çürüdü ve sonra da sökülüler. Hep ha-yatımızda bu lokomotifler oldu. Bugün bile...

Ortaokulu bitirdikten sonra liseyi parasız yatılı oku-mak için memleketten ayrılmak zorunda kalmıştım. Artık Kayseri'de okuyacaktım. Üç yıl boyunca Kay-seri'ye trenle (Toros Ekspresi) gittim. Gece saat 3'te Nizip'te olması beklenen trene yetişmek için babam, kurmalı saati kuradı yatmadan önce. O gece kimse-nin gözüne uyku girmezdi. Ama herkes uyuma nume-rası yapardı. Zaman zaman annemin ağladığını fark ederdim. Ben de uyuyamazdım. Saat çalması demek, ayrılık vaktinin geldiğini işaretler idi. Hazırlanıp ista-syona giderdik. İstasyonda görevliler, sobanın etra-fında uyuklardı. Neden sonra uyanırlar ve bizi içeri davet ederlerdi. Bekle bekle tren gelmez. Saat 5'i geçe tren gelirdi. O an anlatılmaz mend cezirler yaşırdım.

Henüz 14 yaşında bir çocuk için tarifi imkânsız duy-gularla öperdim ellerini annem ve babamın. Antep'e ulaştığımızda yeni vagonlar eklenir, epey bekledikten sonra hareket ederdi. Sekizer kişilik kompartman-larda yer bulabilirsem kendimi şanslı adederdim. Tren Fevzipaşa'ya geldiğinde bütün yolcular iner, il-çeyi gezmeye başlardı. İlçe dediysem, anlayın işte... Beş saat, altı saat beklerdi tren orada karşıdan gelecek olan treni. Hareket edeceğimiz zaman, konduktörler kahvelerde okey ya da kâğıt oynayan yolcuları top-larlardı. Hava karardı mı bazen vagonların elektrik-leri kesilir, göz gözü görmez olurdu. Bu arada yavaş yavaş yorgunluk kendini göstermeye, göz kapakları kapanmaya başlardı. Kompartmanlarda oturanlara, uyuyanlara imrenerek bakar, en büyük dileğimin "şu anda onların yerinde olmak" olduğunu düşünürdüm. Dayanamayacak hale geldiğimde annemin yolda ye-mem için yaptığı dolmaları, gözüme kestirdiğim kom-partmandaki insanlara vererek, belki onların beni içeriye davet etmelerini beklerdim. O da olmazsa ko-ridordaki oturakta da yatılmıyordu ki. Biraz uykuya dalsam gelip geçmeler dokunur rahat vermezdi. Daya-nılamayacak hale geldiğinde, kompartmanlarda otu-ranlardan rica eder, sepetlikte uyumak için müsaade isterdim. Sepetlik, araları bir karış açıklıkta olan met-al çubuklardan yapıldığından, bir müddet sonra her tarafınız acımaya başlardı. Olsun. Uzanıyordum ya... Bu tür yolculukların lise bitene kadar devam etti. 8 saatlik otobüs yolculuğunu 20 saatte gitmeye alışmış-tım, dahası otobüse binemez olmuştum.

Lise bitti. Üniversite eğitimi için İstanbul'a kayıt olmaya yine trenle gelmeyi tercih etmiştim. Bu tür uzun yolculuklarda 36 saatlik kader paylaşımı mı nedir, inanılmaz güzel dostluklar kuruluyordu. Her neyse... Mevcutla iktifa ile mutlu olmaya çalışıyor-duk aslında. Dünya, her alanda olduğu gibi demir-yolu taşımacılığında da hızla ilerliyor, saatte 450 km. hız yapan trenlerle yolculuk yapıyorlardı. Uçaktan sonra en hızlı ulaşım olmuştur. Oysa bizde?... Yurt-dışına gittiğimizde hızlı trenlerin konforunu, hızını gördükçe hayıflanıyordum. Bizde böyle olacağıma ihtimal vermediğim gibi ümidim de yoktu.

Bir insanın ömrüne sığan bir serencamdan bahset-tim size. Koridorlarında bile yer bulunamayan, tu-valetine girilemeyen trenlerden, filmin seyredildiği, kafesinde kahvenizi içerken her türlü iletişimin sağ-landığı ve bir gazete okuma zamanında Ankara'dan Eskişehir'e ya da bir kitap okuma zamanında İstan-bul'a ulaştığımız trenlere...

Nerden nereye. Üstüne türkülerin yakıldığı trenler yerine, kavuşma zamanı olarak artı-eksi 3 saatlik toleransın verildiği trenlerden "Saat 17.34'te orada-yım." olan artı-eksi 1 dakikalık toleranslı trenlere... Yani? Yanısı şu; unutulun, gözden çıkarılan demir-yolculuğu ve tren yeniden... ■

GÖKTE DONDURMA OPERASYONU! HAYDİ!

Cüneyt Gönen

İnsanlar söylediklerinizi ya da yaptıklarınızı unuttur ama onlara neler hissettirdiğinizi asla unutmaz.

Arka Kapak • Maya Angelou, 1928-2014

Adam Fawer'in beklenen kitabı uzun bir fikri fetret döneminden sonra nihayet raflarda yerini alarak okuyucu ile buluştu. *Olasılıksız* ve *Empati* kitapları ile geniş bir hayran kitlesine ve üne kavuşan yazar bu kitabının çıkmasında teşvik edici güç olarak özellikle Türkiye halkına kitabının ilk sayfalarında geniş bir yer ayırarak teşekkürlerini sunuyor. Fawer'in daha önceki iki kitabının en çok satıldığı ülkeler arasında Almanya, Japonya ve Türkiye olduğu gerçeği göz önüne alındığı zaman bu gönül bağının *Olasılıksız* ve *Empati* kitapları ile kurulduğunu ve "Oz"un bu motivasyonla yazıldığı söylenebilir.

Fawer 1997'de üniversitedeki yaratıcı yazma dersinde "Oz" masalını ele alarak bu kitabın temellerini o tarihte atmış, bu konuyu tekrar ele almaya ise çocuklarının erkisi ile karar vermiş, editörünün teşviki ile de roman haline getirmiştir. Lyman Frank Baum'un [1856-1919], dünya çocuk edebiyatındaki başyapıtı olan *Muhteşem Oz Büyüücüsü* (The Wonderful Wizard of Oz, 1900) kitabı bilindiği gibi birçok filme ve müzikale uyarlanmış, dünyanın en büyük ve en önemli kütüphanelerinden biri olan ABD kongre kütüphanesi tarafından "en çok sevilen ve beğenilen hikâye" olarak deklare edilmiştir. Fawer bu masalın 110. Yılında katmınsal derin yorumu ile "Oz"u yeniden keşfe çıkmış ve kesintilerle dolu 6 yıllık bir çalışma sonucu postmodern uyarlamasını okuyucunun beğenesini sunmuştur. Yazarın kendine has üslubu ve inceleme gücü ile inşa ettiği bu kitap; masalın, masala ait öğelerin, masaldaki karakterlerin, zaman ve mekan unsurlarının yeniden üretilmesi ile oluşturulmuştur. Maceracı Dorothy ve köpeği Toto, teneke oğlan Jack ve kana susamış baltası Lucy, saman oğlan Seemore, korkak aslan Liberace, Doğu'nun hain cadısı Bertha, siyahı kadın Glinda, minişler, kuzgun-güveler, goril-yarasalar, yapay zeka Iris, Batı'nın hain cadısı ve Oz Büyüücüsü... Kan yeşil, çimler kırmızı, mantarlar mor, gökyüzü

turuncu, yıldızlar kara... Masalsı zeminden yükselen gotik hikâye Fawer'in geniş hayal gücü ile şaşırtıcı bir bilimkurgu romanına evrilmiştir. Romanın kahramanı Kansalı Dorothy, kulübesinin bir hortumla Minişistan'a sürüklenmesi ile aklını ve duyularını ters düz edecek bir maceraya atılıyor. Eve dönebilmek için çıktığı yolda kalpsiz Jack, akılsız Seemore ve cesaretsiz Liberace ile karşılaşılıyor, Batı'nın hain cadısını bu dostlarının yardımları ile yenerek, azim ve dayanışma içerisinde Oz büyücüsünü bulabiliyor.

Hassas bir titizlikle yazılmış bu fantastik kitap her ne kadar akıcı bir üslupla okuyucunun düş dünyasında yeni pencereler açsa da, Fawer'in özellikle "Olasılıksız" ile yükselttiği çıta referans alınacak olursa Oz, beklentileri karşılanmamış bazı hayranlarında hayal kırıklığına sebep olabilir. Yazarın ilk iki kitabı özgün konuları ve disiplinler arası teoriler ile süslenmiş kurgusu ile ses getirirken, son romanının mimarisi popüler masaldan mülhem bir konu üzerine yazılmış ve dolayısı ile pastiş bir yapının ötesine dönüşememiştir. Buna rağmen Oz'u yeniden keşfetmek isteyen, yeni dünyalara fantastik bir yolculukla yelken açmaya hazır okuyucu için Fawer'in bu romanı adres olarak gösterilebilir. Son olarak Fawer hayranlarına müjdeli bir haber: Yazar yeni kitabının atelye çalışmalarına başlamış olup Oz'un devamı niteliğinde sayılacak bu kitabında sihrin bilimsel düzlemde nasıl işleyebileceğini anlatmaya çalışacak. İki seri kitap arasında nasıl motifsel bir bağ olacağını şimdiden söylemek zor ama yazarın deyişi ile "ilk kitabın ters çevrilmesi" ile kurgulanacak olan bu romanın Oz'un pusulasında yazılacağı aşikardır. ■

Oz
Adam Fawer
Çev. Algan Sezgintüredi
Apriel Yayınları

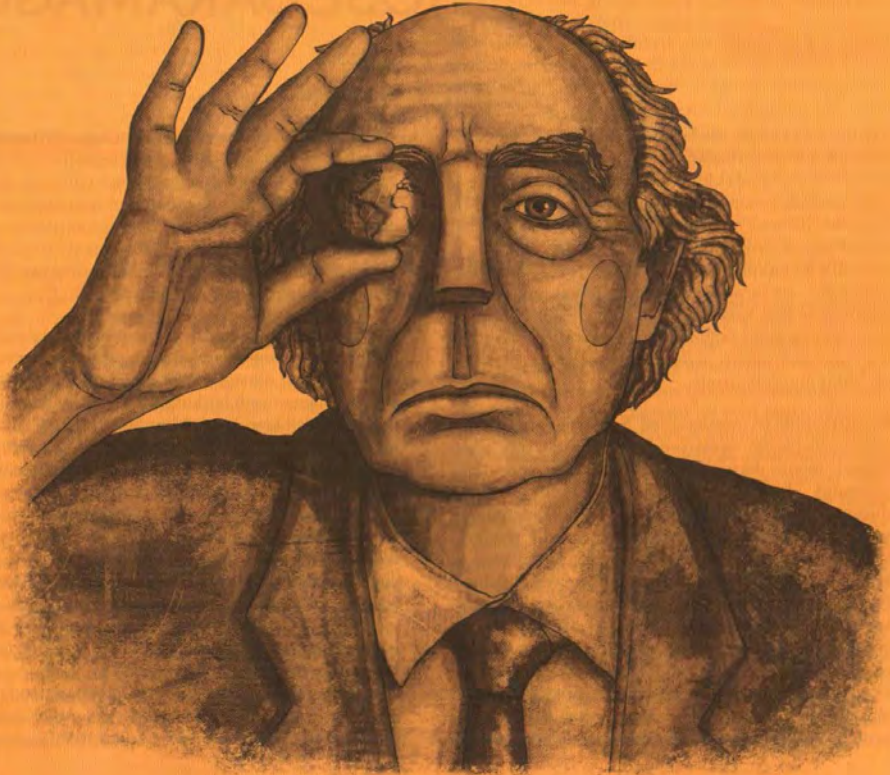
DOSYA

JOSE SARAMAGO

KÖRLÜK

Körlük*
Jose Saramago

Portekiz'in vicdanı, Nobel ödüllü yazar Saramago'nun 1995'te yayınladığı Körlük (Ensaio sobre a cegueira), modern edebiyatın kışkırtıcı, zihin açıcı, umutsuz ama insana cesaret veren romanlarından biri. İnsanın içindeki o saklı faşizmin bulaşıcı gücünü de deşifre eden bu romanda Saramago yılgınlıktan değil aksine çok itiraz etmenin verdiği bilgelikle büyük bir umutsuzluk resmi çiziyor. Körlük'ün evrenselliği tarihin bir dönemine bağlı kalmadan insanı hem tarihsel derinlikte hem de kendi ruh derinliğinde dipleri inerek analiz edebilmesinden kaynaklanıyor. Biz de bu büyük romanı Saramago'nun biyografik detaylarıyla da birlikte düşünerek dosyalıştırdık.

* Körlük romanının basım hakkı Can Yayınları'ndan Kırmızı Kedi Yayınları'na geçmiştir ve Türkçeye yeniden çevrilmiştir. Piyasada mevcut baskısı bulunmayan kitabın yeni baskısı yakın zamanda okurla buluşacaktır.

KEHANETLERİN YAZARI JOSE SARAMAGO

Tuğba Coşkuner

I. Dünya Savaşı'na rastlayan zamanlarda kırsal topraklardan birinin rüzgârlarında doğan, yoksulluktan sebep körpe yaşında okulu bırakıp çeşitli işlerde çalışmak azminde bulunan, başarısı Nobel Edebiyat Ödülü'yle tescillenmiş olmasına rağmen kendisine lütfedilen en büyük armağanı eşi olarak gören, yaşamının son yıllarını kitaplar yazmakla dikşileyen, 87 yaşında aramızdan ayrılarak sevenlerini ve savaşımını yalınkat bırakan Jose Saramago'nun, aklın demir fanusundan çıkıp masallara sığınmamızı sağlayan ve hikmetli bir bilim dalı olması gereken hikâyesine panoramik bir bakış atacağız sizinle.

Somurtkanlıkları neşelendiren Saramago'yu seçmemizin sebeplerini sıralarsam okuma iştihanızı açacağımı, metne derişiklik kazandıracağımı ve bu işe yeltenmiş olmanın gerektirdiği diyeti ödeyeceğimi düşünüyorum. Saramago'nun akillara şağanaklar yağdıran metinlerini, dil bilgisi merceğinde inceler-seniz neden virgül ve noktadan başka herhangi bir işaret kullanmamakla tanındığını anlayabilirsiniz. Hayallerin rendelerinden yoğrulan o yazılarında, kahramanları söyleştirdiği demlerde dahi konuşma çizgisi veya tırnak işaretine başvurmaz yazar. Bu da çevirisi veyr kitaplar arasında üst sıralara yükseltir kitaplarını. Okuyucunun kitabı eline aldığında korkması da bundandır; çünkü sayfayı kelime bazında seyrelten noktalama işaretlerinden azadeder metinler

ve bu yüzden de oldukça göz yorduğu söylenebilir. Ancak Saramago, bu komplike paragrafları çözmeye çalışan tembellikten sıyrılmış, hangi cümlelin hangi kahramana aitliğini anlamakta ısrarcı olanların yazarıdır. Kitaplarındaki, Necip Fazıl'ın dediği gibi müşambadan dekore edilmiş dünyaya dair öğretiler, fona yerleştirilmiş doğu klasiklerini aratmayan ilkeler de bunun en büyük teşvikçisidir zaten.

Saramago'nun, kapitalizm ve din parantezi içerisinde, toplumu sosyolojik olarak inceleyen romanlarının, kırışmaması için dimağların en itinalı rafına koyulması gereken ehemmiyetli bir kurgusu vardır. Bu kurgu, üslupsal paralellikten ötürü Mine Sögüt, Oktay Anar ve Saramago'nun paralel evrenlerin birinde, birbirinden habersiz aynı fotoğraf karesine denk düştüğüne inandırabilir insanı. Yazarın gerçeklik algımızla oynayarak genelde biyolojik yetilerin felce uğradığı, terk edilmiş ve ölmüş hatıralardan doğan kurgu romanlarının en bilinenlerinden biri *Körük*. Hakkında epeyce yazılan, çoğu tinsel ve toplumsal olayda atıfta bulunulan bir romandır bu. Kitap, okuyucunun istediği ismi koyabileceği bir ülkenin insanların, görmek yetisini kaybettikleri izahı olmayan, muammalı bir salgının hikâyesini ve beraberinde getirdiği kaosu konu alır. Tüm halkın beyaz bir körük yaşadığı bu romanda işin içinden çıkabilecek liyakata sahip olanlar da Körük'e tutulduklarından ya da bu hastalığa yakalanmaktan

korktuklarından görmekliklerini kaybetmiş halka müdahale etmezler ve ardi sıra kocaman bir barbarlık, panik, zihni bir çöküş başlar. Tüm bunlar yaşanırken, hastalarla temas etmesine rağmen körleşmeyen insanların şaibeli durumları ve körler arasında akıl olgunluğuna sığmayan savaşlar ayıyuka çıkar. Aslında anlam veremediğimiz şeylerin, düşünceli tavırlar takınarak incelenmesi gereken meseleler olduğunu okuyucu romanın sonuna doğru anlayacaktır. Balığı değil balık tutmayı öğret, deyişine selam durduğumuz için romanın yaşanmışlıklarının hangi mevzuza atıf olduğunu, ders çıkarmamız ve karanfil diye yakalarımıza takmamız gereken kısımlarını söylemeyeceğiz. Ancak her türlü yozlaşma sebebiyle içimizdeki çoraklaşmış manevi duyguların tayini ve ardından tamiri için önemli ve hatta şakası olmayan ağırbaşlı bir eser diyebiliriz.

Saramago'nun *Körlik* romanıyla aynı karaktere sahip bir romanıdır *Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş* da. Ancak bu eser, *Körlik*'tekinin türüvi anlam farklı bir biyolojik çılgınlık dâhilindeki insanların ölememesi söylencesini sırtlanır. Ve hatta Saramago genel geçer dini inanışlardan birini makyaıyla, Azrail'i hikâyesinde konuklayıp kahrmanlarıyla mektuplaştırmış. Ölümün greve girmesi ve aniden grevi sonlandırmasıyla da Azrail'in gönderdiği mektuplar ciddi bir alaka kazanır böylece. Halk ölümsüzlüğe sevinmeden devlet yıkılışı aşamasına gelmiştir tabi. Kimse ölemediğinden mecburen ödenmeye devam eden binlerce emekli maaşı ekonomik krize sebep olmuş; sayıca, huzurevleri ve hastanelerin kapasitesinin yüzlerce kat üstündeki yaşlı insanlar sorun teşkil etmeye başlamış; konut ve ev sıkıntısı emlak piyasasını batırmış; işe gitmek ve üç nesil gerideki insanlara bakmak zorunda kalan halk psikolojik ve fiziksel rahatsızlıklara tutulmuştur. Didem Madak'ın dediği gibi, şimdi kâbusları kim hayra çevirecektir? Ölmeye sempati duymamakla beraber yaşananlardan sonra ölümün gerekliliğine inanan insanlar çaresizce – bunun daha büyük bir kaosa sebep olacağını bilmeden – ölüm meleğinden ölecekleri tarihi bildiren mektuplar beklemeye başlamışlardır. Hikâyeye göre oldukça keyfi ve düstursuz davranan Azrail'in, işinin başına dönmeye karar vermesi ve insanların ölecekleri tarihi bildiren mektuplarının topluma ayrı bir bunalıma sebep olması üstteki cümlemizin ne kadar haklı olduğunu teyit eder niteliktedir. Diğer soruların yanı sıra ölmeyi bekleyen ama ölememiş binlerce insanın canının birden alınması bu sefer de cenaze işlemlerinin karşılamanamasına, ivedilikle gömmek istenilen ölümler için toprak bulunamamasına sebep olur ve insanların günlerce evlerinde ölüleriyle yatıp kalmak zorundaklıklarını beraberinde getirir. Kitapta bundan sonra yaşanacaklar ya da yaşanacaklara dair çıkarımlar ve akılları vazifelendiren yaratıcının krallığını içimize inşa etme bilgeliliği okuyucunun boynuna borç olarak bırakılmıştır.

Yazarın anlatıtlıklarımıza nazaran daha büyük bir kaygıyla incelenmesi hatta ders kitabı olarak okutulması gereken geleceğin minyatürünün inşa etmiş, önemli derterli muhatap almış, omurgasız geleceğin omurgalı kitabı da *Mağara*'dır. Bu eser, kurgusallığın yanı sıra yaşanması muhtemel dikkate değer birçok sorunu parmakla gösteriyor. Örnek teşkil etmesi açısından kapitalizmin şu an emeklediğini varsayarsak, onun şaha kalkışını romanlaştırmıştı diyebiliriz Saramago için. İnlatı sarhoş, şu süflü dünyadaki küçük ve kendi yağında kavrulan bir çömlükçiye objektifi doğrultur anlatı. Çömlükçi ve ailesinin kapital tarafından yutulmasını, insanlığın kapitalin midesindeki son dakikalarını ve değişimi bile fark edemeyecek zamansızlığın dramını çizer roman. Babil kulesiyle yarışacak kadar yüksek binaların güneşin şehre düşmesini engellemesinden, duyguyu simsarlarından, bulutların parsel lenip satılmasından doğan gökyüzü tüccarlığından, AVM'lerin intihara kalkışsınız bile hiç açılmayacak kocaman dev camlarından, havalandırmaya tarafından onlarca kez öğütölmüş havaları solumamızdan, rüzgarın değil klimaların serinlettiği kafalardan, intihar istahasının arşa çıkmasından, kapitalin komünizmin tam zıttı olarak gözükmesine rağmen insanları kutudana daha kutu evlerde yaşatmasından, "Size ihtiyacınız olan her şeyi satabiliriz ama sattığımız şeylere ihtiyacınız olmasını tercih ederiz." minvalindeki ticari yasalardan dem vurur yazar. Tam bir insanlık güzelleme ve kapitalizmin hicvi niteliği taşıyan, yolcuları eleştirmekten yola yeterince chemmiyet vermediğimizi ayan eden, akışkan cılkı çıkmış moderniteyi aklı başındakilerin hedef tahtası yapan bir roman diyebiliriz bu yüzden *Mağara* için. Kitabı neden *Mağara* başlığı düşüldüğü de romanın finalindeki bir kareden ibaret tir ki bunu söylemeye, okuyucunun merak talebini düşürmeye sebebiyet vereceğinden, hayâ ederim.

Saramago'nun en çok tartışılan ve bazı bazı yasaklanan kitabı da *Kabil*'dir. Bir roman değil, zaman makinesine binmiş Âdemoğlu Kabil'in tarihin kilit kişilerle paralel zamanlarda yaşadıklarını ve bu kişilerle yaptığı tinsel münakaşaları konu alan sancılı bir deneme buketi diyebiliriz eser için. Yazarın bu eseri felsefi fırtınalar çıkarmak ve üzerine konuşmak için biçilmiş bir kaftan. O yüzden kitabı şans eseri değil de üniversitelerin ana bilim dallarında ders olarak işlenen kaynaklar listesinde rastlamak isterdik. Köklü sorgulamaların ürünü olan kitap, okuyucunun eseri ivedilikle okumasına engel oluyor. Sayfaca az olmasına rağmen fikri bir olgunluk gerektirdiğinden kitabın hacmi onlarca katına çıkabiliyor. Tanrı'nın iyiliği, kötülüğü, insan üzerindeki izdüşümü kahrman tarafından kutsal kitaplarıdaki hadiselerle atıflarla ilmek ilmek tartışılıyor eserde. Dinler felsefesine giriş dersinde çalışılması gereken bu kitabı herkese tavsiye etmemekle beraber Sokrat semineri şeklinde okumanızın yeni bakış açıları kazanmanıza ve iradenin bilgelikle uyumu demek olan imanınıza sıkı düğümler atmanıza vesile olacağına kefilim. ■

GÖREBİLİYOR MUSUNUZ? YOKSA SADECE BAKIYOR MUSUNUZ?

Medeni Yılmaz

Dünyadaki herkesin aniden kör olduğunu ve kimsenin bizi göremeyeceğini bilsek nasıl davranırdık? Acaba bizleri kontrol edecek veya cezalandıracak bir otoritenin olmaması, içimizdeki ilkel dürtüleri harekete geçirir miydi? Açlık mı baskın gelirdi, yoksa etik değerlerimiz mi? Peki ama körlük sadece gözlerde mi gerçekleşir? Vicdanı körleşmiş insanlara ne diyecëgiz?

Nobel ödüllü Portekizli yazar Jose Saramago'nun 1995 yılında yayımlanan romanı Körlük, okurunu işte böylesi zorlu sorularla karşı karşıya bırakıyor. Körlük, yayımlandığı günden beri çağdaş dünya edebiyatının klasikleri arasına girmiş ve kimi eleştirmenlerce gelmiş geçmiş en iyi romanlardan biri olarak karşılanmıştır. Hatta Norveç Kitap Kulüpleri'nin Paul Auster, Carlos Fuentes, Milan Kundera, Amin Maalouf, Salman Rushdie ve Orhan Pamuk dahil, yaşayan 100 büyük yazara sorarak oluşturduğu ankette, "gelmiş geçmiş en iyi 100 edebi yapıttan biri" seçilmiştir. Bugüne kadar milyonlarca kitap yazıldığı düşünüldüğünde ve bu romanın böylesi bir listeye girmesinden hareketle, hem de en usta yazarların seçimiyle, ne denli önemli bir yapıtla karşı karşıya olduğumuzu anlayabilir; kitabı okuduğumuz süreç boyunca da bu seçimin doğruluğuna bizzat şahit olabiliriz.

"Körlük" Hakkında

"Bakabiliyorsan gör, görebiliyorsan gözle" alıntısıyla başlar Körlük adlı roman. Trafığın oldukça yoğun olduğu bir caddede, yeşil ışığı beklemekte olan şoförlerden biri aniden kör olur. Körlük bir salgın gibi hızla yayılır. Önce bu ilk körün arabasını çalan hırsız, sonra hırsızın karısı, sonra gittiği göz doktoru ve hastanedeki

diğer sakinler... Ama bu körlük, salgına yakalananların her şeyi diğer körler gibi karanlık değil, tam aksine bembeyaz görmesine sebep olur. Bu nedenle "beyaz felaket" olarak adlandırılır. Salgına yakalananlar tek kişi vardır; doktorun karısı.. Hükümet hemen acil eylem planını devreye sokar ve körleri bir akıl hastanesine kapatarak karantinaya alır. Yani bu "tehlikeli" insanları toplumdan dışlayarak, onları yok sayarak problemi çözmeye çalışır. Körler çeşitli koşullara yerleştirilir ve günde üç öğün yemek bırakılır. Doktorun karısı da kör taklidi yaparak onunla birlikte bu akıl hastanesine girer. Yetkililer, akıl hastanesinin etrafını silahlı askerlerle çevirerek kaçmalarını engellemeye çalışır. Ancak körlük büyük bir hızla yayılmasını sürdürür ve kısa zamanda akıl hastanesindeki körlerin nüfusu artar. Dolayısıyla zaman geçtikçe yiyecek paylaşma konusunda sıkıntılar baş gösterir. Silaha sahip bir koguş, diğer koşullardaki körleri ezmeye ve onların tüm varlıklarına el koymaya başlar. Sonrasında da onların kadınlarını isterler. Doktorun karısı bu tecavüzlere dayanamayarak onların liderini makasla öldürür. Sonrasında yazarın roman boyunca "vicdansızlar" şeklinde tarif ettiği bu silahlı koguşu ateşe verirler. Akıl hastanesi tamamen yanar. Bu yangından sadece doktor ve karısının da içlerinde olduğu grup kurtulur. Akıl hastanesinden çıktıklarında, tüm ülkenin aslında kör olduğunu anlarlar. Sokaklarda "beyaz felaket" kol gezmektedir. Kör gruplar vahşice yiyecek peşinde, birbirleriyle ve diğer gruplarla ölümüne kavga halindedir. Tüm sokaklar kan ve insan pislikleriyle doludur. Pis koku ve kaos ülkeye egemen olmuştur. Doktorun karısının gözlerinin görmesi sayesinde grup, açlıktan

Belki de her şey gerçek kimliğine körler dünyasında kavuşur, dedi doktor. Peki, ya insanlar, dedi koyu renk gözlüklü genç kız. Onlar da, çünkü artık onları gören göz kalmamıştır.

Arka Kapak / Jose Saramago

ve kavgalardan nispeten uzak durur. Romanın sonunda grup bir kiliseye girer. Doktorun karısı, kilisedeki tüm resim ve heykellerin gözlerine beyaz bant çekildiğini fark eder. Eve döndüklerinde hepsi yavaş yavaş yeniden görmeye başlar. Her şeyi en başından beri görmekte olan doktorun karısı ellerini açıp gökyüzüne baktığında, tüm gökyüzünü bembeyaz görür. Roman böylece noktalır.

Kahramanların hiçbirinin adını dahi bilmeyiz. Yazar her birini “doktor, doktorun karısı, hırsız, koyu renk gözlüklü genç kız” gibi çeşitli sıfatlarla geçirir. Üstelik kahramanların diyalogları da anlatıcının sesine yedirilerek metni okuyucu nezdinde adeta uzun bir monologa dönüştürür. Okur, kahramanlar arasındaki diyalogları ve anlatıcının sesinin iç içe olması sebebiyle romanı takip etmekte güçlük çeker ve dolayısıyla kendini bir labirentin içinde bulur. Ayrıca Saramago, roman boyunca nokta ve virgül dışında bir noktalama işareti kullanmaz. Bu da metnin bütüncülüğüne katkıda bulunan bir başka yöntemdir.

İnsanoğlunun Erdeminin Sorgulanması

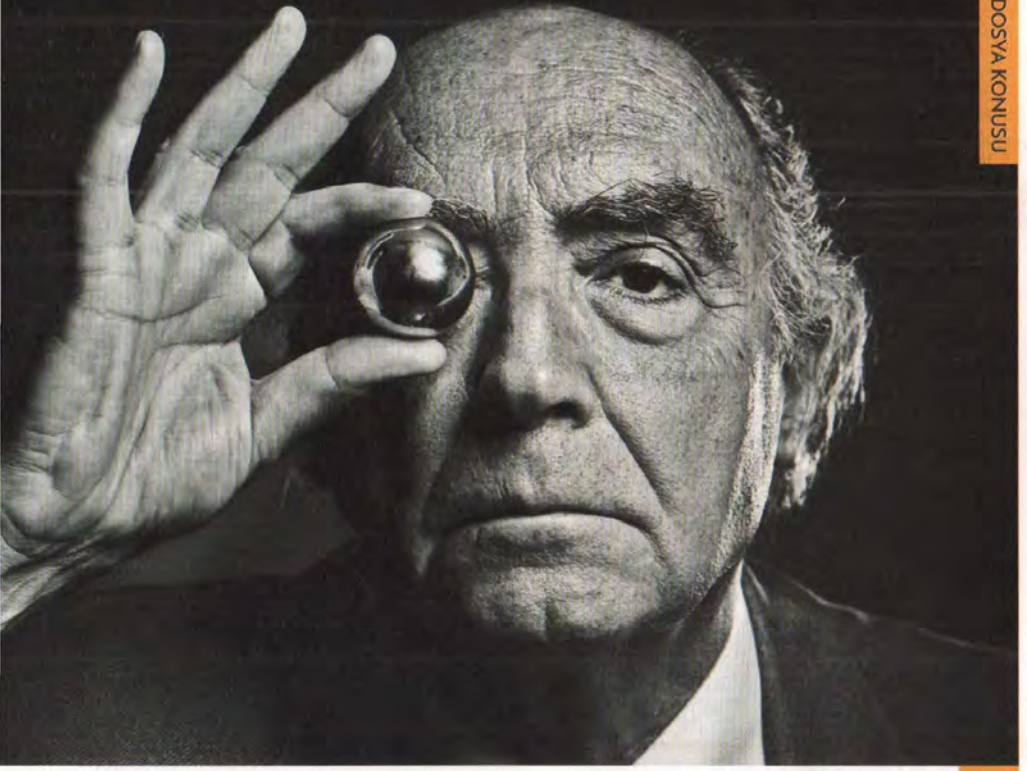
İngiliz yazar William Golding’in ünlü distopik şaheseri “*Sineklerin Tanrısı*” adlı romanında vurguladığı bir şey vardı; “İnsan, iktidarın ve yasaların onu denetlemesine dair bir fikir edinirse, özünde yer alan yıkıcı yanını ortaya çıkarır.” *Sineklerin Tanrısı*’nda en masum yaşlarında olan çocuklar aracılığıyla insanoğlunun bu faşizan, yıkıcı ve yabanıl eğilimlerini büyük bir ustalıkla yansıtan Golding, Nobel edebiyat ödülüyle onurlandırılmıştı. Ondan yıllar sonra, insanoğlunun özündeki ilkel dürtülerin otorite boşluğuyla ortaya çıkabileceğini “körleşme” metaforuyla ele alan Saramago da romanın yayımlanışından sadece üç yıl sonra aynı ödüle değer görüldü. Golding’in *Sineklerin Tanrısı*’nda olduğu gibi, *Körlik* romanında da insanları en aşağılık halleriyle görürüz: Aniden kör olan birinin bu zaafından faydalanmaya çalışan bir hırsız, oğlunun körlüğü kendine geçmesin diye ona mesafeli duran bir anne, vücutlarını biraz ekmek için diğer körlere sunan kadınlar, bir parça kuru ekmek için kadınlarının başka erkeklerce tecavüz edilmesine ses çıkarmayan erkekler, karısının tüm fedakarlığına rağmen onu bir başka kadınla aldatan bir koca, yiyecek için birbirlerini vahşice öldüren insanlar, toplumdan gerçekleri gizleyen ve hastaları tedavi yoluna gitmektense dört duvar arasına tıkararak ötekileştiren, yok sayan ve ölüme terk eden

devlet yöneticileri... Bu bakımdan *Körlik* romanı, insanoğlunun etik değerlerinin çürümüşlüğüne karşı bir uyarı olarak da okunabilir.

Dinsel Göndermeleri

Jose Saramago’nun ateist oluşu, bunu hiç çekinmeden dile getirmesi, üstelik de bir marksist olması, ülkesinde baskılar görmesine sebep olmuş, işinden edilmiş, kitapları yasaklanmıştı. Ve Saramago, bu baskılar karşısında ülkesinden ayrılarak 2010 yılındaki ölümüne dek İspanya’ya bağlı bir adada yaşadı. Sözüünü hiçbir zaman sakınmadı, yapıtlarında dine ve politik duruşuna mutlaka göndermelerde bulundu. Nitekim, “*Körlik*” romanının bir yerinde (sf 209), “(...)incimite ve aşağılanmaların dünya kurulduğundan buyana var olduğu kimse için bir giz değildi, insanı şaşırtacak bir yanı da yoktu, hatta dünyanın bu tür davranışlarla başladığına kuşku yok, dense yeriydi.” diyor kahramanlardan biri. Romanın sonunu da hatırlayacak olursak durum daha da netleşir. Körler grubunun gören lideri olan doktorun karısı kiliseye girdiğinde tüm dini resim, heykel ve sembollerin gözlerinin romandaki körüğün simgesi olan beyazla kapatıldığını fark eder. Hemen ardından doktorun karısının eşlik ettiği grup dahil kentteki herkes aniden görmeye başlar. Romanın son sayfasında ise doktorun karısı gökyüzüne baktığında onu da bembeyaz renkte görür. Önce kör olduğunu sanır ama yere baktığında kör olmadığını fark eder. Peki kilisedeki tüm dini sembollerin gözlerinin beyaz bantla kapatılmış olmasından ve dahası, tanrının varlığını simgelediğine inanılan gökyüzünün bembeyaza bürünmesinden ne anlam çıkarabiliriz? Yoksa onlar da mı bu “beyaz felakete” yakalanmıştı? Romanın bu muğlak finalinden hareketle, sadece insanların değil dini kurumların ve tanrının da yazar tarafından körlikle suçlandığını pekala söyleyebiliriz. Saramago’ya göre, tanrı ve onun yeryüzündeki temsilcileri de bu kaosa göz yummuş ve körleşmişlerdir.

“Ne düşündüğümü merak ediyorsanız, bu kitapla anlatmak istediğim hepimizin körleşmeye başladığı değildi. Bence körleşmiyoruz. Hepimiz körüz. Körüz ama bakıyoruz. Bakabilen ama görmeyen kör insanlar.” diyor Jose Saramago roman hakkında sorulan bir soruya. Nitekim romanın sonunda da bir kahramanın ağzından şu cümleler tokat gibi çarpak okuyucunun suratına, “Sonradan kör olmadığımızı düşünüyorum, biz zaten kördük, gördüğü halde görmeyen körler” (sf 290). Dolayısıyla Saramago, burada körleşme metaforuyla insanoğlunun erdeminin sorguluyor. Acaba görmek sadece biyolojik bir eylem midir? Gözlerimizin görmeyi reddettiği bazı durumlar olmuyor mu? Gözlerimizi çıplak gerçeklerden, etik değerlerden ve vicdani sorumluluk gerektiren anlardan kaçırarak, Saramago’nun deyişiyle, “bakar-körlik” değil de nedir? Peki siz gerçekten de görebiliyor musunuz? Yoksa sadece bakıyor musunuz? ■

BİLİNMEYEN BİR ADA: JOSE SARAMAGO

Cemre Cemri

"Başka bir gezegene, oradaki kayaların yapısını incelemek için araç gönderebilecek kapasiteye sahip bu şizofrenik insanlık, milyonlarca insanın açlıktan ölmesini umursamayabiliyor. Mars'a gitmek, yani başındaki komşuya gitmekten daha kolay görünüyor." Jose Saramago, 1998 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldığı törendeki konuşmasında söylüyor bunları. İnsanın yanındakini görmeden, umursamadan yaşamasına ve iktidarların insan hayatını değersizleştiren tutumuna karşı hayatı boyunca mücadele eden yazar, kitaplarında da bu konulara eğilmiş; kendine özgü ironisiyle insanlığın içinde bulunduğu durumun yıkıcılığını, yeşeren bir umutla göstermiştir.

1922'de Portekiz'de küçük bir köyde yoksul bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Saramago, henüz çok küçükken ailesiyle Lizbon'a taşınır. Ekonomik zorluklar sebebiyle yükseköğrenim yapamaz ve çeşitli işlerde çalışmaya başlar. İlk romanı 1947'de henüz 25 yaşındayken yayımlanır; kitap, yayımcının isteğiyle *The Land of Sin* ismiyle basılır. Bundan sonra uzun yıllar yeni bir kitap yazmaz; yayın yönetmenliği, gazetecilik, eleştirmenlik gibi çeşitli işler yapar. Aynı zamanda çeviri yapar; Tolstoy, Maupassant, Baudelaire, Hegel gibi birçok yazarın eserlerini Portekizce'ye çevirir. 1969 yılında Portekiz Komünist Partisi'ne katılır. 1966 yılında yayımladığı

şir kitabı *Possible Poems*'le edebiyat dünyasına geri dönen ve ardından çeşitli türlerde kitaplar yayımlayan Saramago 1977'de, *Ressamın El Kitabı*'yla romancı kimliğine geri döner. Geniş çapta tanınırlık kazandığı romanı ise *Baltasar ve Blimunda* (1982) olur. *Ricardo Reis'in Öldüğü Yıl* (1984), *Yitik Adamın Öyküsü* (1986) ve *Lizbon Kuşatmasının Tarihi* (1989) romanlarının ardından 1991'de yayımladığı İsa'ya Göre İncil, Portekiz'de çok ciddi yankı uyandırır, kitap sansürlenir. Kilise tarafından aforoz edilen Saramago, süren baskılar üzerine eşi Pilar del Rio ile birlikte Portekiz'i terk edip Kanarya Adaları'na bağlı Lanzarote'ye yerleşir ve 2010 yılında ölene kadar yaşamını burada sürdürür.

Saramago'yu edebiyat dünyasında bu kadar özel bir yere taşıyanın ne olduğuna cevap, üslubunda ve kitaplarına konu edindiği kavramlara cesur yaklaşımında gizlidir. Saramago, hayattaki dik duruşunu oluşturduğu yazı dilinde de gösterir; romanlarında klasik imla kurallarına kafa tutar, cümleleri iç içe geçirip diyalogları tek bir paragrafta sadece virgüller ile ayırarak bazen sayfalarca sürdürür, anlatıcıyla okuyucuyu şaşırtır ve bazen zorlayıcı olabilecek cümle yapılarıyla, tadına varıldığında vazgeçilemeyen, akıcı ve sade bir üslup kullanır. Yazarın okuyuculara bir de tavsiyesi vardır; "Onlara kitaplarını yüksek sesle okumalarını öneririm, böylece ritmi yakalayabilirler; çünkü sözlü anlatımın yazıya dökmüş hali bu. Bu, insanların birbirlerine hikâyeler anlatırken kullandıkları biçimin yazılı versiyonu."

Kelimelerinde abartı yoktur, keza karakterlerinde de öyle. Sıradan insanların, hayatlarındaki büyük-küçük iktidar odaklarına karşı örgütledikleri bireysel ya da toplumsal duygulardan beslenir. Kitaplarında ülkelerin ismine dair genellikle herhangi bir bilgi verilmekten okuyucu, bahsedilen yerlerin pek çok ülkeyi temsil edebileceğini fark eder. Sıradan olarak tanımlanan insanların kendi hayatlarındaki büyük kahramanlıklarını, tarihin akışını bile değiştirebilecek duruşlarını gösterir bize. Edebiyatın ve sorgulamanın, politik bir dil kurmanın sloganlardan geçmek zorunda olmadığını, eleştirinin insanın en temel ve küçük yaşam alanlarında, evinde, aklında, başkalarıyla ilişkilerde bile yeşerebileceğini gösterir bize. Üslubunda alegoriden çokça faydalanan Saramago, masalsı bir gerçeklikle yoğurduğu dilyle kendini herhangi bir kalıba bağlı kalmak zorunda hissetmez; ironik ve mizahi bir üsluba yer açar. Bu noktada birkaç kitabından örnekler vermek, yazarın üslubuna ve işlediği konulara dair bir fikir oluşturmaya yardımcı olacaktır.

Saramago bir ateisttir ve dinin insanların yaşamları üzerinde kurduğu iktidarı sert bir şekilde eleştirir.

Kilise'nin ve dini öğretilerin otoritesinin sorgulamaya kapalı, baskıcı biçimi üzerine, büyük ve abartılı cümleler kurmadan karşıtlığını gösterir. Pek çok kitabında bu duruşunun yansımaları görmekte beraber iki kitabının dini iktidarı doğrudan hedef tahtasına oturttuğunu söyleyebiliriz. Bunların ilki, Saramago'nun aforoz edilmesinden Portekiz'i terk etmesine kadar giden bir dizi olaya sebep olan kitabı *İsa'ya Göre İncil*'dir (1991). Adından da anlaşılabilir ki bu resmi bir İncil anlatımı değildir, aksine İsa'nın hayatını, boşluk bırakılan pek çok yönüyle ele alır; dine ve yerleşik öğretilerine cesurca sorular sorarak alternatif bir İsa portresi sunar. Tanrı'yı yüce bir yere koymak bir yana onu mizahi ve ironik bir dille eleştirir, okurları İsa üzerinden ona yöneltir. İsa, başına neler geleceğini bilmeden bir maceraya atılmış olduğu için öfkeli, bu sebeple Tanrı'ya karşı büyük bir tepki besler, sonunun ne olacağını öğrenmek ister. Apaçık bir değerler sorgulaması içeren bu kitap, İsa'nın çarpıcı sorusuyla da duruşunu gösterir, "İsa dedi ki, Bekliyorum. Neyi, diye sordu Tanrı, şaşırmıştı. Diğer tanrılar karşısındaki zaferinin kaç ölüme ve hangi acılara neden olacağını, senin ve benim adıma çıkartılacak savaşlarda kaç kişiyi öldüreceğimizi itiraf etmeni."

Yine din konusunu işlediği öteki kitap ise *Kabil*'dir (2009). Bu roman çoğumuzun aşına olduğu Adem ile Havva'nın oğlu Kabil'in hikâyesini konu edinir. Tanrı, efendi olarak anılır; Adem, Havva, Kabil ve Habil isimleri ise özel degillerdir, baş harfleri küçük harfle yazılır kitap boyunca. Kabil, kardeşi Habil'i öldürerek yeryüzündeki ilk cinayeti işler. Bunun üzerine Kabil ile Efendi arasındaki konuşmada Kabil kardeşini öldürmesinden alenen Efendi'yi sorumlu tutar. Saramago dinin üstün otoritesini yıkar bu iki kitapta; sorgular ve aklında kalan soruları bize de sordurur.

Saramago insan hayatındaki iktidar biçimlerine dair yazar da "ölüm"ü es geçmez mi! Ölüm yeni yıla girilen bir gecede çekip gitmişse, artık kimse ölmeyecekse bu durum ne gibi durumlara yol açar diye düşünür ve *Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş* (2005) romanında bizi çokça güldüren cevaplar üretir. İnsanlar kimse-nin ölmemesine başta sevinse de işler bir süre sonra sarpa sarmaya başlar. Ölümün olmadığı yer yerde din ve devlet kendini ne üzerinden var edecekler? Mafya ölüm ticareti yapar, Kilise varlığının telaşına düşmüştür, siyasetçiler kimseye söz geçiremez; tam bir kaos hali oluşur. Kitabın ilerleyen bölümlerinde ölümün geri dönmesiyle başka türlü bir karmaşa gündeme gelir. Kitabın sonunda ise başladığımız 'cümleye' geri döneriz; ancak arada geçen sürede Saramago bize devletin içerisinde dönen hesapları,

dinin baskıcı karakterinin temellerinden, yönetimlerin karanlık yönlerinden bir kesit sunmuştur.

Saramago'nun gençliği Salazar diktatörlüğü altında (1932-1968) geçmiştir ve o dönemde yoksulların yaşam koşullarını gördükçe toplumsal görüşleri daha da netleşir; Portekiz'in bu baskıcı dönemine dair politik eleştirilerini pek çok kitabının alt metninde görebiliriz. Ancak ölümünden sonra yayınlanan *Çatıdaki Pencere*'de (1953) bu dönemi doğrudan işlemiştir; kitap 1950'lerde diktatörlük altındaki Lizbon'da, bir apartmanda yaşayan farklı insanların hayatını anlatır. İlk dönemlerinde yazdığı ve o zamanlar yayınevleri tarafından reddedilmiş olan bu eserde Saramago'nun *Kabil, Lizbon Kuşatmasının Tarihi, İsa'ya göre İncil* gibi kitaplarındaki cümle yapıları ve dil oyunları ile pek karşılaşmayız; yazar daha basit ve takip edilebilir cümleler kurmuştur. Yine de Saramago edebiyatının en etkileyici özelliklerinden olan karakterlerin ince ve detaylı betimlemeleri burada da kendini gösterir. Kitap yıllar sonra ortaya çıkıp yayımlandığında Saramago'nun gazeteci eşi Pilar del Rio önsözde; bu kitabın okuyucular tarafından bir mücevher olarak tanımlandığını ve Saramago'nun edebi karakterinin kendini bu kitapta belli ettiğini söyler.

Görüleceği üzere Saramago, her türlü iktidar biçimini ve bunun insan ilişkileri üzerindeki etkisini çokça irdelemiştir kitaplarında. Ancak bunun en net anlatıldığı iki kitap *Körlük* (1995) ve *Görmek*'tir (2004). Birbirinin devamı olarak nitelendirilebilecek bu kitaplar da alegorik bir anlatım kullanır; ayrıca hiçbir özel isme yer vermez, kişiler unvanları ile tanımlanır. İlk kitapta bir körlük salgını, ötekinde ise görmek üzerinden, yayılan bir karmaşayı ve bunların ortaya çıkardığı ilişki biçimlerini anlatır. Birçok kitabında olduğu gibi olayların yaşandığı ülkelerin adı verilmez ancak okuyanlar, iki ülkenin de aynı yer olduğu çıkarımını yapabilir.

Körlük'te, insandan insana bulaşan ve tedavisi olmayan bir hastalık olarak körlük salgınının yayılması işlenir. Hastalananlar karantina alanına hapsedilir ancak nüfus arttıkça kaos ortaya çıkar; güç dengeleri, iktidar odakları oluşur; insanların içlerinde taşıdıkları her şey ortalığa dökülür ve Saramago bizi iktidara ve bunun insan ilişkilerinde ortaya çıkma biçimine dair sert ve distopik sayılabilecek bir hikâyeyle baş başa bırakır. *Görmek* ise demokrasi ve iktidar kavramı üzerine kurgulanmıştır. "Demokrasi"yle yönetilen bir ülkenin başkentinde seçimin sonlanmasıyla insanların çoğunun boş oyu kullandığı, herhangi bir siyasi partiye oy vermediği ortaya çıkar. Görünen odur ki, halk yönetilmemeyi seçmiş ve bir nevi "sivil itaatsizlik" örneği sergilemiştir.

Bunun üzerine devlet bu suçu cezalandırmak için şehri karantinaya alır, sıkıyönetim ilan eder. Bir noktada ise devlet şehirden çekilir ve halk hayatını devam ettirir, devletin varlığını kalmadığı şehirde herhangi bir sorun yaşanmaz; iktidarın gereksizliği fiilen görülmüştür. İki kitapta da arka planda bir yandan büyük bir karamsarlık sezeriz, bir yandan da insana dair umudumuzu canlı tutarız; çünkü bütün baskılara rağmen yılmayan insanlar vardır bu öykülerde.

Saramago'nun ilgilendiği konulardan biri de tarihtir. Kitaplarının çoğu tarihle içli dışlıdır; tarihsel olaylardan bahseder, kutsal metinleri ele alır, tarihsel kişiliklere yer verir, tarihin belli dönemleri üzerine yazar. Mesela *Ricardo Reis'in Öldüğü Yıl*, 1930'lu yıllarda geçen ve Portekizli ünlü şair Fernando Pessoa'ya göndermelerle dolu bir tarihsel romandır ya da *Baltasar ile Blimunda* 18. yüzyılda geçen bir aşk öyküsünü bize tarihle yoğurarak anlatır. *Lizbon Kuşatmasının Tarihi* de yine tarihe yaslanan bir kitap ancak ötekilerden biraz farklı. Saramago'nun belki de düzeltmen olarak çalıştığı yıllara atıfta bulunarak başkarakterini bir kitap düzeltmeni olarak kurguladığı bu kitabın esas eğildiği yer, tarih yazımı. Kitap, içerisinde alternatif bir tarih yazımı yaparken bir yandan da düzeltmen Raimundo Silva'nın kendi hayatını tarih yazımıyla baştan kurgulamasını sağlıyor; eş zamanlı olarak iki tarih yazılıyor. Raimundo'nun bir olumsuzluk takısı ekleyerek tarihe yaptığı katkı ile Saramago'nun kitaplarında tarihi işleyiş biçimindeki özgünlük arasında da belli paralellikler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca Saramago'nun bir röportajında bahsettiği gibi, "... tarihsel akışı yaratılabilmek için birçok olgu dışarıda bırakılıyor. Bu sebeple, her zaman, o tarihsel anlatıya eklense tarihe başka bir bakış getirebilecek ancak dışarıda bırakılmış olaylar vardır. Tarih mutlak denilerek sunulmamalıdır".

Sonuçta hepimiz bir şekilde kendi hayatlarımızın ve dünyanın tarihini yaşıyoruz yaşıyoruz. Bunu yaparken cesur olmayı, içimizdeki ve çevremizdeki umuda sarılmayı öğütüyor Saramago bize. Kitaplarındaki tablolar ne kadar karanlık olsa da, *Bilinmeyen Adamın Öyküsü*'ndeki (1997) Kral gibi, ellerindeki bütün iktidar güçleriyle, "Saçma, bilinmeyen adalad kalmadı artık." diyenlere karşı bize yine de, bilinmeyen adayı aramak için tekne isteyen adamın, "Bilinmeyen adalad kalmadığını nereden biliyorsun?" cevabını verebilecek özgüvene ve umuda sahip olalım istiyor. İşte onun acı ve sade üslubuyla yerle bir ettiği bütün kurallar, topa tuttuğu bütün baskı araçları karşımızdaki Krallardır ve bizim daha arayacak çok adamız var... ■

KÖRLÜK: ZORUNLULUKLAR MUCİZELER YARATIR MI?

Yunus Emre Tozal

Bir adamın birdenbire kör oluşundan, bunun bir salgın halinde toplumda yayılmasıyla tüm bir uygarlığın tuzla buz haline gelişine uzanan öyküsü *Körlük*, Jose Saramago'ya dünya çapında ününü kazandıran eseri. Saramago körlüğü, gözün ışıktan yoksunluğu olarak değil, ruhun bizzat karanlık tarafından istilası olarak görüyor. Saramago'nun *Körlük*'teki başarısı, insan doğasının, gücü eline alanın vahşileşmesi tezini sosyal uyum, itaat, sosyal bulaşma gibi bilimim sosyal psikoloji kavramlarıyla birlikte işleyebilmesinde elbette... Kimi zaman yanlış öğretiler, yanlış yönlendirmeler ve yanlış izlenimler sonucu kişi/toplumu felaketlere sürükleyebilen gerçekleri görememe hali olarak *Körlük*, bu yönüyle bir toplumsal ve politik hiciv romanı olarak okunabilir. Saramago *Körlük* romanı için bir röportajında "Bu kitapla anlatmak istediğim hepimizin körleşmeye başladığı değildi. Bence körleşmiyoruz. Hepimiz körüz. Körüz ama bakıyoruz. Bakabilen ama görmeyen kör insanlar." diyor.

Saramago, dehşetle karşı karşıya kalan insanın özündeki vahşete dönüşünü anlattığı *Körlük* ile sağlam bir sistem eleştirisi yapıyor. Saramago'nun okuyucuyu şöyle bir tutup silkeleme amacı gütmesi, epey rahatsız edici bir realite etrafında kurgulanmış. Bütün herkesin bir anda kör oluşuyla insanların hayatta kalabilmek adına kurdukları düzeni, buna mukabil yaşadıkları rezillikleri nasıl sahiplenip bunlara nasıl adapte olduklarını okuduğumuz *Körlük* kitabındaki metaforlarla Saramago, okuyucuya tam bir anarşi halinde geleneksel ahlak, örf adet ve edep kurallarından neleri değiştirebileceğini, neleri muhafaza edebileceğini sorguluyor. Kitapta tüm bu sorgulamalar; körlük halinin bir zorunluluk çerçevesinde yaptıklarını, gerçek anlamda görmeye başlamak için ödemeleri gereken bedelleri ve bilinçlerini nasıl terbiye etmeleri gerektiği de tartışılıyor. İnsanın vahşileşmeye ne derece meyilli, bencil bir yaratık olduğunu zekice bir metaforla anlatan Saramago, tıpkı William Golding'in "*Sineklerin Tanrısı*"

romanında olduğu gibi "İnşansan şiddet vardır içinde, yaşın önemi yoktur." düşüncesiyle hareket ediyor. Sineklerin Tanrısı'nda bir araya gelen çocuklar kendi aralarından bir lider seçerler, *Körlük*'te de bir lider vardır; her iki eser de pek çok farklı açıdan incelenebilir, tarihi, psikolojik, sosyolojik ve dini metaforlar, geleneğin tüm birikimiyle çarpışır ve yeniden derinlemesine yorumlanır, tartışılır.

Körlük, büyülu gerçekçilik akımının da en önemli örneklerinden... Saramago, kitaplarında noktalama işaretleri kullanmaz, noktalama işaretlerine karşı düz bir tutuma sahip olması ilk başta sıkıntı verecek gibi dursa da bir süre sonra anlatımdaki sadeliği, romandaki acıcılığı, konunun ilginçliği ve konuya alışılmışın ötesindeki bakış açısı okuyucuyu etki alanına alıyor Marquez'in *Yüzyıllık Yalnızlık*'i gibi... Büyülu gerçekçilik alanındaki kitapların heyecanla satır satır okunmasını sağlayan, okuru kâh koşturup kâh dinlendirerek kurgunun içine alan yapısı, okuyucuyu öncelikle kendine bağlamayı hedefler. Bu hedefine de insanların düşünüp unuttuğu ya da düşünüp söyleyemediklerini tahmin ederek -konuyu tahminlerle başlatarak- okuyucunun karakterlerle özdeşleşmesini sağladıktan sonra onları kendi sübjektifiyle etkileyerek ilerler. Bu yönüyle baktığımızda Saramago, yeni şeyler söylemek için yeni biçimler peşindedir. Ne söylediği aynı biçim kadar önemli olduğu için, metin biçimiyle oynar. Oysa söz konusu diğer yazarların ise ne söylediğinden ziyade, onu nasıl söyledikleri önem kazanır, ön plana çıkar.

Jose Saramago keskin bir zekâyı, hayal ve gözlem gücüne sahip. Okuru sorgulatan; sorgulatırken de okurun yanıtının içten olup olmadığını kontrol eden bir yazar. Öyle ki "Zamana zaman tanınan her şeyi çözömlösün." gibi çözümlemeleri de bu kontrol içerisinde veriyor. İlk defa başlayacak olanlar muhakkak "*Körlük*" ile başlasınlar. ■

TARİK TUFAN

MASAL BİTTİĞİ ANDA ÖLECEĞİM, ANLATABİLECEĞİM KADAR ANLATAYIM

Röportaj: Yunus Emre Tozal, M. Ali Çalışkan

2000 kuşağının önemli isimlerinden Tarık Tufan, mahalleyi iyi tanıyan; bakkalıyla marangozuyla fırıncısıyla camcısıyla iyi geçinen, öykülerinde modern insanın kendisiyle olan çelişkilerini, sorgulamalarını ve özellikle hakikat arayışını işleyen bir abimiz. Bir zamanlar cumartesi geceleri radyoda Düş Vakitleri adında felsefik duygusal karışık güzel bir program yapardı. Ardından TV'de Meksika Sınırı ve Kafa Dengi programlarını takip ettik. Son kitabı (ilk romanı) Şanzelize Düğün Salonu, edebiyat çevrelerinde geçtiğimiz senenin öne çıkan kitaplarından biri oldu. Şu sıralar film çekiyor. Kendisiyle mahalleden Şanzelize'ye uzanan bir konuşma yaptık.

Sizi son zamanlarda İstanbul'un bir yerine sıkışmış hayatların hikâyeleri yazılarınızdan takip ediyoruz. Sizin anlatımınızla yaşadığımız mahalle, içinde yuvarlanıp durduğumuz o hengâme de kaderimiz oluyor. Mahalleyle olan ilişkimiz nereye gidiyor, mahalleli bize ne katıyor?

Yıllardır bir mahallenin öykülerini yazıyorum; mahalledekilerin ve mahalleye bir şekilde yolu düşmüş yabancıların öykülerini. Asıl derdim bu değil.

Anlattığım her ne olursa olsun çok kişisel bir hikâyenin peşindeyim; kendini aramak gibi, kaybettiğin andan itibaren varoluşunun parçalandığı, aidiyetlerinin kırıldığı ve hayatın içinde güvensizleştiğin şeyleri yeniden bulabilmek telaşı gibi bir hâl bu. Bir mahallenin içinde bu kadar uzun zamandır deli gibi dolaşmanın asıl sebebi bu. O mahalleden çıktığımız andan itibaren hayatın içindeki yaygın duygular farklılaştı. Bu hayatın kolaylaşması ya da zorlaşmasıyla ilgili bir şey değil. Hayat başka türlü bir hâle geldi ve bu

yeni durumu tanımlayamıyorum. Asıl acı verici olan geri dönecek bir mahallemiz kalmadı. Bunu kabullenemiyorum bir türlü. Bunu kabullendiğim anda bu hayatın ortasında, aradan geçen onca yıla rağmen acemiliğini üzerinden atamamış, huzursuz bir adam olarak çaresizleşeceğim. Sürekli hafızamı zorluyorum. O sokakları, o evleri, o yüzleri hatırlamaya çalışıyorum. Zamanla bulanıklaşıp yok olmasından korktuğum ne varsa zihnimde tutmaya gayret ediyorum. Bunların birçoğunun acı veren şeyler olması önemli değil. İnsanlar anlattığım hikâyelerin kendilerini mutsuz ettiğini, sürekli kötü sonlarla bittiğini söylüyorlar. Bunun çok önemli olmadığını ve bütün bu acılarla baş edebileceğimizi anlatıyorum. Asıl mesele içimizdeki yaralar, sızlayıp duran eski yaralar değil; mesele yabancı olduğu bir sokağın içinde, yabancı olduğumuz yüzlerin arasında ne yapacağımızı kestiremez bir halde kalakalmak. Yeni bir hayat var karşımızda ve bu yeni hayatın bizden ne beklediğini bilmiyoruz. Cam cephe bir plazada çalışırken boynumuza asılan kimlik kartının ne demek olduğunu, yeni nesil bankacılık işlemlerinde hangi detaylara dikkat kesilmemizi gerektiğini, sosyal medyada duyarlık gösterme biçimlerinin hangi kapılar üzerinden belirlendiğini tam olarak anlayamadan yaşamamızın mümkün olmadığı yeni bir hayat bu. Terk edilme biçimlerinin değiştiği, yoksullaşma biçimlerinin değiştiği, kaygı etme biçimlerinin, aşık olma biçimlerinin değiştiği bir hayat bu. Birçoğumuzun aklı buna yetmiyor; kavrayıp ayak uyduramıyoruz. Ayıp değil, günah değil. Bundan utanacak değiliz. Bu mahallenin hikâyelerini anlatmak benim için bir nevi hayatta kalma, hayatımı sürdürme biçimi. Bunlar benim için Binbir Gece Masalları. Masal bittiği anda öleceğim. Anlatabileceğim kadar anlatayım. Zaten anlatacak bir şey kalmadığında yapacak bir şey yok. Okuyucu bikabilir ama bu benim için hayat memet meselesi ve insanlar sıkılıyor diye bundan vazgeçmek istemem. Baktım anlatmanın bir anlamı kalmıyor, o zaman da susarım zaten. Hayata kazık çakacak halimiz yok.

Türk edebiyatına hakkımızda 65-80 arasında çıkan muazzam şiir kitapları, hikâyeler ve romanları rastlıyoruz. Cemal Süreya'dan Ögüz Atay'a, Sezai Karakoç'tan İsmet Özel'e, Turgut Uyar'dan Ece Ayhan'a, Cahit Zıfıoğlu'na... O dönemi içinde bulunduğumuz kuşakta 2000-15 arası ile karşılaştırsak neler söyleyebiliriz? Edebiyat, şiir, hikâye zayıflıyor mu? Ya da siz nasıl bakıyorsunuz bu karşılaştırmaya?

Edebiyatın, şiirin, hikâyenin biçim, form, içerik, üslup, dil, yorum, kaynak, etkileşim biçimi gibi özellikler bağlamında değiştiğini, dönüştüğünü söyleyebiliriz ama zayıfladığını söyleyemeyiz. Bir dönemin içindeyken, bu alanlarda yapılan üretimleri hakikatlı bir şekilde değerlendirebildiğimizi sanmıyorum. Çok

güçlü kalemler, sesler, üreticiler var. Bir çırpıda çok güçlü romancı, şair, öykücü sayabilirim. Bu dönemi geçmişle kıyaslamayalım. Yakın gelecekte ömrümüz olursa dönüp nelerin üretildiğini, nelerin ayakta kaldığını ve ne ölçüde iz bıraktığını daha iyi anlayacağız. Geçmişten farklı olacağı muhakkak ama güçlü bir edebiyat sesi çıkarma ihtimali de var bana kalırsa.

Nuri Pakdil'in çıkardığı "*Hamle*" dergisi, dönemin önemli bir yayınıydı. O zamanlar sağcılık-solculuk pek yoktu diye anlatıyor büyüklerimiz; "*Hamle*" dergisi "Sait Faik'e Saygı" sayısı bile çıkarabiliyordu. Bu yönüyle bir dergide yer almanın ölçüsü nedir? İyi bulmak mı, bir cepheye ait olduğunu düşünmek mi?

Hangi büyükler böyle anlattı bilmiyorum ama benim görebildiğim kadarıyla Türkiye'nin kültür çevrelerinde, kültürün, sanatın, edebiyatın fikrin üretildiği zeminlerde adına sağ-sol demek de bir ayrımdır; Batıcılar – gelenekselciler, ilerici – gerici, milliler – enternasyonaller, şucular bucular. Bu konudaki cepheleşmenin zaman zaman oldukça acımasız olduğunu da görmek gerekir. Peyami Safa da bundan büyük acılar çekti, Ögüz Atay da, Nuri Pakdil de, Kemal Tahir de, Cemil Meriç de. Kültür iktidarının gadrine uğramış bu isimlerin ortak özellikleri yerli olmaları, bu toprağa ve halka aidiyetlerinin yüksek olması, hakikat gibi ağır bir yüke talip olmaları, kültürel performans alanlarına, gösteri sahnelerine yüz vermemeleri, varoluşlarını sahici acılar çekerek keşfetmeye çalışmalarıdır. İdeolojik olarak başka başka yerlerde ama böyleleri bir muhayyel dairenin içinde bir araya gelebilirler. Karşılarında bir kültür iktidarı ve acımasız bir cephe vardır. Bugün de var. Son zamanlarda çıkan dergilerin birçoğunun ortak özelliği bir cephe mantığıdır, aynı şeyleri söyleyen insanların yan yana gelmesi. Bizim Orhan'ın Nurhak'la bunu sık sık konuşuyoruz; acaba bunu kurabilir miyiz? Zaman gösterecek. Meselelerimizi sahici bir düzlemde ifade edebilmek gibi bir çabadan söz ediyorum. Yoksa her kesimin hazır kalıpları, duyarlık ve ifade biçimleri, sevgi ve nefret cümleleri ve bütün bunları kabaca ifade etmesi durumunda çılgınca alkışlayacak körleşmiş çevreleri var. Bu alkışın şehvetine kapılan edebiyatçılar çığ ve kaba gündelik dilin esiri oluyorlar. Edebiyatın yüksek ruhunu buna alet etmeye çalışıyorlar ama zaman geçince bunların hiçbir kalmayacak. Ama sahici duyarlıklarını yüksek edebiyatın diline uyarlayabilenler iyi edebiyatçı olarak hayatımızda yer alacaklar. Aynı fikirde olmayacağız ama aklına, kalbine saygı duyacağız.

Şiirde olduğu gibi romanda da imgeler üretiliyor, fenomenoloji üzerine kafa yoran edebiyatçılar nesnelerin edebiyatı dediğimiz yeni bir varoluşçuluk perspektifi üzerinden ilerliyor, son dönemde Orhan

Pamuk'un *Masumiyet Müzesi* buna bir örnekti, nesneler üzerinden ilerlemişti. Klasik varoluşçuluğun, felsefe yüklü metinlerin, mistikleşmeye yol açtığını söyleyebilir miyiz?

Biraz dur. Bir soruda bu kadar kavramı yan yana koyarsan bir cevap vermek mümkün olmaz. Şiir, roman, imge, fenomenoloji, varoluşçuluk perspektifi, Orhan Pamuk, *Masumiyet Müzesi*, felsefe yüklü metinler, mistikleşme. Şimdi bütün bunları bir kenara bırak ve derin bir nefes al. Bütün bunları unut. Bunlar edebiyatçının meselesi değil. Bunlar düşünürlerin ve bir miktar da edebiyat eleştirmenlerinin işi olabilir. Bunların tümü edebi metinlerin yorumları bağlamında konuşulabilir ama bunu konuşacak insanlar edebiyatçılar değil. Edebiyatçının karşı karşıya kaldığı temel varoluş sorunu şu; içinde bir şey var ve orada kaldığı müddetçe rahat etmeyeceğim. Ne olacağını bilmiyorum; zehirleyebilir, öldürebilir, uykusuz bırakabilir, huzursuz edebilir, mutsuzlaştırabilir, delirtebilir, şunu yapabilir, bunu yapabilir ama bunu ifade etmezsem bir şeyler olacağı muhakkak. Bunun ifade biçimi yüksek edebiyatın ruhumuza açtığı ferah ve güçlü bir dil üzerinden gelişinde ortaya bambaşka bir şey çıkıyor. Edebiyatçının metafizik gerilime dokunabilmesi bu ifade biçiminin derinliğini pekiştirecektir diye düşünüyorum ben. Bunu söylerken her edebiyatçının inanması gibi bir bağlamı kastetmiyorum. Metafizik gerilim, mistik alan edebiyatçının tahayyülünü, tasavvurunu, reflekslerini sıradanlığın bataklığından çekip alacaktır. Kafka'nın dünyası, Dostoyevski'nin dünyası bu gerilimden yeteri kadar pay almıştır mesela. Metafizik yaradan mustarip olmak bu. O yara bizi daha doğurgan ve güçlü kılacaktır. Bütün cümlelerimizin nabzını güçlendirecektir.

Son romanınız *'Şanzelize Düğün Salonu'*nda adı anılmayan bir karakter var. Şeyh babasının yanından bir aşk için ayrılır ve yıllar sonra bir zaruret sonucu dergâha döner. Bir döngü, bir arayış var gibi ama karakterin aradığı şey her neyse onu bulabildiğini söyleyebilir miyiz?

Karakterin bir adının olmamasını özellikle istedim. Bu hikâyede en önemli şey karakterin ismi... Asıl önemli olan senin de söylediğin gibi arayışı. Her okuyucu karakterin geçtiği yerlere kendi ismini koyabilir. Hakikat gibi bir derdi olan, arayan, yoldan çıkan, yoldan düşen, yola niyet eden herkes bu romanın ana karakteridir. Karakter bir şey inanıyor ve buna engel olduğunu düşündüğü bütün inanma biçimlerinden vazgeçiyor. Bu çok ağır bir şey... Bugün inandığın şeyin geçmişte inandıklarının tümünden daha kıymetli olması ve bütün inandıklarından vazgeçmeni şart koşması çok zor... Karakterin çıktığı yol, veya yoldan çıkışı da diyebiliriz, bu yüzden oldukça yorucu. Bu kadar içten bir yola çıkış niyetine sahip olduktan sonra nereye gittiğin çok önemli mi? Zahir ehline göre mutlaka öyle. Bir de ihtiyaç sahibi olanlar var ki belki yol onlara şifa olur. Nereye gittiklerini bilmeseler bile...

Şanzelize Düğün Salonu, içinden geçmekte olduğumuz şizofrenik yarılmanın hatta yırtılmanın, kopuşun, kolaj krizinin özeti gibi... Dostoyevski'nin Yeraltı adamını hatırlattı bu yönüyle... "Ben hasta ruhlu bir adamım..." diye başlayan Dostoyevski romanında... İçinde yaşadığımız çağın insanı hasta eden bir tarafı mı var, yoksa biz mi kendi kendimizi hasta ediyoruz?

Dostoyevski'nin Yeraltı adamı benim için pek çok karaktere esin kaynağı olmuş çok güçlü bir karakterdir. Aynı sosyal şartlara, ekonomik yapıya, inanç düzlemine sahip olmasalar da Yeraltı adamının tipik özelliklerini taşıyan insanlar var ve sosyal hayatta olduğu gibi edebiyatta da çok güçlü etki uyandırıyorlar. Şanzelize'nin karakteriyle böyle bir benzerlik kurulmuş olmasından memnuniyet duyuyorum. İnsanın hastalanması meselesine gelince... Evet toplumun insanı hasta eden tarafı var. Modern hayat dediğimiz şey yaşamın her bir yanına sirayet eden ve hepimizi ağır hastalıklara sokan acımasız bir paradigmadır. İçine hapsoldük ve vücudumuzda, kalbimizde, aklımızda, ruhumuzda onulmaz yaralar açıyor. Bunun yanı sıra adına karakter dediğimiz kişisel kuyularımız, kadere dönüşmüş karanlıklarımız var ve bunlar da aynı ölçüde bizi hasta ediyor. Edebiyat bana kalırsa bu karanlık koridorlarda yürüyen ve hastalıkların pençesinde ölümlü, yok olmak duygusuyla cedellenen ruhların elinde büyüyor. Edebiyat uğraşısını içimizde bu kadar güçlü bir yere sokan da bütün bağışlıklarımızı kıran hastalıklar. Güçsüzleştirilen, acizleştirilen bu hastalıklara karşı iyi edebiyatla ayakta kalmaya çalışıyoruz. Hem hastalıklardan besleniyor hem de hastalıklara karşı ayakta tutuyor. Edebiyatçının ağır trajedisi de bu. Mitolojik bir lanet gibi üzerinde taşımaya devam edeceği bir trajedi bu. ■

kendi hediyeni kendin seç

Babil.com'da satın almak istediğiniz ürünleri uygun fiyatlarla sepetinize ekleyin.

Sepet tutarınıza göre onlarca babil.com ve yayınevi hediye bantları sepet adımında belirecektir.

Açılan herbir banttın istediğiniz birer hediye sepetinize ücretsiz olarak ekleyiniz.

Siparişinizi tamamlayın, hediyeleriniz satın alınan ürünlerle adresinize kargolanacaktır.

babil.com HEDİYE KUTUSU

ÜCRETSİZ SEPETE EKLE

Can Yayınları'ndan 30 TL ve üzeri siparişlere Socrates Dergisi hediye

babil.com'dan 100 TL ve üzeri siparişlere özel hediyeler

babil.com'dan 30 TL ve üzeri siparişlere özel hediyeler

April'den 30 TL ve üzeri kitap alanlara bu kitaplardan biri hediye

Osmanlı Medeniyeti; İslam coğrafyasının yanı sıra Türk Dünyası'nın da en uzun ömürlü devleti olma başarısını göstermesinin bir sonucu olarak, tarihin en zengin arşiv kaynaklarını barındırmaktadır. Milyonlarca belgenin, yüzbinlerce defterin yer aldığı Osmanlı arşivlerine yönelik ilgi son yıllarda giderek artmakta ve buna bağlı olarak her geçen gün bizleri aydınlatan bilgiler ortaya çıkmaktadır. Yerli ve yabancı araştırmacıların yanı sıra toplumumuzun giderek artan bu ilgisinin bir tezahürü olarak bu kaynaklar; büyük bir memnuniyetle Osmanlı medeniyetinin kapılarını açmaktadır bizlere.

Sakarya Üniversitesi Osmanlı Araştırmalar Merkezi tarafından hazırlanan programın ve hepsi birbirinden kıymetli, alanında uzman araştırmacılar tarafından sunulan tebliğlerin, Prof.Dr. Fuat Aydın'ın editörlüğünde bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan "*Osmanlı Üzerine Konuşmalar*"; üç kısıya yayılmış yaklaşık 700 yıllık bir devletin iktisat hayatından toplum düzenine birçok alana ışık tutan bir eser olmuş. Ekonomiden gündelik hayata, savaş cephesinden arazi sınırlarına, Şeriye Sicillerinden dini ritüellere kadar Osmanlı'ya dair bakır kalmış alanlar hayli ilgi çekici... "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın oğul" diyerek

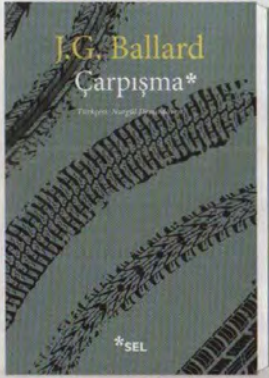
Osman Gazi'ye salık veren Şeyh Edebali'nin manevi gölgesiyle temellerini attığı medeniyetin yüzyıllar boyunca ayakta kaldığı siyaset, iktisat, din ve toplum hayatı gibi bir devleti ayakta tutan mekanizmaların tebliğlerde, alanında uzman akademisyen ve yazarlarla konu edilmesi ufuk açıcı olmuş. Osmanlı'nın kapitalizme nasıl direndiği de bu konulardan en önemlisi belki de... Cemil Meriç'in *Jurnal*'de ifade ettiği üzere Osmanlı tam bir millet sistemi içinde bütünlüştü, devletle din, dinle millet tek varlık halindeydi. Avrupa'da ise feodal dönemde ve sonrasında millet olabilmenin zemini yoktu. Patrisyenler, plepler, köleler, feodal beyler, toprak köleleri, burjuvazi, proletarya gibi sınıflar vardı ve bu sınıfların sonucunda iki taraf oluştu: Ezilenler ve Ezenler.

Birçok sosyolog ve tarihçiye göre hayatı bir bütün olarak ele almayı emreden, dini arka plana uygun olarak devlet yönetimini de bütüncül bir şekilde kurgulayan Devlet-i Ali Osmanlı, en çok da insana verdiği değerle ayakta kaldı. Yönetim ilkesini kadsından imamına, subaşısından kethüdasına kadar tüm yöneticileri eliyle nasıl uyguladığını; idaresi altında yaşayan yüzlerce etnik unsura, onlarca dini inanca sahip toplumu sömürü yerine hoşgörü ilkesine bağlı kalarak küresel bir imparatorluğun sancığı altında nasıl gölgelendirdiği, Osmanlı'nın kapitalizme nasıl direndiği hususunda önemli bir nokta. Bu yüzden Osmanlı'da sınıf yoktur. Para bir tahakküm vasıtası değildir, bir hizmet vesilesidir. Cemil Meriç'e göre denilebilir ki sosyalizmin istikbalde gerçekleştireceğini umduğu cemiyeti Osmanlı mazide gerçekleştirmiştir. Kitap, hacmi dolayısıyla doyumluk olmasa da ilk adım olarak tadımlık lezzetler sunuyor dimağımıza, Osmanlı'ya dair keşifler sunuyor, bildiklerimizin temeline iniyor. Gündelik hayata, halkın yaşantısına ve onların eliyle oluşan maddi kültüre dair araştırmaların hâlâ çok gerilerde olduğu Osmanlı'ya ilişkin bir farkındalık oluşturmaya amaçlayan bu eserler sayesinde birçok yeni araştırmaların kapısının açılmasıdır arzu edilen.

"Zengin olduk çünkü ırklar ve milletler bizim için öldüler, kıtalar bizim için ısızlaştılar." diyerek Batı sömürgeciliğinin acımasızlığını ortaya koyan Sombert'e karşın; 700 yılı aşkın bir süre "hoşgörü" ilkesiyle insanlığın umudunu ayakta tutan Osmanlı Medeniyeti'nin söyleyecek çok sözü olacaktır eğer biz tercüman olabilirsek bu birikimine. İşte bu yüzden yeni araştırmaların sayısının giderek artması ümidliyle... ■

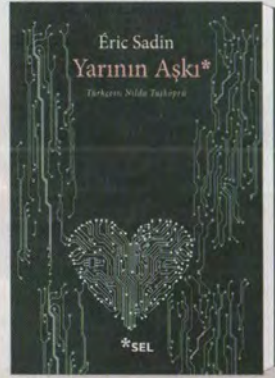
Osmanlı Üzerine Konuşmalar
Fuat Aydın
Mahya Yayıncılık

Çarpışma

J.G. Ballard

Türkçesi: Nurgül Demirdöven

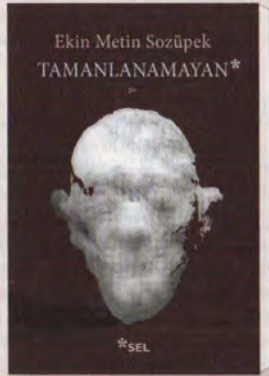
Yarının Aşkı

Éric Sadin

Türkçesi: Nilda Taşköprü

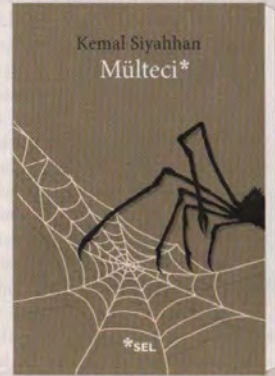

Distopik edebiyatın en önemli örneklerinden biri olan, iktidar, statü ve cinsellik sembolü olarak otomobilin fetiş nesnesinin ta kendisi haline geldiği J.G. Ballard'ın klasikleşmiş eseri *Çarpışma*; dünyamızın sayısallaştırılmasının yol açtığı uygarlık dönüşümünü sorgulayan ender Fransız entelektüellerinden Éric Sadin'den bir "robotun" gözünden 24 saatlik bir kesit sunan *Yarının Aşkı*; Ekin Metin Sozüpek'in şiiri satırların ötesine taşıyarak görsellikle birlikte kurguladığı ve kelimelere elle tutulabilecek kadar canlılık kazandırdığı *Tamanlanamayan* ve Kemal Siyahhan'ın vedaları, kayıpları, kimliksizleştirilmeyi, yok sayılmayı, açlığı, işsizliği, aşkı ve tutunma çabasını Türkiye'ye kaçırmış Afgan bir mültecinin ağzından hikâyeleştirdiği *Mülteci* Ağustos'ta ***SEL**'de...

Tamanlanamayan

Ekin Metin Sozüpek

Mülteci

Kemal Siyahhan

***SEL**
YAYINCILIK

ÜÇYÜZYETMİŞALTI SAYFADA DEVİR-İ PIXAR

Duran Uruç

'Yaratıcılık A.Ş.', orijinal adıyla 'Creativity INC.', hâlihazırda Pixar Animation ve Disney Animation'ın Başkanı olan efsane Ed Catmull'un kaleme aldığı biyografimsi bir kitap. Biyografi değil de biyografimsi dememin sebebi Catmull'un kendi çocukluğundan başlayarak anlattığı 'animasyon filmleri' macerasının kitabın ilerleyen sayfalarında kendinden ziyade tecrübelerini, başarılı bir animasyon film şirketinin (Pixar'ın) bilinmezliklerle dolu animasyon dünyasının bu balta girmemiş ormanında başlarına gelenleri ve bunlarla nasıl baş etmeye çalıştıklarını anlatmasıdır. Psikolojik, sosyolojik, teknolojik meseleleri işleme kaygısı gütmeyen bunların ve daha fazlasının da içinde olduğu samimi bir muhabbeti dinlerken buluyor okuyucu kendini. O kadar samimi ve zekice ki, 'başarısızlık' kelimesinin sizdeki algısını bile olumlu yönde değiştirebiliyor. O kadar ki, bir şirketin bugünlere gelmesinde kaderin etkisinden bile bahsediyor. Üstelik ikna oluyorsunuz. 1950'lerde televizyon başında Disney animasyonlarını seyreden çocuk Ed geleceğe ısınlanmış ve bugün bulunduğu

yerin hakkını nasıl verdiğini dervişane bir üslupla anlatıveriyor gibi.

Mağara adamı kuru yapraklardan ilkel bir video yapıyor

Catmull, 1972'de yaz tatilini nasıl harıl harıl çalışarak sanal ortamda hareket eden bir el yaptığını anlatırken kibire kapılmıyor. Fred Parke ile birlikte son halini verdikleri filmin adı 'A Computer Animated Hand' (Bilgisayarda Oluşturulan El Animasyonu). Youtube'tan bulup izleyebileceğiniz bu videoyu kitabı okumadan veya video hakkında herhangi bir fikir edinmeden izlerseniz, muhtemelen, teneffüs arasında dijital saat ödevini yetiştiren şu meşhur Japon ilkokul öğrencilerinin bile bundan çok daha iyisini yapabileceğini düşünebilirsiniz. Ama işin aslı öyle değil elbette. Bu daha çok, mağaraya resim çizen adamlardan birinin bir gün üstüste koyduğu kuru ağaç yapraklarından hareketli bir resim, yani ilkel bir video yapması gibi bir etki bırakıyor el animasyonunun gösterildiği konferansta.

Steve Jobs'u toplantılara mı almamışlar!.. Hadi canım!

Çocukluğundan itibaren hep bir uzun metraj animasyon sinema filmi hedefine aklbaşında koşan bu adam, sözkonusu konferanstan yaklaşık yirmi yıl sonra Toy Story'yi (Oyuncak Hikayesi) vizyona sokmayı başarıyor. Tek başına olmuyor tabi bu işler. Animasyonla birlikte adını pek öyle sıkça duymadığımız, toprağı bol olsun, Steve Jobs da var işin içinde. Steve Jobs var olmasına var ama, 'Sen biraz kenarda dur be abi,' diyebiliyorlar. Jobs da bunun sebebini gayet iyi anladığından oyunun detaylarına pek karışmıyor. Teşbihle hata olmasın, Ağaoğlu'na, 'Dayı sen bizim toplantılara katılmasan olur mu.' demek gibi bir şey. Tabi bizde olsa, muhtemelen bu cümleyi kuran kişi işten çıkarılmasa bile şantiye şefliği falan 'terfi' ettirilir.

Steve Jobs'u yakın plandan görme fırsatı sunan kitabın alt metnindeki vizyon, Steve Jobs'un neden Steve Jobs olduğuna, Pixar'ın neden Pixar olduğuna ışık tutuyor. Pixar çalışanlarının kendi çalışma alanlarını %100 istedikleri şekilde dizayn etmelerine izin verilmesi, bırakın izni buna teşvik edilmeleri, sadece en basit Pixar kafası elementlerinden bir tanesi. Başta da belirttiğim üzere, 'başarısızlık' kelimesinin algısı o kadar pozitif ki, Catmull'un bir filmin postproduksiyonu tamamlandıktan sonra ilgili ekibe teşekkür etmesini yanlış anlıyorlar ve Catmull'un kinaye yaptığını zannediyorlar. Parantez açmakta fayda var, başarısızlığa övgüden kasıt 'işleri berbat ettiniz aferin' değil, hata yapacağım diye yeniliklere açık olmamak yerine, ezberle metotlar ve fikirler yerine, her anlamda yeniliklere yelken açarken rotayı kaybetmek. İşte bu övülen bir şey. Sonuçta telafi edilir hatalar ve başarısızlıklar; ve bu telafinin sonunda da yepyeni bir ada keşfetmiş oluruz. Mantık bu. İlham bu. Vizyon bu.

Sevmiyorum abi böyle CEO'lu MEO'lu kitaplar... Kişisel gelişim falan"

Kitabı genelde tramvayda okuduğum için elimde taşıyorum. Bir arkadaşımın ofisine uğradığımda kapağına baktı 'Yaratıcılık A.Ş. | Gerçek İlhamın Önünde Duran Görünmez Engelleri Aşmanın Yolları' yazısını gördü ve ara başlıkta yazdığım cümleyi kurdu. Üstelik kendisi de yönetici. Okusa çok ilginç ve özgür yaklaşımlar bulabileceği bir kitap. Yıllar içinde ister istemez oluşan meslek körlüğüne, ilgili körlüğü fark ettirerek çözüm bulmasına yardımcı olabilecek bir kitap. Tabi bunu uzun uzun anlatmadım kendisine. "Çay söyle de içelim birader" dedim sadece.

Catmull, 1950'lerdeki Amerika'dan başladığı hikayesinin ilerleyen sayfalarında dünya çapında başarılı

olmuş animasyon devi bir firmanın başındaki kişi olarak, işin sadece teknik kısmını veya öykü kısmını ele almıyor. En nihayetinde bir şirket oldukları için şirket işleyişine yönelik tecrübelerini de anlatıyor. Ama bunu yaparken, kendisi de bunu özellikle yazmış kitapta, problem giderme yöntemlerinin başka sektördeki bir firmaya uygulanamayacağına da altını çiziyor. 'Başarısızlığa övgü' meselesinde, yanlış anlaşılmalara mahal vermemek için, bu anlayışın bir ilaç firmasına veya bir hastaneye veya bir hukuk firmasına uygulanamayacağına söylüyor. En basitinden ameliyat sırasında bir doktor, şunu da bir deneyeyim deme şansı yok. Steve Jobs'ın bilmem kaç bin dolara özel tasarlatığı masayı on sene kullandıktan sonra nasıl ve neden bir anda çöpe attığını okuduğunuzda, bu şirkette bedavaya bile çalışırım dersiniz... ya da en azından asgari ücrete.

'Yaratıcılık A.Ş.', şirket yöneticisi kafasıyla okunduğunda da, animasyon grafikeri olmak isteyen bir gencin hayal kafasıyla okunduğunda da veya farklı bir okuma arayan bir okurun kafasıyla okunduğunda da insanı hayal kırıklığına uğratmıyor.

Sonuç olarak; bakmayın siz yine de Pixar mixar falan olduklarına, adamlar koskoca filmin tek kopyasını bilgisayardan silmişler. Yedekleme sistemi de çökmüş. Hadi buyur! Son teslim tarihine yetiştirmeseler, maddi zararın ötesinde (ki bu pek de umurlarında değil) itibarları yerlere düşecek. Bu sorunun üstesinden nasıl geldiklerini okuyunca, hah diyorsunuz, işte Pixar kafası, işte Pixar kültürü. ■

Yaratıcılık A.Ş.
Ed Catmull
Çev. Bahar Çelik
Doğan Kitap / CEO Plus

TASAVVUFUN TÜRK ROMANINDAKİ SEYRİ

Ekrem Sakar

Türk Romanında Tasavvuf, Turan Güler'in 2013 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda verdiği doktora tezinin kitaplaşmış hâli. 1980-2000 yılları arasında yazılmış, içinde tasavvufi unsurlar bulunan 25 romanın incelendiği bir çalışma. Bittabi tasavvufun romandaki seyrini tam olarak görmek adına 1923 öncesi eserlerdeki tasavvufa kısaca temas ediliyor, daha sonra da 1923 yılından çalışmanın asıl konusu olan 1980 senesine kadar olan zaman diliminde tasavvufa olumlu ve olumsuz bakış açılarından söz ediliyor. Müspet ve menfi görüşlerin romanlara nasıl yansıdığını somutlaştırmak adına Yakup Kadri'nin *Nur Baba*, Niyazi Ahmet Banoglu'nun *Bektâşî Kız* ve Refik Halit Karay'ın *Kadınlar Tekkesi* isimli romanları olumsuz bakışa misaller olarak; Peyami Safa'nın *Matmazel Noraliye'nin Koltuğu* (kitaptaki ve tezdaki başlıklarda sehven "Noralya'nın" diye geçiyor), Samiha Ayverdi'nin *Mesibpaşa İmanı* ve Necip Fazıl Kısakürek'in *Aynadaki Yalan* adlı romanları olumlu bakışa örnekler olarak gösteriliyor. Gösteriliyor derken, mezkûr romanlardaki tasavvufi kavramlara ve tasavvufa dile değiniliyor. Romanlara bakıldığında pozitif ve negatif analizlerin neredeyse tamamının kişiler vasıtasıyla, başka bir deyişle tasavvufu temsil eden roman karakterleri üzerinden yapıldığı görülüyor. Elbette romanların belirli bir zihniyette kaleme alınmasında yazarların dinî, dünyevî ve siyasî fikirlerinin tesiri yadsınmaz. Meselâ Yakup Kadri'nin siyasî hayatı göz önüne alındığında ya da Samiha Ayverdi'nin ve Necip Fazıl'ın bizzat mutasavvıf oldukları hatırlandığında, aksi istikamette yazmaları zaten düşünülemezdi.

İçlerinde Orhan Pamuk'un, Afet İlgaz'ın, İhsan Oktay Anar'ın ve Elif Şafak'ın olduğu Türk romancıların 1980-2000 yılları arasında yayımladıkları 25 roman-daki tasavvufun tahlil edildiği kitapta önce romanların özetleri, bilâhare romanların içerdikleri tasavvufi unsurlar yer alıyor. Tasavvufi öge olarak öncelikle tasavvufi şahsiyetler masaya yatırılıyor. Yunus Emre, Mevlâna, İbn Arabî gibi büyük sûfilerin hangi romanlarda nasıl yer aldıkları inceleniyor. Romanlarda tasavvufa dair söyleneceklerin bu kimseler üzerinden söylenmesi dikkate değer. Karakterler vesilesiyle romancıların tasavvufa bakışının, mutasavvıfların hayatını yorumlayışına istinaden teşekkül ettiği ayan beyan görülüyor. Ondan sonra tasavvufi mekânlar olarak tasvir edilen tekke ve türbelerin hangilerinin romanlarda geçtiğinden söz ediliyor. Tasavvufun kurumlaşmış hâli olan Mevlevîlik,

Rıfâîlik gibi tarikatlardan da ismi geçenlerden bahsediliyor. Gerek mekânlar gerekse tarikatlar hakkında romanların ciddi bir şey ihtiva ettiğini söylemek güç. Yani tekkelerin de, tarikatların da mezkûr romanlarda ismen zikredilmekten fazla bir rolleri yok. Dolayısıyla kitapta da ismi geçen unsurların yalnızca nerelerde geçtiği anlatılıyor. Seyr ü sülûk, vahdet-i vücût, nefis, devir, keramet vb. tasavvufi kavram ve temaların romanlarda nasıl işlendiğini ortaya koyan bölüm ilgi çekici. Çünkü romanlarda karakterlerin bu kavramları ve temaları nasıl tarif ettikleri, romancıların bu mefhumlardan ve konulardan ne anladığını aksettirmesi açısından mühim. Ancak kitabı asıl kıymetli kılan, neyin nerede geçtiğinin dokümantasyonunun yapıldığı sayfalarından ziyade, tasavvufun romanlarda algılanma biçimlerinin anlatıldığı üçüncü bölüm. Bu bölümde dinî, felsefî, sosyal ve siyasal açıdan tasavvufun romanlarda işleniş özetleniyor. Ayrıca Güler'in, yazarların romanlarında tasavvufa yer vermesinde rol oynayan saiklerin ne olduğuna değinmesi ve roman kahramanlarının tasavvufa yönelme sebeplerini ele alması iyi olmuş.

Son olarak; kitabı okumak isteyenlere iki ihtarımız olacak: Birincisi, kitap her ne kadar Türk romanında tasavvuf başlığı taşıyorsa da 1980-2000 arasındaki romanlara odaklanıyor. Yani Elif Şafak ve Sinan Yağmur'un içinde tasavvuf bulunan ve çok satan romanları daha sonraki yıllarda yazıldığı için bu çalışmada yer almıyor. İkincisi, tetkik edilen eserler *A'mâk-ı Hayâl* gibi tasavvufi romanlar değil, tasavvufi unsurlar ihtiva eden romanlar. Yeri gelmişken, tasavvufi şiir açısından oldukça zengin bir edebiyatımız olmasına rağmen tasavvufi romanlara dair bir çalışma yapılmak istense, elde avuçta kaç adet romanımız var, bu da ayrı bir mesele olarak kalsın. ■

Türk Romanında Tasavvuf
Turan Güler
Kitabevi Yayınları

BİR TIM BURTON FİLMİ

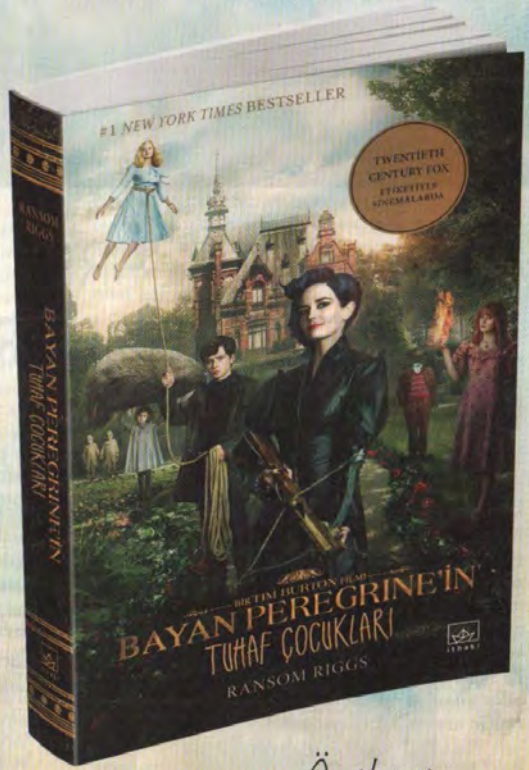
BAYAN PEREGRINE'İN TUHAF ÇOCUKLARI

GİZEMLİ BİR ADA.

TERK EDİLMİŞ
BİR YETİM HANE.

OLDUKÇA TUHAF
FOTOĞRAFLARDAN OLUŞAN
BİR KOLEKSİYON.

“Gergin, duygusal ve tuhaf
mı tuhaf bir ilk roman.
Fotoğraflar ve metin birbirini
tamamlayarak unutulmaz
bir hikâye yaratıyor.”
-JOHN GREEN, *Kâğıttan Kentler*
ve *Aynı Yıldızın Altında*
kitaplarının çoksatın yazarı

Ön okuma

AĞAÇLARIN GÖLGESİNDE ÖRME HIRKALARI KUŞANMAK

Mehmed Ali Çalışkan

Hayatını iş dünyasının stresine adanmış bir çok zengin işadamı, ödedikleri bu ağır bedeli belki de tek bir şey için feda ediyorlar; günün birinde yoksul insanların kafa rahatlığına ulaşmak. Tabi ki herkesin farklı motivasyonları olabilir, ama yoğun iş temposunun gayesi erken bir yaşta emekli olup sakin bir deniz veya nehir kenarında balık tutabilmek için ise, size bir haberim var, bunu hiç bir bedel ödmeden yapabilen insanlar var. Veya ödedikleri tek bedel hırslarından arınmış olmaları diyebiliriz.

Balık tutmak demişken bu ay size bir balık tutamama hikayesinden bahsetmek istiyorum. George Orwell, Hayvan Çiftliği ve 1984 gibi edebiyat dünyasında büyük iz bırakan distopya eserleri ile ünlü. Diğer eserlerinin de bir çoğu Türkçeye çevrilmiş durumda, bunlardan birisi orijinal adı "Coming Up For Air" olan ve dilimizde "Boğulmamak İçin" ismiyle yayınlanan eseri. Adının da ima ettiği gibi hikaye yaşadığı hayatın içinde boğulduğunu hissederek bir adamın nefes alabilmek için yüzeye tırmanma denemesi.

Orwell'i hence dünya edebiyatının önemli yazarlarından birisi yapan şey, küçük cümlelerle büyük fikirleri anlatabilmesi. Boğulmamak İçin adlı romanda ana karakter George Bowling'in kendi ağzından çocukluğuna kadar uzanan hayatını dinliyoruz. Arka planda neler yok ki, 1. Dünya savaşı, 2. dünya savaşı, Hitler, İngiliz sosyal tabakaları, İngiltere banliyö yaşamı, ticari hayat, para, kasabalar, şehirler, kadınlar, kadınları sevmek, onlara aşık olmak ve onlarla evlenmek hakkında küçük küçük cümlelerle tarihin belirli bir kesitinde dünyanın belirli bir yöresinde olan biten hakkında haylice fazla miktarda bilgi sahibi oluyorsunuz. Ne var ki; Orwell'in bu bilgileri size sunarken onları bir insanın kişisel hayatına girip çıkan noktalarında, dünyada ve insanda bıraktığı yankılarıyla dimağınızın usulca yumuşak bir şekilde bırakıyor. Oysa kitapta tüm bu fikirler insanlardan insanlara çarpa çarpa, balyoz gibi vura kıra, (yazarın tabirini ödünç alalım) surata inen İngiliz anahtarı gibi akıp duruyor.

Tüm bu saydıklarım kitabın belki katma değeri, çünkü bence Orwell'in bu eserle bize sunduğu daha büyük kazanım şu gölette balık tutma hikayesi ile hissettirdiği trajik duygu. Bu kitabın, yani kos-koca Orwell'in koskoca romanının ana fikrini bu balık tutma meselesine dayadım, farkındayım. Sonuçta evet, çok daha önemli mevzular var, savaşlar, bombalar, politika, kadınlar, şu faşizm dedikleri canavar vs. Tüm bu mesajları görmemezlikten gelecek değilim ama bunları bir kenara koyup kitabın konusu ne diye sorulduğunda "balık tutma" desem okuyanlar beni yadırgar belki.

Ama durun, Bowling'in dediği gibi, "her şeyin canı cehenneme", ömrüm boyunca hayata karşı sorumlu olduğum tüm o vazifeler, büyük şeyler, yine benim ömrüm boyunca hayalini kurduğum o ıssız gölette tutulmak için beni bekleyen koca koca sazanlarla geçireceğim o küçük vakti bana çok görüyorlarsa, evet, "her şeyin canı cehenneme". Hem de benden o yarım saati çalan her şeyin.

Büyük mutlulukları bırakın, küçük mutluluklarla uğraşın mesajını vermek istemiyorum elbette, zaten Bowling de şu kişisel gelişimcilerin bize aşıladığı günlük ödevlerle mutluluk üretme sanatına ilk karşı çıkacak kişi. Kitap bize bir bütün olarak Bowling'in çocukluğunda yaşadığı kasabada içinde bulunduğu hayatın tüm yoksulluklara rağmen insanın dünyayla bitiştiği o ortak noktada yaşanacak sıradan şeylerin, aslında hiç de sıradan olmayıp asıl unsurlar olduğunu, geri kalan her şeyin, o büyük fikirlerin ise ikincil mevzular olduğunu anlatıyor. Güzel olan şu ki, Orwell edebi dehası aracılığıyla bu fikri bize benim kurduğum şu cümleye ihtiyaç duymadan, ağaçlı yollar arasında yürüyüp çocukluğundaki göleti aramaya giden adamla veriyor.

Bu fikirle bir film aracılığıyla da yıllar önce karşılaştım, Sweet November (Kasım'da aşk başkadır) bildiğiniz Hollywood tarzı romantik filmlerden. Hani entelektüel içerik yüklü dolambaçlı mesajları olan filmlerden değil, ama içinde Keanu Reeves ve Charlize Theron gibi iki usta oyuncu var. Reeves'in yüzü zaten yeterince felsefi bir yüz, bence onun oynadığı filmlerde sadece dünyaya hayret duygusuyla bakan o yüzle yeterince entelektüel mesaj verebilirsiniz.

Sweet November filminde yine hırslarının peşinde büyük hedeflere ulaşmak için koşan mesleği reklamcılık olan genç bir adamın, Orwell'in kitabında Bowling'in bize verdiği o hayatımızda en önemli yeri tutan ama en önemsiz cümlelere sıkıştırılmış mesajına toslamasına şahit oluyoruz. "Dur arkadaşım, çok koştun, az yavaşla, hayat hedeflerinden değil yaşadığın anlardan oluşuyor. Dur ve güzel anlar biriktir." Bu mesajı film bize bir çok şekilde veriyor ama benim filmi izlediğim

o yaşlarda bu mesajın ışığını fark ettiğim en net kapı aralığı Charlize Theron'un oynadığı Sara karakterinde oldu. Evet biliyorum, Theron zaten ışık saçan bir kadın, Reeves nasıl yüzüyle felsefe parçalıyorsa, Theron da yüzüyle perdeyi aydınlatıyor. Ama benim ışığı gördüğüm nokta bunlardan farklıydı.

Sara, yani reklamcı adamın koştururken gelip çarpıp gerçek hayatın gerçek kadını. Boynunda örme işi bir atkı, sırtında bazen mavi bazen kırmızı bir hırka ile, bazen rahat kanvas bir pantolon, bazen etek niyetine beline sardığı yürüdükçe sallanan kumaşla, üşüyünce giydiği basit ama tatlı bir gündelik paltoyla özetle üzerinde hayata sağlamca tutunmuş tüm o insani kıyafetle bize sahici bir insan portresi çiziyordu. Basitçe bize o basit gerçeği, yani hayatı anlatıyordu. Işık kafamızı kaldırdığımızda çok kolayca görebileceğimiz bir yerde. Bazen bulutlar onu gölgeleyebilir ama bakmakta ısrar edersek aradan sıyrılacaktır.

Bowling'in balık tutmanın aslında onun hayatının en önemli işi olduğunu fark etmesi gibi, Sara da bize hayata tutunmanın yolunun kıravatlı reklamcılarının plazalarından değil, örme hırkaları kuşanıp ağaçlarının gölgesinde serinlediğimiz parklardan geçtiğini anlatıyordu.

Güzel bir hayat yaşamak, yaşadığımız hayatı nefes gibi içselleştirmek mümkün ve bu içselleştirme ne kadar zor görüne de belki de bir kaç kilometre uzağımızda çınar ağaçlarıyla örtülmüş bir parkta duruyor. Anlaşılan mutluluğun peşinde koşup yorulmaktansa hayata sarılıp dinlenmek daha insanca bir yol. ■

Bogulmamak İçin
George Orwell
Can Yayınları

SAYILARIN ARKASINDAKİ GİZEM

Fırat Demirel

Ünlü matematikçimiz Cahit Arf, “Gerçekten evrenin sırrını arıyorsanız, benim yaptığım gibi sayılara gelin. Sonsuzluk her şeyin cevabıdır. Sayı sonsuzdur.” der. Isaac Newton da “Tanrı her şeyi ölçüyle yaratmıştır. Ağırlık, sayı ve uzunluk.” sözüyle sayılara verilmesi gereken kıymetin altını kalınca çizer. Fakat günlük hayatta karşımıza çıkan pek çok sayı matematik veya fizik yasaları kadar net değildir. Hatta şüphelerle dolu hikâyeler sunar bize. Zodyak Yayınları’ndan çıkan ‘Sayıların Gizli Hayatları’ da işte bu hikâyeleri derleyen eğlenceli bir kitap...

Sayıların anlatıldığı bir kitabı sayılarla anlatmaya başlayacak olursak; yüz altmış beş sayfalık içerikte 45 farklı sayı hakkında sanırım yüzden fazla hikâye/rivayet var. Hikâyesi anlatılan bazı sayılar Edirne’den Kars’a, Pekin’den Daresselam’a kadar herkesi ilgilendiren cinsten. Mesela 3,142. Hani şu dairenin çevresini hesaplamak için kullandığımız küsuratıyla meşhur sayı. Kitapta anlatılanlara göre Pi sayısının bin yıllık bir tarihi var. Eski Babilliler Pi sayısını 3,125 olarak, eski Mısırlılar ise 3,16 olarak kullanmış. Pi’nin modern formülü ise 1706’da matematikçi John Machin tarafından geliştirilmiş ki 17. yüzyılda yaşayan Alman matematikçi Ludolph van Ceulen Pi sayısına 35 hanelik hassasiyet kazandırarak tarihe geçmiş. Pi’nin kuyruğuna dolanan bilgisayar bilimcisi Fabrice Bellard ise 2010 yılında Pi sayısını yaklaşık 2,7 trilyon haneli olarak hesaplayarak çatıyı epey yükseğe dikmiş.

Kitaptaki bazı sayılarsa daha ziyade İngilizleri ilgilendirecek nitelikte. Mesela Downing Sokakı’nın meşhur 10 numarası. İngiliz Başbakanlarının kapı numarası olan 10’un hikâyesi Thames Nehri’nin kenarındaki çamurlu arazinin ıslah edilmesiyle zaman içinde değerlendirilen araziye kadar uzanıyor. 10 numaralı konut ilk kez 1730’larda Birinci Hazine Lordu Robert Walpole’e hediye edilmiş ama Walpole bu hediyenin sadece kendisine değil gelecekteki Birinci Hazine Lordları için de tahsis edilmesini talep etmiş. 20. yüzyıl başlarında ise Arthur Balfour No:10’a taşınmış ve başbakanların daimi konutu olmaya başlamış. Meşeden yapılagelen ünlü siyah kapı, 1991’de

IRA’nın düzenlediği havan toplu saldırıdan sonra da yerini bombaya karşı dayanıklı metal bir kapıya bırakmış. Bazı sayıların İngilizlere hitap ettiğini söylemişim değil mi?

Kitapta şeytanın sayısı(!) 666’dan uğursuz(!) 13’e kadar oldukça meşhur sayılar olduğu kadar, kitaba zorla sokuşturulmuş izlenimi veren bazı sayılar da var. Orjinal adı ‘The Secret Lives of Numbers’ olan kitap, Birleşik Krallık’ın en önemli yayınlarında çalışmış finans gazetecisi Michael Miller’ın bir eseri. Yıllarını büyük ekranlarda akan sayıları takip etmekle geçiren bir gazetecinin bu kadar akıcı bir kitap yazması şaşırtıcı dersem sanırım abartmış olmam. Miller, sıkıcı olmak bir yana okuyucuyla nüktedan diyaloglara bile giriyor ancak kitap kendi yazarının kültüründen beslendiği için bizim merak edebileceğimiz ‘40’ sayısının tarihini bulmak mümkün değil. Eğer arkadaşlarınıza anlatacak ilginç hikâyelere ve bulmaca çözmek için farklı bilgilere ihtiyaç duyuyorsanız ‘Sayıların Gizli Hayatları’ sizi bekliyor. ■

Sayıların Gizli Hayatları
Michael Miller
Çev. Manolya Aşık
Zodyak Kitap

“BU KİTAPTA YAZAN HERŞEY GERÇEKLEŞTİ”

CEM KÜÇÜK CEHENNEM KÖPEKLERİ

“Bu kitapta yazan her şey gerçekleşti...”

Cem Küçük yazar olarak Türk sağında bir devrimin adidir. Türk sağından çıkmış gazetecilerin içine saplandığı eziklik ve kompleks bataklığına meydan okayan adamdır Cem Küçük. Solu ve kendini Beyaz Türk zanneden mankurtları kalemıyla kadar Türk sağı içindeki sümsüklük damarını da benzeren gerçek milliyetçi ve gerçek muhafazakar bir yazardır.

İslam'a ve Türkiye'ye ihanet etmiş Fethullahçı Terör Örgütü'ne (FETÖ) karşı öldürücü darbeleri vurmuş ve her yazdığı çıkmış bir kalemidir Cem Küçük...

FETÖ

FETULLAHÇI TERÖR ÖRGÜTÜ

ÇETİN ACAR

15 Temmuz 2016 akşamı eve geldiğimde; sosyal ve ulusal medyada hızla yayılan, "Ankara ve İstanbul merkezli anormal bir durum ve hareketlilik olduğu", 'son dakika' haberleriyle verilmeye başlanmıştı. Kısa süre içerisinde, Amerika/Washington adresli Dünya Siyonizm Merkezi'nin Türkiye ayağı olan "ZINDIKA KOMİTESİ = ÜST AKIL = ÜST YAPI" NIN emir ve komutasında, **Fetullahçı Terör Örgütü**'nün 'altın vuruş' u yaptığı ortaya çıkmıştı. Şaşırma-mış-tım son yedi yılda sokaktaki insandan milletvekiline, işçisinden genel müdürüne, polisinden yetkili savcısına kadar her kesimden insana anlatmaya çalıştığım FETÖ, 'yeni' bir darbe girişimi başlatmıştı. Bu sefer sokağa çıkmayı başarmışlardı! İstanbul'da Boğaziçi Köprüsü tanklarla kapatılmış, Ankara'da TRT'ye yapılan baskınla Pensilvanya'da kaleme alınan 'darbe bildirisi'ni okutmuşlardı!

“biz kitaba inanıyoruz”

www.profilkitap.com

/profilkitap

/profilkitap

EĞİTİMCİLERE DEMİR LEBLEBİ NİYETİNE 9 NEFİS KİTAP

Erkan Şimşek*

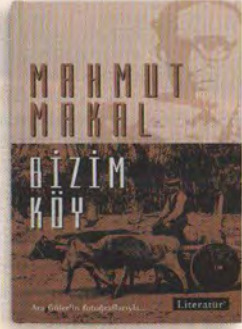
II. Meşrutiyet yıllarının meşhur eğitim bakanlarından Emrullah Efendi'nin kendisinden daha meşhur bir sözü vardır: "Şu mektepler olmasa maarifi ne güzel idare ederdim." Bu şakanın yüzyıllara meydan okurcasına güncel kalmasının sebebi ise malum, 150 yıllık modern eğitim hayatımızın hâlâ ideal okul / müfredat çizgisini tutturamaması. Bu uzun soluklu isabet ettirememe halini ise elbette yine kitaplar fotoğraflıyor. Hem de işin içinde yabancı kitaplar da var. Üstelik bazısı da kökü dışarıda yazarlara ait!!

Eğitim - Gençlik - Üniversite
Peyami Safa
Örügen

Türkiye'nin Maarif Davası
Nurettin Topçu
Dergah Yayınları

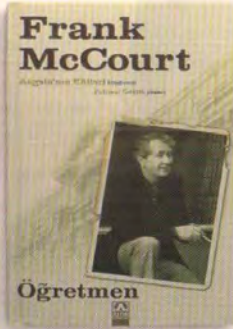
Bizim Köy
Mahmut Makal
Literatür Yayıncılık

Peyami Safa otodidakt bir Türk aydınıdır. Kendi kendine Fransızca dahil birçok şey öğrenmiştir. Kaleminin gücü ise anlatılmaz, okunur. Sadece romancılıkla yetinmeyen Safa'nın köşe yazıları da bütünüyle etkileyici ve bazıları da kalıcıdır. Objektif serisinden olan bu kitapta ise Safa nasıl bir eğitim, nasıl bir gençlik sorularını döneminin ortalama kültür atmosferinin ötesine geçerek cevaplıyor.

Sorbonlu muhafazakâr Nurettin Topçu, eğitime bir dava olarak bakan idealist mütefekkir kuşağındandır. Eğitimin dönüştürücü gücüne inanan Topçu ve takipçileri eğitimi manevi boyutuyla yücelttiler. İslam rönesansını gerçekleştirecek nesilleri yetiştirme misyonuna inanan Topçu'nun bu kitabı döneminin idealist aydınlarını anlamak için bir kılavuz gibi.

Makal'ın 17 yaşında bir öğretmen olarak yazdığı kitap, köylülerin yoksulluğunu haykıran, eğitim politikalarının yetersizliğini ifşa eden, köy gerçeğini anlatan eşsiz bir kaynak. Bugün Türkiye elbette değişmiş olsa da kitabın o döneme dair edindiği detaylar ve ifşa ettiği zihniyet kalıntıları bugün de önemini yitirmiş değil. Yazarın sürgünlere yollatan, aynı zamanda edebi bir kitap bu.

* Orta sayfaımızın editörü İhsan Sönmez ani bir rahatsızlıkla acil bir ameliyat geçirdi. Çok şükür tüm zorluğuna rağmen başarılı sonuçlanan müdahale ile hızla sağlığına kavuşuyor. Geçici olarak sayfayı hazırlayan Erkan Şimşek'e teşekkür ediyor, İhsan Sönmez'e ise acil şifalar diliyoruz.

Öğretmen
Frank McCourt
Altın Kitaplar

Konu eğitim olunca eleştiriler olur da idealist öğretmenin duygusal / pedagojik otobiyografisi olmaz mı? Yazına göre, kadınlar okusun ve ağlasın diye yazılmış romantizm soslu meslek yaşamından sayfalar kitabı dünyanın tüm öğretmenlerine hitap etmeyi başarmış, evrensel bir "ders" kitabı...

Ezilenlerin Pedagojisi
Paulo Freire
Ayrıntı Yayınevi

İsmiyle bütün derdini anlatan kitaplardan biri de budur. Popüler kültürde komünist rahip olarak bilinen Freire bu kitapta özgürlükçü bir eğitim felsefesi teklif eder. Çünkü klasik eğitim anlayışının insanlara özgürlük duygusu vermekten ziyade mevcut ezen-ezilen tablosunun sürekli kılacak mantığı ürettiğini düşünür.

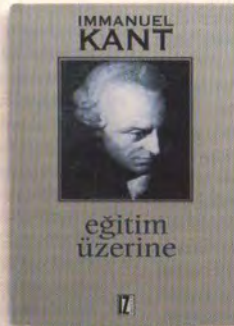
Bir Bilim Adamının Romanı
Oğuz Atay
İletişim Yayınları

Tutunamayanlar ile Türkçe romanın yatağını değiştiren Oğuz Atay, bu romanda daha sakin ve mütevazı; çünkü hocasını anlatıyor. Yokluktan gelen ilk kuşak cumhuriyet gençlerinden birinin dönüşümünü ve kendini inşa edişini anlatan roman Mustafa İnan'ı ve onun kuşağını didaktizm tuzağına düşmeden anlatır.

Okulsuz Toplum
Ivan Illich
Şule Yayınları

Okul ve zorunlu eğitim eleştirilerinin sıfır noktası diyebiliriz bu kitap için. Avusturyalı eğitimci, rahip, filozof Illich'in eleştirileri eğitim kurumunun zaman içinde pozitif bir şekilde evrilmesine yol açmış olsa da okurları kışkırtmaya devam ediyor.

Eğitim Üzerine
Immanuel Kant
İz Yayıncılık

İşte 18. Yüzyıldan dört nala kopup gelen bir kitap. Başkası yazsaydı ve bugün yazsaydı bu kitabı amiyane tabirle çarşı karşırdı. Lakin eğitimin aydınlanmacı misyonunu bizzat aydınlanmanın büyük filozofundan öğreniyor.

Cahil Hoca
Jacques Rancière
Metis Yayınları

Çağdaş Fransız filozoflarından Rancière, *Cahil Hoca* ile evrensel olarak eğitim kavramına ve eğitim sistemlerine kafa göz dalıyor. Hem de cahil cesaretiyle değil bilimin ve vicdanın verdiği cüretkarlıkla.

COŞKUYLA BİRLEŞEN DEHA DOSTOYEVSKI

Irem Uzunhasanoğlu

"İnsan yaşam ve ölümü aynı şey kabul ettiği zaman hüriyete kavuşur."

Arka Kapak / Dostoyevski

Stefan Zweig 'Bir Yigitlik Anı' isimli şiirine 'Onu gece yarısı uykusundan uyandırıp sürüklediler' diye başlar ve ardından dokuz yoldaşın karanlık sisin içinde hayaletler gibi korkutucu gölgelerin titreşmesini seyrederken nasıl ölümü belediklerini anlatır. İdam mahkûmlarının gözleri bağlanır. Tam 10 dakika... Askerler tüfeklerini doldururlar, trampet sesleri ve infaz birliğinin homurtuları duyulur. Infaz tam gerçekleşecekken 'Dur, hüküm bozuldu, hafifletildi.' diyen subayın sesiyle ölümden kıl payı kurtulan mahkûmlardan biri de Dostoyevski'dir. Daha sonra kardeşine yazdığı bir mektupta 'birkaç dakikalık ömrüm kalmıştı' der. Ölümünü beklediği o on dakika, Dostoyevski'de büyük hasar bırakacak ve onu sinirli, ruhsal sarsıntılarının eşliğinde yaşayan, sancılı bir adama dönüştürecektir. Madalyonun diğer tarafından baktığımızda ise; o tüfegin içindeki kurşunlar dünya edebiyatının tam da beynine sikil-mış olacak ve bizler *Suç ve Ceza*, *Budala ve Karamazov Kardeşler* gibi yapıtlardan mahrum kalacağız.

Dostoyevski; *İnsancıklar*, *Ecinniler*, *Öteki*, *Kumarbaz*, *Yeraltından Notlar* gibi yoğun psikolojik tahliller içeren romanların babası aynı zamanda. Varoluşçuluk akımının yapıtaşlarından biridir. Hiç şüphesiz dünya edebiyatının en çok okunan yazarıdır. İlk kitabının yayımlanmasının ardından şair Neksarov

onun için 'Yeni bir Gogol doğdu.' derken haklıdır. Bölünmüş kişilik temasını işlediği *Öteki* romanı, Gogol'den izler taşısa da sonrasında vuku bulan 'kurşuna dizilmekten kurtulma vakası' onun romanlarını alır ve bambaşka bir boyuta taşır. Erkek kardeşi Mihail'e yazdığı bir diğer mektupta "*Ve insan iyi olanın dışında hiçbir şey yapmamalıdır.*" der, bunu da romanlarıyla bize kanıtlar. Dostoyevski romanlarında; duyguların derinliği, çift kişilikten çıkan sorunlar, kaderini kabullenen insanlar, boyun eğen kadınlar, vicdani duygular, hesaplaşma gibi temalara çokça rastlayabilirsiniz. Olaylar diyaloglar vasıtasıyla olur. Onun romanlarında esas olay, insanın en derin katmanında, ruhunda gerçekleşir. Varlığına anlam vermeye çalışan (hatta bunda bir hayli zorlanan), kaygılar ve buhranlar içerisinde kalmış huzursuz insan tiplmesi çizmekte ustadır. Realizm akımına dahil edilen Dostoyevski şunları söyler "Ben gerçekliği ancak gerçek ve hayalin birleştiği noktada severim". Onun gerçeklik anlayışı dokuz yaşındayken bir atın kamçılanarak öldürülüşünü izlemesiyle başlar. Sesini yitirir, boğuk bir sesle yaşar, gölgesinden korkmaya o yaşlarda başlar. Romanlarında devleşen fakat gerçek hayatta sancılı bir adam olan Dostoyevski için Andre Gide şöyle der: "*Bir tanrıyla karşılaşacağımızı sanırsız oysa hasta, yoksul, hiç durmadan acı çeken, yoksun bir insandır dokunduğumuz.*" Biz ise Dostoyevski'nin duvardan duvara savrulan ruhunun kırıntılarını okurken beynimizin içinin fotoğrafını çekmiş olduğunu düşünür ve bir şölen yaşarız. Stefan Zweig "Onu çok büyük bir psikolog olarak görmek gerekir." derken işte bu şölen bahsetmektedir. Bize bizi anlatan ender yazarlardan biri olan Dostoyevski

1881'de öldüğünde oruz bin kişi tabutunun ardından yürüyerek onu sonsuzluğa uğurlamış ve okurları onun romanlarına sınırsız sarılmıştır.

Gelin biraz da bu koca yazarın eserlerini yakından inceleyelim.

Yeralından Notlar

İnsan zihninin derinliklerinde gezinen bu roman, Dostoyevski'nin psikolojik tahliller açısından en ağır romanı sayılabilir. "Ben hasta bir insanım... Huysuzum. Hiçbir cazibesi olmayan biriyim." diye başlayan ilk bölüm "Aklı başında bir insan en çok neden bahsetmekten zevk alır bilir misiniz? Elbette kendinden. İşte ben de şimdi kendimden bahsedeceğim... Dinlemek istesiniz de istemesiniz de için bir böcek bile olmadığımı sizlere anlatmak istiyorum baylar." diye devam eder. Hayata tutunmaya çalışan, çaresiz insanı anlatır. Ruhen çöküntüye uğramış ve varoluş sıkıntısı çeken, çektiğçe topluma yabancılaşan, yabancılaştıkça da kendisini topluma ve dışarıya kapatan bir insanı anlatır. Dostoyevski'nin psikolojik tahlillerle donatılmış anlatılarının başlangıcı sayılan bu roman adeta yazarın kırılma noktasıdır. Hemen ardından *Suç ve Ceza*, *Kumarbaz*, *Budala*, *Ebedi Koca*, *Ecinimler* gibi en büyük romanları takip edecektir. Uluslararası isim yapmış Türk yönetmen Zeki Demirkubuz'un bu romandan esinlenerek yarattığı 'Yeralı' isimli bir de film vardır.

Karamazov Kardeşler

Karamazov Kardeşler hem Dostoyevski'nin son romanı olması hem de baba-oğul ilişkisini derin tahlillere varana kadar incelemesi açısından önemli bir romandır. Romanın ilk yedi bölümü dört kardeşin etrafında gelişen olayları anlatırken, sekizinci bölümde babalarının öldürülmesiyle olay örgüsü birden kesintiye uğrar ve Mitya cinayetin tek sanığı olarak gösterilir. Hristiyanlığı temsil eden Alyoşa, yaşamı bir türlü kavrayamayan Mitya, tanı tanımayan İvan ve gerçek suçlu olan Pavel isimli dört kardeşin aslında dördü de eş değerde suçludur. Bu romanda bir çözüm yoktur, aksine bir sorunsal ahp enine boyuna inceleyen bir romandır. Baba figürünü 'iktidar' olarak ele alan yazar "Ne iktidar ne de yokluğu özgürlük getirir," diyerek romana damgasını vurur. Einstein bu roman için 'yazın dünyasının en büyük başarısı' der. Sigmund Freud psikanalitik çalışmalarında bu romanı uzun uzun inceler ve aslında Dimitri (Mitya) karakterinin Dostoyevski'nin ta kendisi olduğunu söyler. Gerçekten de Dostoyevski katı kurallarla yönetilen, zalim ve sarhoş bir babaya sahiptir ve çocukluk döneminde tek istediği şey onun ölmesidir. Kendi köylüleri (serfler) tarafından öldürülen babasının haberini alınca da içine girdiği suçluluk kompleksi onu

büyük bir buhranın eşğine atar ve epilepsi nöbetleri başlar. Bazı kesimlerde sara nöbetlerinin genetik olduğu söylene de Freud 'sinirsel' olduğunu iddia eder. İşte bu yüzden yazar bizi, babaya el kaldıran çocuk üzerinden uzun ve derin bir psikolojik yolculuğa çıkarır. Bu roman daha sonraları Camus, Sartre ve Kafka gibi Varoluşçuluk akımını devam ettiren yazarlara ışık tutar. Tolstoy bu kitap için "En sevdiğim kitap" ifadesini kullanırken; James Joyce ise romanı "coşkuyla birleşen deha" olarak tanımlar.

Suç ve Ceza

Suç ve Ceza yazarın kült romanlarından biridir. Raskolnikov yaşı tefeci kadını, paraya başka insanların daha çok ihtiyaç duyduğuna inandığı için öldürür ve akabinde bir vicdan ve toplumsal adalet tartışması başlar. İyi ve kötü bocalamaya yarar, bunu yaşarken de insanı amaç uğruna kötülük yapabilir mi sorusundan yola çıkar. Din, ahlak, masumiyet, vicdan üzerine felsefi öğelerle donatılmış uzun bir romandır. Kurbanın yanında olması gereken okur, katille neredeyse kendini özdeşleştirecek duruma gelir. Raskolnikov'la o kadar çok vakit geçiririz ki kendi ahlaki değerlerimizi yargılamaya başlar ve eğer dünyayı gerçekten anlamak istiyorsak önyargılarımızın ötesine geçmemiz gerektiğini fark ederiz.

Onun neredeyse tüm romanlarında kendi hayatından izler görürüz. İyi ve düüst bir insan olmanın zorluklarını saralı Mişkin karakteri üzerinden anlattığı romanı *Budala*, kumar tutkusunu en açık haliyle anlattığı *Kumarbaz*, cezaevinde yaşadıkları anlatan ve mahkumların iç dünyalarını analiz eden *Ölü Bir Evden Hatıralar* gibi romanlarının tümü okumaya değer önemli eserlerindendir. Ezilen, sesini duyurmaya çalışan, tutunamayan insanları anlatan Dostoyevski'den Türk yazarlarımız da etkilenmiştir. Oğuz Atay *Tutunamayanlar* romanında baştan sona Dostoyevski atıfları kullanarak varoluşçuların ustasına seneler sonrasında bir ışık yakar ve ünlü yazarın sözlerini tekrar eder: "Hakikat, var olmaktır." ■

Yeralından Notlar
Dostoyevski
Çev. Mehmet Özgül
İletişim Yayınları

Karamazov Kardeşler
Dostoyevski
Çev. Ergin Altay
İletişim Yayınları

Suç ve Ceza
Dostoyevski
Çev. Ergin Altay
İletişim Yayınları

ŞEHİRLERİMİZ MERHAMETLİ Mİ?

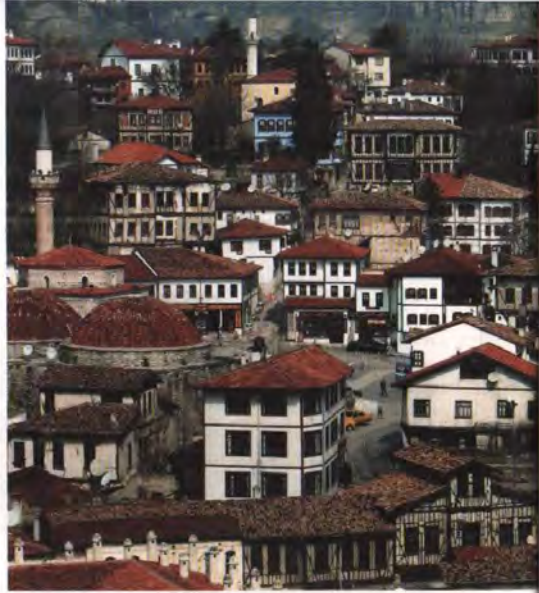
Sezgül Karıcıoğlu

Dünyada kültürel çeşitlilik kaçınılmaz. Farklı tarih ve kültürel kökenlerden gelen toplumlar farklı yaklaşımlara sahip. Ama insanın vazifesi dünyayı güzelleştirmektir. Dünyaya en büyük müdahale yapılarla olduğuna göre mimarların görevi dünyayı güzelleştirmek. Amaçların berrak bir şekilde belirtildiği çağlar kayboldu, ahlaki amaçlar unutuldu. Bizden sonra yaşayacak insanların da dünya üzerinde hakkı var. Basit konfor ve menfaat meselelerimizle gelecek nesilleri bu haklardan mahrum ediyoruz. Esas takıldığımız fikri ve manevi engeller. Kuleler insanlığın içine düştüğü gurur, para gibi yanlışların ürünü...

Arka Kapak • Sezgül Karıcıoğlu

İnsanoğlu teknoloji ve modernizmden vazgeçemiyorken, bir yandan da onun getirdiği sonuçlarla acı bir biçimde yüzleşiyor. “Yeşil Şehir”, “Yavaş Şehir”, “Ekolojik Şehir”, “Akıllı Şehirler” gibi anlayışlar üretirken, şehirleri daha yaşanabilir ve sürdürülebilir kılmaya çalışıyor. Avni Çebi, şehirleşme denilen bu kaosta, dünyanın konuştuğu anlayışlardan farklı olarak, kendi kültürel mirasımıza uygun, duyarlı, anlayışlı, insafli ve adil, güzellik ve iyilikleri içine katan bir kavramla, “Merhametli Şehirler” ile bizi selamlıyor.

Modernleşme ile başlayan şehirleşme planlarına eleştirilerinin yanında, insan yaşamındaki olumsuz değişimleri de kitapta görmek mümkün. Fıtratımızdan, kültürümüzden, değerlerimizden uzaklaşarak, modernleşmeyi yanlış anlamamızla başlıyor aslında bu zorunlu müdahale. Eskiye dair ne varsa yok ediliyor, yeri doldurulmadan yenilere yer açılıyor. Bir dönüşüm söz konusu, ama eskiyi reddederek. Mesela, daha büyük evlerin dayatılmasıyla, daha çok eşyalı bir hayata geçiş yapıyoruz. Bahçeli, toprakla bir olduğumuz, daha küçük mekânlarda daha samimi ilişkilerin kurulduğu evler yerine, komşulardan yalıtılmış büyük evlerimizde, çekirdek ailemizle yalnızlaşıyoruz. Ve bu süreç git gide içinden çıkılmaz bir hal alıyor, apartmanlar yükselmeye devam ediyor,

Safranbolu / Karabük

mekân insan ölçeğinden uzaklaşarak insanı ürkütüyor, sınırlıyor. Bu süreç bütün yaşamımızı, çocuk yetiştirmemizi bile etkiliyor.

İlk bölümde mekân ve insan üzerindeki durum tespiti sonrasında, şehirlerimizi nasıl inşa etmeliyiz sorusuyla bizi yüzleştiriyor. Evet, şimdi ne yapılabilir? Şehirleri tamamen yıkıp yapmak için kolayına kaçmak ve mümkün olmayan bir çözüm yöntemi. Şehri yöneten yöneticilerle, işin ehli plançıların şehri güzelleştirme algısı ile çalışması gerekmektedir. Rantı altıtan politikalar seçip, insani değerleri de hesaba katarak şehir yeniden imar edilmelidir. Şehir nedir, ne değildir, önce tüm çalışanlara bu öğretilmelidir. Şehirleşme sadece bina yapmak değildir. Kitapta, İstanbul’un güncel sorunları üzerine de tartışmalar konuşulmuş, sorunlar masaya yatırılmış.

Şehir ve mimari deyince, Turgut Cansever’i de anmamak olmaz, nitekim “Merhametli Şehirler”de de Cansever düşüncesi izlerini görmek mümkün. Turgut Cansever, şehirçilik ve mimarinin disiplinlerarası bir meslek olduğunu bize fark ettiren bilge mimar. Mimari eserleri sadece teknik anlamda değil, coğrafya, tarih, kültür, aidiyetle harmanlayarak ortaya çıkarmıştır. Düşüncesi ve görüşleri ile sürekli gündemde tutulması gereken, bugünün Mimar Sinan’ı.

Cansever, modern mimariyle beraber, insanda olan sadelik, yumuşaklık, tevazu, çekingenlik ve mahcubiyet gibi duyguların, sanat eserine bir olarak yansımalarını savunur. Cansever, insanın hayatını düzenlemek

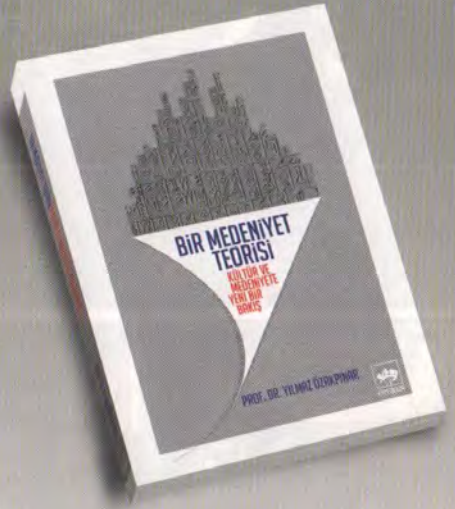
üzere meydana getirdiği en önemli, en büyük fiziki ürünün şehir olduğunu belirtmiştir. O, ömründe mimar olarak bina ve yapı anlamında, klasik anlamda çok eser vermek yerine anlamlı eser vermeyi tercih etmiştir. Her önüne gelen projeyi yapmaya çalışmamış, seçici davranarak bizlere öğreneceğimiz ve örnek alacağımız bir düşünce sistemi bırakmıştır.

Soru-cevap şeklinde devam eden kitapta Osmanlı şehirleşmesi, dikey yapılaşma, Toki sorunu, rant, Avm ve esnaf, planlama süreçleri, kentsel dönüşüm, mekânın üretimi ve ne yapılmalı sorunsalı paylaşıyor. Avni Çebi, 2009-2013 yılları arasında Mimar ve Mühendisler grubu genel başkanlığını yapmış, bu süreç içerisinde ve sonrasında şehircilik, çevre, enerji, sanayi, tarım, gıda, bilim ve teknolojiye kadar geniş bir alanda çalışmalar yapmış ve hala yapmakta. Şehircilik literatürüne kattığı bu eser ile, kendisine mesele edindiği şehirleşme üzerine düşüncelerini, eleştirilerini, yorumlarını belirtmiş. Yaşam alanlarımızı iyilik ve güzellik, yardımlaşma ve dayanışma duygularımızı besleyecek şekilde insani ölçeklerde, insan yüzü olarak tasarlamayı vurgulamış. Bizi, birbirimize karşı daha sevecen ve vefalı yaparık hayatı daha anlamlı kılan en saf temel duygumuz merhamet üzerinden, oluşturduğumuz şehir ve yapıların üzerindeki sorumluluğumuzu anlatmaya çalışmış.

Dilerim bu çalışma, özellikle İstanbul üzerine yapılan her türlü planlama çalışmasında dikkate alınır ve üzerinde düşünülür. Böylece mekânlar da insanlar gibi merhametli olabilir anlayışıyla daha yaşanabilir ve sürdürülebilir "Merhametli Şehirler" inşa edebiliriz. ■

Merhametli Şehirler
Avni Çebi
Akıl Fikir Yayınları

BİR MEDENİYET TEORİSİ KÜLTÜR VE MEDENİYETE YENİ BİR BAKIŞ

YILMAZ ÖZAKPINAR

Kültür ve "medeniyet" yalnız şimdi ve sadece Türkiye'de değil, kullanılmaya başlandıkları zamandan itibaren ve bütün dünyada kafaları karıştıran anlaşılan kavramlardır. Sosyal Bilimlerin farklı dallarında eser veren pek çok bilim insanı, sezgilerine, sahip oldukları değerlere ve kulaktan dolma anlayışlara istinad ederek bu iki kavramı tanımlamaya çalışmışlardır. Oysa bilimde fikir, doğru ve yanlış olmaktan önce tutarlı ve bilimsel olmalıdır. Şimdiye kadar ortaya konan pek çok yaklaşımın yetersizlik ve tutarsızlığı sağlam ve kusatıcı bir teorinin ürünü olmamalarından kaynaklanmaktadır. Bu eksikliği teşhis eden yazar "kültür" ve "medeniyet"i yepyeni ve özgün bir teori çerçevesinde kavramlaştırıyor. Öncelikle bugüne kadar vaz edilmiş olan teorileri tahlil ediyor, sonra da bunlardan doğan boşluğun yerine kendi teorisini inşa ediyor. Kültür ve medeniyet kavramları hakkında bilgi sahibi olmak isteyenler kadar, bu kavramları bildiğini zannedenlerin de mutlaka okuması gereken bir kitap.

Siparişlerinizi web sitemizden verebilirsiniz.

www.otuken.com.tr

twitter.com/otukennesriyat facebook.com/otukennesriyat

PEKALA, KALDIĞIMIZ YERE GÖRİ DÖNELİM...

TOLU?

EYET TESEKKÜRLER

KARANLIKTAKİLER

YAZAN & ÇİZEN: PATRICK BAUD & CAMILLE MOOS
ÇEVİREN: ALİ HASAR

UYKU İLAÇLARINDAN BAHSETTİNİZ.

AH EVET.

"İLLİ YASLARIMA DOĞRU YATILI OKULA GİDİĞİMDE HER ŞEY YOLUNDAYDI.

CRACK!

OKUL HAYATIM SIKINTISIZ DEVAM EDİYORDU, AMA GEÇEN YIL RUH HÂLİM DEĞİŞMEYE BAŞLADI; HATTA HAFIZA KAYBI YAŞANMAYA BAŞLADIM.

OKULDAKİ HEMSİRE, UYKU İLAÇLARININ BENİ BU HÂLE SÖKTÜĞÜNÜ SÖYLEDİ.

BU YÜZDEN, ANKSİYOLİTİKLERİMİN DOZUNU PEYDERPEY AZALTMAYA BAŞLADIK. SONRASINI UZUN İMSOMNİALAR İZLEDİ.

DERSTE DE UYUKLAMALAR, SANIYORUM?

TABİ, BUNLARDAN NOTLARIM DA NASİBİNİ ALIYORDU. SINIF KONSEYİM BERBATTI.

SINIF KONSEYİM NASILOI ACABA?

BİR AY ÖNCE... KABUSLARIM BAŞLADI BUNUN ARDINDAN.

GECEİN BİR YARISI, YATAĞIMA KORKUNC BİR ŞEYİN GİDİĞİ...

BU ÜRKÜTÜCÜ HİSLE UYANMAYA BAŞLADIM.

HAFTADA BİRÇOK KEZ UYANIYOR, KİMİLAYMIYORUM. TÜM BÜCÜMÜ KOYUYOR, BAŞIRAMIYORUM.

AMA GÖRÜŞÜM BÜTÜN YARATIKLARIN GERÇEK OLDUĞUNA VE BENİ ÖLDÜREK İSTEDİKLERİNE GİLHASSA EMİNİM.

HMM, ANLIYORUM...

BANA BIRKAC
DAKICA VERIN.

SIZE BIR ŞEY
GOSTERECESEM...

DAHAMA ÖNCE UYUKU
FELCİNİ DUYMUŞ
MUYDUNUZ?

YA DA PARASOMNİA?

SANMIYORUM.

O HÁLDE, ŞUNA BAKIN.

OO, AMA ?!

AMA BU BENİM KABUS-
LARIMA BENZİYOR!

BU, HODLER'İN
"PECE" ADLI YAPITI.

BU TABLO, UYUKU
FELCİNİN MUHTEMEL
BİR TARTİFİDİR.

BU DURUM UZUNCA BİR SÜRE
MİSTİK SAHADADA İNCELENİR.
ANCAK, BU UYUKU BOZUKLUĞUNUN
DAHAMA AÇIKLICI BİR AÇIKLAMASI
BULUNUYOR.

BU, UYIYAN BEDENE
BAŞLI KAS TONUSU-
NUN AZALMASIYLA
KARIŞMIŞ PARADOK-
SAL UYKUNUN İŞGA-
LİNDEN BASKA BİR
ŞEY DEĞİLDİR.

BUNU SIKLIKLA
GÖRSEL, İŞİTSEL
SANKILAR VE ÖLÜME
YAKIN BİR ETKİ İZLER.

KABACA SÖYLEMEK BEĞE-
RİRSE, BİNAİNE NE BELİRTİLERİ
ANLAYAMAYAN RUH HEYECANLA-
NIR VE RÜYA İLE GERÇEKİ
KARIŞTIRIR.

S. 226'YA BAKIN,
FÜSİLİ'NİN "KABUS"
TABLOSUNU GÖRÜ-
YORSUNUZ.

BU, BİR UYUKU BOZUK-
LUĞUNUN TESADUF
OLMAKTAN ÇOK İYİ
YANSITIR. ETKİSİZ
BİR BEDEN, SIKIŞMIŞ
GÖBÜS VE İKLİS.

AMA GERÇEKTEN ETKİLEYİCİ OLAN
NE, BİLİYOR MUYDUNUZ? ANTIK
ÇAĞ'DAN BU YANA PARASOMNİA-
LARDAN SÖZ EDİLİYOR

VE BUNLAR GÜTÜN
MEDENİYETLERDE
BULUNUYOR.

SEANS İYİ
GEÇTİ Mİ?

SİZE
YARININ OOS-
YALACINI
GETİRDİM.

TEŞEKKÜRLER
BAYAN ARANİA.

SİZİN İŞİNİZİ
YAPMAĞI İÇİN
GAYET
MEVNUNUM.

İNSANDA GECE
KORKUSU VE ENİŞİ
MEYDANA GETİRECEK
BİRLERİ GEREKİYOR.

BU ÇOK MESAK-
KATLI OLSA BİLE,
YERİNE GÖRE DAV-
RANMAK DAHA
ETKİLİ.

BEN SADECE BU
HASSAS DENGENİN
SORUMLUSUYUM.

SON OLARAK, HİZMETÇİ-
LERİNİZİ ÇABIRMAVI
UNUTMAYIN.

HEMEN İLGİLENTİ-
YORDUM.

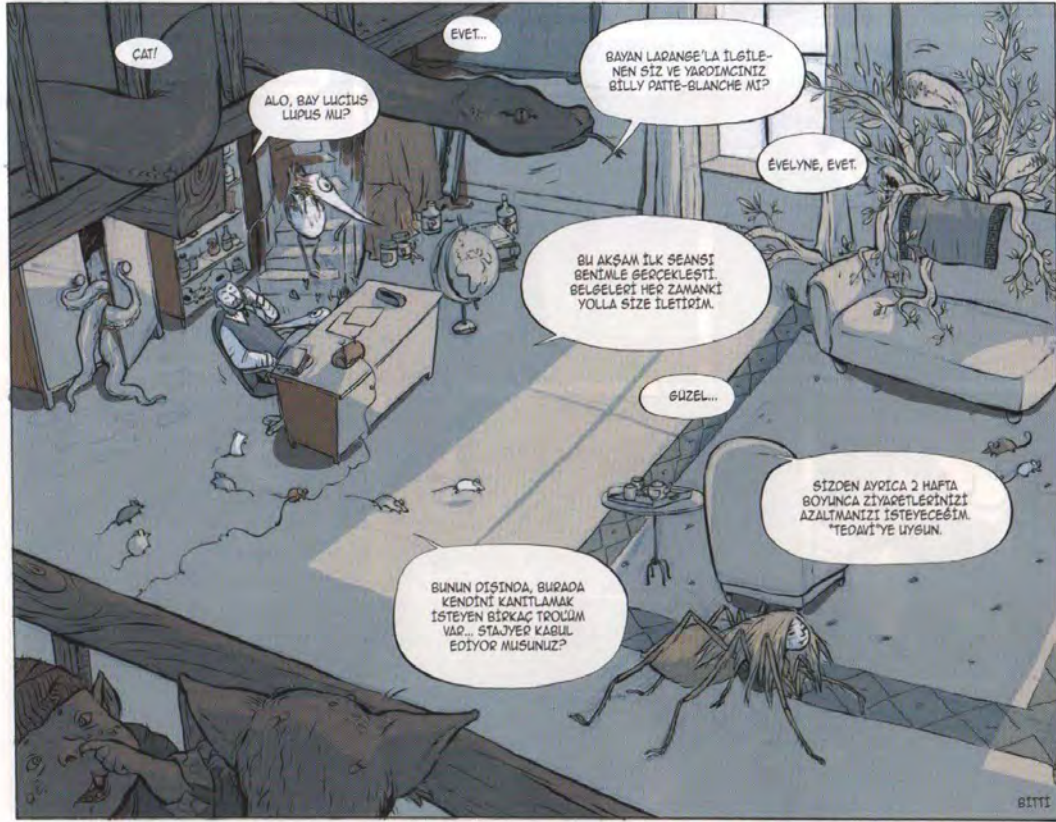
CLIC!

TUUUUUT -
TUUUUUUT
CLIC-CLIC-CLIC!

SİMİT DEĞİL,
TATLIAM...

CAT!

EVET...

ALO, BAY LUCİUS
LUPUS MUP?

BAYAN LARANGE'LA İLGİLE-
NEN SİZ VE YARDIMCINIZ
BILLY PATTE-BLANCHE Mİ?

ÉVELYNE, EVET.

BU AKŞAM İLK SEANSI
BENİMLE GERCEKLEŞTİ.
BELGELERİ HER ZAMANKİ
YOLLA SİZE İLETİDİM.

GUZEL...

SİZDEN AYOĞCA 2 HAFTA
BOYUNCA ZİYARETLEĞİNİZİ
AZALTMANIZI İSTEYECEĞİM.
TEDAVİYE UYSUN.

BUNUN DIŞINDA, BURADA
KENDİNİ KANITLAMAK
İSTEYEN BİSKAK TROLMU
VAG... STADYER KABUL
EDİYOR MUSUNUZ?

Tel 0212. 520 66 42
Faks 0212. 520 74 00
satis@kureyayinlari.com

 facebook.com/kureyayinlari
 twitter.com/kureyayinlari

www.kureyayinlari.com

Elif Şafak

ÜÇÜNCÜ BİR YOL MÜMKÜN MÜ?

Özkan Ali Bozdemir

şey kalıyor geriye: Okumak. Karşılaştığı ve ifade edemediği tüm o kavramların altında ezilen Peri, zamanının büyük kısmını okumaya ve araştırmaya ayırarak tüm bu karmaşanın işaret ettiği gerçekliğe, Tanrı'ya doğru bir yolculuğa çıkıyor böylelikle.

Elif Şafak, *Havva'nın Üç Kızı* adlı yeni romanında din ve inanç arasındaki ilişkiyi merkeze alarak toplum, tarih, kader, burjuvazi, Tanrı algısı ve felsefi öğretiler üzerinden derin bir hesaplaşmanın içine sürüklüyor okurunu. Kavramsal olarak birbirine taban tabana zıt veya tümüyle benzer gibi görünen konuları bir birey ve aile ekseninde irdeleyerek toplumsal hatta küresel bir sorunun peşine düşüyor da diyebiliriz. Baskılar ve dayatmalarla şekillenen bir hayatın doğru yaşanıp yaşanmayacağını ele alırken ilkesel ve sorgulayıcı bir bakışın birey üzerindeki dönüşümünü ortaya çıkarmaya ve dolayısıyla benlik kavramını biçimlendiren tüm dışsal ve içsel itkileri sorular yoluyla anlamaya, anlamlandırmaya çalışıyor yazar.

Romanın merkezinde hayat görüşleri ve yaşam tarzlarıyla birbirinden tümüyle farklı olan çekirdek bir aile, Nalbantoğulları yer alıyor. Dini vecibelerini harfiyen yerine getiren mümin, fakat oldukça muhafazakâr ve kör inanışlara sahip anne Selma; laikliği her şeyin üzerinde gören, Atatürkçü ve modernist baba Mensur; Marksist ve sosyalist devrimci olan ailenin büyük oğlu Umur ve ailenin küçük oğlu, aşırı milliyetçi, ilkökü Hakan. Ve tüm bunların arasında sıkışıp kalmış, kendini, kimliğini, siyasi düşüncesini veya toplumsal rolünü henüz keşfedememiş Peri...

Dişarından bakıldığında bir araya gelmesi büyük bir tesadüf olarak görülen bu aile yapısını, romanın temel izliğini oluşturan çok sesli ve çok kültürlü yaşam modelinin bir alegorisinde okumak mümkün. Romanın ana karakteri olan Peri, kişisel fikirlerini ifade etmekte zorlanan, karşılaştığı her olaya şüpheyle bakan, meraklı ve kararsız biri olarak ele alınıyor kitapta. Bu kararsızlığının nedeni olarak ailesini suçlayan Peri, belki de bu ateş çemberinden kendini kurtardığında özgürlüğüne ve gerçek benliğine kavuşacağını düşünüyor. Tek kaçış yolunun üniversite öğrenimi için gittiği Oxford'da mümkün olduğunu düşünen Peri, bu okuldaki öğrencilerin de özellikle din ve inanış konusunda türlü türlü görüşlerde olduğunu anladığında yapacak tek bir

Romanın olay örgüsü zamansal anlamda geçmiş ve şimdi arasında ilerliyor. Peri'nin ve ailesinin yaşadığı değişim dönemsel sıçrayışlarla hikâye ediliyor, ama yine de mutlak bir gerçekliğe veya tamamlanmış bir düşünce zincirine rastlanmıyor kurgu bütünlüğünde. Peri, Tanrı fikri ve gerçekliği üzerine dersler veren profesör Azur'la tanışıyor daha sonra. Fakat Peri'nin üniversite hocası Azur'la olan ilişkisi hikâyeye destek sağlamadığı gibi kopuk ve gerçeklikten uzak bir düzlemde ilerliyor. Azur'a göre mutlak gerçek, karşıt fikirlerin beraberliğinden doğan derin ve sorgulayıcı bir düşünme pratiğiyle mümkün. Dolayısıyla Tanrı'ya yaklaşmak -ve sayet varsa- bu kesinliğe ulaşmak için tümüyle çelişkilerin ve birbiriyle ilgisiz görünen soruların çoğaltılmasına gerek duyuyor profesör. Tüm sorular, nedenler, sezgiler ve kuramlar, var ile yok arasında yeni bir seçeneğe çıkıyor: Arafta olmak. Yaşadığımız dünyanın, ya da iki genel yaygın görüşle özetlersek, ruhani alem ile pozitif bilimin sunduğu iki yolun dışında başka bir "çıkış"ın mümkün olduğunu söyleyen bu kolayıcı veya dayanaksız düşünce, Tanrı'yı bulmak ya da Tanrı algısına yaklaşmak konusunda yeterli görünmüyor elbette.

Havva'nın Üç Kızı, özellikle Tanrı ve inançlar konusunda henüz denenmemiş bir üçüncü yolun olabileceğini işaret eden bir düşünceye yer veriyor temelde. Ancak 'büyük uyanış'ı arafta kalarak yakalayan bir kimse, değil gerçek hayatta, kurnaca bir eserde bile pek inandırıcı olamıyor ne yazık ki. ■

Havva'nın Üç Kızı
Elif Şafak
Doğan Kitap

KÜFÜR FEDAİSİ

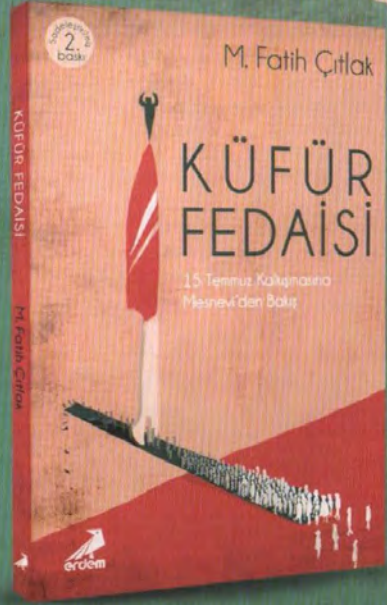
Mesnevi'den gelen sese
kulak verin

"Hain vezir yahudi krala, bir hile ile
yayılmakta olan hak dini de mensuplarını
da bitirebileceğini söyler. Reçete hazırdır:
Suret-i Hakk'tan gözükmek! Bugün de
olduğu gibi."

"M. Fatih Çıtlak'ın
kaleminden..."

15 Temmuz Kalkışmasına
Mesnevi'den Bakış

Sadeleştirilmiş
2.
baskı

f /erdemyayin grubu
t /erdemyayin grubu
t /erdemyayin grubu

Dağıtım: Sedir Yayınları A.Ş.
Telefon: 0212 486 34 00

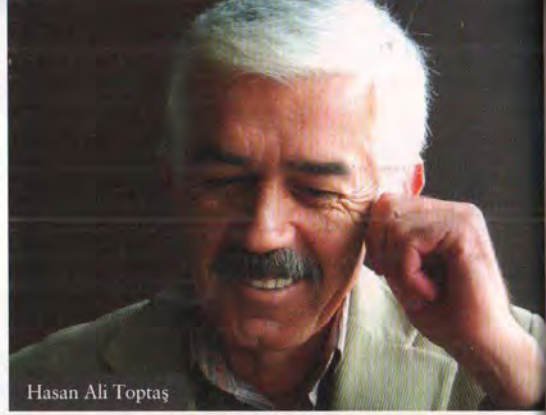
erdemyayinlari.com

erdem
YAYIN GRUBU
"Okumak yaşamaktır"

SIHİRLİ LAMBADAN ÇIKAN ALAADDİN

Eda Selimoğlu

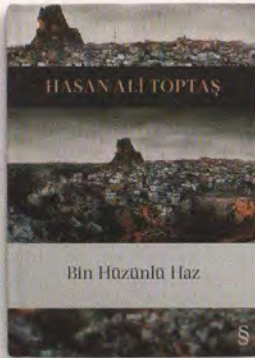
@kitaplarımamlutuyum

Hasan Ali Toptaş

Baştan söylemek gerekirse, “*Bin Hüzünlü Haz*” neyi söyleyip neyi söylememeniz gerektiğini bilemediğiniz bir eser. Okuyucuların kitabın içine girme hevesini kursağında bırakarak hep yüzeyde tutan bir kurguya sahip. Bu yüzden ulaşılmazlığın, arayışın ve bilinmezliğin altını çiziyor denilebilir. Çünkü okuyucu kitabın başından sonuna dek somut ya da soyut olduğunu tam da anlayamadığı, “Alaaddin” olarak isimlendirilen bir arayışa tanıklık ediyor.

Dokuz bölümden oluşan kitap daha ilk satırdan itibaren, anladığınızı düşündüğünüz her cümlemin sonunda okuyucuyu alaşağı eden anlatım tarzına sahip. Yazarın sözcüklere olan hâkimiyeti, okuyucuda adeta “yüksek bir yerden denizin derinliklerine düşüp, aynı hızla su yüzeyine çıkmış” hissini

Bin Hüzünlü Haz
Hasan Ali Toptaş
Everest Yayınları

uyandırıyor. *Bin Hüzünlü Haz*, uzun bir şiir tadında. Okurken, bazen sesinizi alçaltıp bazen de yükseltmeniz gerekiyor. İçinde oldukça yoğun bir lezzet var. Kitabı okurken dil yordamıyla anlamaya çalışmak yerine sadece keyfini hissetmek daha doğru bir karar olacak. Hikâyenin içine girdikçe gözünüzde ışıltılı görünümünün ardında her köşesinde suçun kol gezdiği bir şehir canlanırken, birden peş peşe yayınlanan reklam filmleriyle izlediğiniz tüm vahşet başka bir şeye dönüşüyor. Sayfaya ucuz bir filmin gözyaşı ile başlayıp, sessiz sedasız banklarda oturan insanların ruhunda kapatabiliyorsunuz. Şehrin keşmekeşi içinde hiç bitmeyen bir film izliyorsunuz adeta.

İki arkadaşın sohbeti sırasında açık pencereden gelen gürültü nasıl duyuluyorsa, satırları okurken de şehrin her türlü sesini işitiyorsunuz. İkiyüzlülüğü, cinayetleri, kirliliği, arka sokaklardaki manzaraları hayal etmekten öte buradaki insanların ter kokusunu dahi hissediyorsunuz. Toptaş'ın bu eserinde olaylar düz bir zeminde kurgulanmamış, her kaldırım taşının altında bir su birikintisi karşınıza çıkıyor. Sırlıklı kalmak bir yana bir anda verdiğiniz kararla kendinizle de çelişiyorsunuz. Bu durumda olayı anlamlandırmak yerine, anlamsızlığın gücüne odaklanmak en iyisi oluyor.

Aranılan Alaaddin'in somut ya da soyut bir sözcüğe karşılık gelip gelemediği arasında, yazar Alaaddin'i öylesine iyi tasvir etmiş ki, zihninizde onu canlandırmaya çalışmaktan vazgeçiyorsunuz. O artık okuyucu için sadece Alaaddin olup çıkıyor. İstedığınız gibi alıp başınızı gidemiyorsunuz. Zihninizde canlandırdığınız Alaaddin'i bir anda hayali bir silgi ile siliyorsunuz. Onun insan olup olmadığına karar vermek gerçekten zor. Bir varlık ama ne? Sınırı olmayan bir silüet. Her şeyi standartlaştırıp bir şekle sokmaya çalıştığımız dünyada, Alaaddin'i tanımlamak

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

SHERLOCK HOLMES

yine okuyucuya kalıyor. Her şey Alaaddin olabilir... Belki bir duygu, bir eşya, kim bilir bir insan... Yaşamda da öyle değil midir? Anlam verdiğimiz her şey öyle bir an gelir anlamsızlaşır. O güne dek bildiklerimiz yerle bir olur. Sonra yeni anlamlar inşa ederiz. İnsanlar yaşamda her şeyi anlamlandırmaya çalışır. Ta ki yolun sonuna gelene kadar. Yaşamın sözlük anlamını bulmak yerine onu hissetmeye çalışmanın var olmak olduğunu hissedeceğimiz kim bilir...

Kitabın dili, üslubu, kurgusu ve okuyucu ile olan ilişkisi bakımından ezber bozan bir başyapıt diye ifade edersek yanlış söylemiş olmayız sanırım. Bu özellikleri ile adı yeni koyulacak bir tür olarak karşımıza çıkarsa hiç de şaşırtıcı olmaz. Aranılan Alaaddin'in bir zaman sonra belki de bir an'ın içinde olabileceği fikri anlatıcı tarafından okuyucuya aktarıldığında, roman kahramanlarının sınırının çok geniş olabileceği düşüncesi üzerine düşünmeye başlıyorsunuz. Bir roman içinde neden onlarca kahraman olmasın?

Kitapta geçen bir ormandan söz etmek istiyorum. Bu öyle bir orman ki, zamanın zaman için kaybolduğu, yer ve mekân kavramlarının başkalaştığı ve içinde birçok masal kahramanını barındırdığı bir yer. Yazar "...ormandan ancak ormanın içindeyken, dışını hayal ederek çıkabileceğimi düşündüm." diyerek hayat içerisinde bizler için oluşturulan çarkların dışına nasıl çıkacağımıza dair ipuçları da vermektedir.

Alaaddin'in yokluğunun yansımaları okurken, gerçek yaşamdaki tezathıklarla da karşılaşılıyorsunuz. Melekler, şeytanlar, sevap ve günahlar... Mekânsal kavramlar da üst üste bir katman şeklinde verilmiştir. Kendimizi otelde sanıyor iken soluğu ormanda alıyoruz. Sonrasında düz bir bozkıra açılıyor.

Kitabın başlarında baskıdan kaynaklı sandığınız yazım hataları, eksik harfler ve cümleleri, kitabı bitirdiğinizde yazarın aslında kitabı tamamlayacak olan okura bıraktığını anlıyorsunuz. Kitap bu nedenle kolay hazmedilecek türden değil, her okumada farklı bir yönünü keşfettiğiniz bir eser. Başı ve sonu olmayan bir arayışın anlatıldığı hikâyede her okuyucu kendi finalini oluşturabilir. Bir palet dolusu rengin olduğu ve ortaya harika bir tablonun çıktığı bir eser.

İzlediğiniz filmin en heyecanlı yerinde elektriklerin kesilmesiyle, el yordamıyla yakmış mumun ışığında kendinizi bulduğunuz karanlık bir aydınlığa sahip *Bin Hüzünlü Haz*. Geçit vermeyen dar ve kapalı yollarda gezinirken, etrafınızdakilere çarpa çarpa ilerlemeye çalıştığınız bir sokak adeta... ■

MACERA YENİ BAŞLIYOR!

SIRLAR
ORTAYA
ÇIKANA KADAR
HİÇ KİMSE
GÜVENE DEĞİLİR

FANTASTİK

/fantastikkitap

/fantastikkitap

www.fantastikkitap.com

“...DARBEM ÇOKTUR, HANGİSİNE YANAYIM...”

Sabri Akgönül

Türkiye siyasî hayatının son bir buçuk asrı adeta bir darbeler tragedyası. Bu tragediyalar, amilleri tarafından *bazen hal'*, *bazen ihtilal*, *bazen muhtıra* ve *bazen el koyma* olarak tanımlanmasına rağmen, tarih kitaplarında ve milletin anlam ufkunda “darbe” olarak tesmiye edildi. 15 Temmuz gecesi halkın sokaklara dökülüp darbecileri durdurmasıyla bu tragediyalar silsilesinin sonuna yaklaştığımız ve kendisinden ilânihaye kurtulacağımız hissine kapıldık. Peki, Türkiye’de nasıl oluyor da siyasal iktidar (bu Padişah olduğu gibi “seçilmiş” hükümet de olabilir) derdest edilebiliyor, üstelik belirli aralıklarla. Ordunun Türkiye siyasal sisteminde nasıl bir rolü var ki defalarca “milletin ve devletin yüce çıkarları” uğruna devreye girip “siyasal yargıçlığa” yeltenebiliyor? Devlet çeşitli aygıtlardan müteşekkil bir makine olduğuna göre, bu mekanik işleyişin askerî parçası nasıl “darbe” üretebiliyor? Yapısal bir sorunla mı karşı karşıyayız yahut kişisel ihmalkârlıklarla mı? Yoksa artık herkesin diline pelesenk olmuş ve gerçek olması durumunda bile hiçbir ‘gerçeklik’ değeri taşımayan “dış mihraklar” mı çıbanın başı? Yılmaz Öztuna’nın Ötügen Yayınları tarafından neşredilen ve şimdiye değin 17.

baskısını yapan *Bir Darbenin Anatomisi* başlıklı kitabında 1876 askerî darbesi, Sultan Abdülaziz’in tahttan indirilip öldürülmesi olayı üzerinden darbe mekanizmasının nasıl işlediğine ışık tutuyor.

Bir Darbenin Anatomisi kitabı bir Tarih kitabı, yazarı da bir Tarihçi olmasına rağmen günümüzün tarih kitaplarında bulunan soğuk akademik yazım kriterlerine riayet etmez; dipnotlar, kaynak gösterimi ve alıntılarda kendine has bir stil inşa etmiştir Yılmaz Öztuna. Akıcı bir üsluba sahiptir ama hikâye anlatmaz. Saf edebî üslubun kelimeleri gerçekliğinden kopartan; olguları ve olayları sözün şevhine payanda yapan bir anlatıma mahal vermez. Yazar, daha ilk cümleden tarafını belli eder ve 1982 yılından (kitabın ilk basım tarihi) konuştuğunu fark ettirir okuyucuya. Araştırma nesnesini kurarken irdedeği olayın/olgunun hangi tarihsel şartlar altında ve hangi karşılıklı etkileşimler sonucu ortaya çıktığını göstermesinin yanında tarih metodolojisinin en önemli tartışma konusu olan “tarihinin durduğu nokta-ı nazar” meselesi hakkında net bir tavır sergiler. Öztuna, okuyucuya kendi durduğu yeri de nesneleştirme imkânı açar ve kendisinin hangi

noktadan olaya yaklaştığını gizlemez. Araştırma nesnesi ile araştırmacı arasındaki bu geri dönüşlü örüntü, kitabı ve kitabın yaptığı zenaati taraflarlık-tarafsızlık virimsiz dikotomisinden kurtarıyor.

Cümle Âlem Bilsin Padişah Hal' Etmenin Cezası

Sultan Abdülaziz'in tahttan indirilmesini ve ölümünü, sonraki gelişmeleri ve Osmanlı Devletinin Tanzimat Fermanı'nı müteakip Asker-Bürokrasi-Padişah kurumları arasındaki gerilimli dengeyi tüm detayları ile anlatıyor. Muazzam bir empirik veriye, istatistik bilgilere, dönemin tarihçilerine, resmi belgelere ve dönemin bütün şahitlerinin ifadelerine dayanarak hazırlanan *Bir Darbenin Anatomisi* 4 bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm "Eylemin Kişileri" başlığını taşıyor. Hem darbe eylemini hazırlayan ortam hakkında hem eylemi gerçekleştiren kişilerin biyografileri veriliyor: Darbenin kilit isimleri Hüseyin Avni Paşa ve Midhat Paşa ile Mütercim Rüşdü Paşa, Şeyhülislam Hayrullah Efendi, Ahmed Paşa ve Süleyman Paşa bunlardan bazıları.

Kendi içinde ikiye taksim edilen ikinci bölüm "Eylem" başlığı altında tahttan indirme gecesinde önce eylemin planlarını tafsilatlı olarak izah eder. Eylemi tek başına Hüseyin Avni Paşa planlamış, diğer kişiler ise eyleme bir hafta kala plandan haberdar olmuştur. Darbe gecesi Abdülaziz Han'ın evvela Topkapı Sarayı'na bilahare Ortaköy'e nakledilmesi, askerlerin kandırılması, Sultan Aziz'in ve aile efradının derdest edilerek yaşadıkları, darbeyi ihbar teşebbüsleri, hal' fetvası, darbenin yankıları, hazinenin yağması gibi olayları inceledikten sonra ikinci kısım olan "Cinayet" bölümü başlar. Burada ise Abdülaziz Han'ın kollarının kesilerek öldürülmesi, cinayetin tahlili, adli tahkikatı, olay hakkında Osmanlıların, devlet adamlarının ve olaya karışanların şahitlikleri ele alınıyor. Ayrıca bu bölümde darbenin mimarı Serasker Hüseyin Avni Paşa'nın Meşrutiyet veya İmparatorluk çıkarlarına göre değil kendi kişisel ihtiras ve menfaatlerine dayanarak darbeyi organize ettiği çeşitli belge ve tanıklıklara dayanarak işlenir.

"Karşı Eylem" başlığını taşıyan üçüncü bölüm, aynı zamanda Sultan Aziz'in kayınbiraderi olan Kolağası Çerkes Hasan Bey'in 15 Haziran 1876'da eylemin ikinci şahısı olan Midhat Paşa'nın konağına giderek hükümet toplantısını basması olayı ile başlar. Hüseyin Avni Paşa'yı, Ahmed Paşa'yı ve dahi 3 kişiyi öldürmesi mevzu bahis edilir. Çerkes Hasan Bey'in sorgu sırasında söyledikleri 1876 yılında Osmanlı devlet ricalinin siyasi ahalini ve Padişah'ın can ve mal güvensizliğini aşikâr kılacak cinstendir: "Öyle bir şey yapmalıydım ki, ibret olsun, bundan sonra kimse padişah hal' etmek falan gibi işlere cesaret edemesin! Aynı zamanda, devlet büyüklerinin kâfi derecede muhafaza edilmediklerini de fuline isbât ettim.

Gerek Zât-ı Şâhâne [Beşinci Murad] gerek nazırlar, sanırım bundan sonra maiyetlerinde bulunmaları ve muhafaza edilmelerine ziyâdesiyle dikkat edeceklerdir. Sorgum bitince telef edileceğimi biliyorum..."

Sorgu bitti ve Çerkes Hasan Bey gerek bir divân-ı harbe çıkarılmadan çarçabuk idam edildi. Üçüncü bölüm Çerkes Hasan Bey'in kimlerle ilişki kurup bu baskını yaptığını çeşitli sorular rehberliğinde irdelendikten sonra Sultan Murad'ın tahttan indirilmesi ve Veliahd Abdülhamid Efendi'nin tahta çıkmasını, Birinci Meşrutiyet'in ilânını, 93 Harbini, Meclis-i Meb'ûsan'ın kapatılması olayını yoğun bir belge arşivine dayanarak konu edinir.

Kitabın son bölümü ise "Yargı" başlığı altında iki kısımda incelenmiştir: Hazırlık Sorğusu ve Mahkeme. Bu bölümde II. Abdülhamid'in kurdurttuğu Yıldız Mahkemesi süreci ayrıntılarıyla anlatılmıştır; darbeyi gerçekleştirenlerin mahkemeye çıkması, 11 sanığın yargılanması, aldıkları hapis cezaları ve sonrasında bu cezaların icrâ edilmesi hakkında yaşanan tartışmalar konu edilmiştir.

140 Yıldır Bitmeyen Kıt'a Dur Adımı

Bir Darbenin Anatomisi sadece Sultan Aziz'in ve 1876 Türkiye'sinin maruz kaldığı münferit bir durumu incelemiyor. Kitabın organizasyonu, olayların gelişimi ve yazarın argümanları günümüze o kadar benziyor ki, Türkiye siyasi hayatında ordu-bürokrasi-hükümet ilişkileri hâlâ 1876 momentinde cereyan ediyor diyebiliriz. Başka bir ifadeyle, *Bir Darbenin Anatomisi* 2016 senesinin 15 Temmuz gecesinde yaşananları anlamamız ve anlamlandırmamız için bize güçlü bir resim sunuyor; 140 yıldır aynı adumda "kıt'a dur" diye rap rap yaptığımızı da gösteriyor.

"Tarih tekrerrürden ibarettir," diye bir darb-i mesel vardır. Katılmıyorum; zira eğer tarih tekrerrürden ibaret olsaydı, zooloji bilimi her şeyi izah etmeye yeter idi. Tarih'in yalnız bir şeyden ibaret olduğunu söylemek bile yanıltıcıdır ama Tarih'i illa bir şeyden ibaret görmek istiyorsak, bu *tekkerrür* değil *makûs* olmalıdır. *Bir Darbenin Anatomisi* kitabının her bölümü 140 yıllık tarihimizin aynı adının farklı akislerini tecrübe ettiğimizin *müfredatı* gibidir. ■

Bir Darbenin Anatomisi
Yılmaz Öztuna
Ötken Neşriyat

ARSLAN SAYMAN

ÇOCUK OYUNU YAZARSAM DÜNYANIN EN MUTLU İNSANI OLACAĞIM

Röportaj: Adnan Saracoglu

Eski psikolog, yayıncı ve editör Arslan Sayman, yıllar önce ani bir kararla çocuklar için yazmaya başladı. Küçük okurlar onu *Piri Reis’le Açık Denizde*, *Hezarfen’in İzinde Gökyüzünde*, *Kirazlı Köşkün Çocukları*, *Şarkı Söyleyen Berber* gibi hayal gücü yüksek birçok güzel kitapla tanıyor. *Barba ile Rabarba*, *Bruni’nin Avlusu*, *Piraye’nin Bir Günü* gibi Çocuk Edebiyatına ufuk katan kitapların yazarı, Amarcord, Dersu Uzala, Umut, Muhsin Bey gibi filmlerin hayranı, Bach ile hem yere hem göğe ağmanın meftunu olan Arslan Sayman’ın içindeki neşeli çocuk ile ciddi mütevazı yetişkini birbirine düşürmeden nasıl büyüttüğüne tanıklık etmek, biraz da dereden tepeden halleşmek için sorularımızla çaldık kapısını... Kendisiyle çocuk edebiyatından şiire, tiyatrodan seyahatnamelere keyifli bir röportaj gerçekleştirdik.

Çocuk kitabı yazmadan önce çocuk edebiyatıyla ilgili miydiniz?

Açıkçası hayır. Kızımın kitaplarla ilgilenmeye başladığı yıllarda O’nun okuması için aldığım kitap ve dergiler (özellikle Doğan Kardeş) dışında ilgim yoktu. Hayatın nefes kesen zorlu yokuşunu tırmanırken çocuk kitaplarıyla ilgilenmek ‘lüks’ gelmiş olmalı. Ayrıca İlgin büyürken öyle aman aman çocuk kitabı da yoktu. İlkokulda okurken eline Sait Faik’leri tutuşturup okumasını istemiştim, aklım o sıra neredeyse artık...

Kimleri okuyordunuz?

Soru çocukluk, gençlik dönemini kapsıyorsa yanıttım ‘Ne bulursam okuyordum.’ olacak. Ömer Seyfettin’den Kemalettin Tuğcu’ya, Jack London’dan Cengiz Aytmatov’a. 70’lerin politik ortamı da

düşünülsürse zorla okuduğum Dimitrof, Gribçeva da bu listeye eklenebilir. Elbette şiir, başta Nazım olmak üzere bol bol şiir. Bunu daha önce de söylemiştim bir yerlerde, yineleyeceğim. Doymak bilmeyen, iştahlı bir okurdum ve okumaktan, okuduğum kitapları birileriyle paylaşmaktan haz duyardım. Çok okuduğumu bilip gören lisedeki tarih öğretmenim ‘Evladım sen satır, paragraf manyağı olmuşsun.’ diyerek beni güldürmüş, mutlu etmişti.

Toplumcu gerçekçi anlayışla yazan hemen bütün yazarlar evimizde el üstünde tutulurdu, özellikle Rus olmak üzere klasikler de vardı. Anlayacağınız okudum da okudum.

Şiiri çok önemsedığınızı biliyorum. Nitelikli çocuk kitapları yazarak edebiyata katkı sağlayan biri olarak çocuklar için yazılmış şiirleri nasıl buluyorsunuz?

Fazıl Hüsnü Dağlarca ve Sennur Sezer'in yanına yaraşır birileri var mı sizce?

Şiir olmazsa olmaz, hala öyle. Bazen kendimi Cenap Şehabettin Elhan-ı Şita'ndan ya da Nazım'ın İnsan Manzaraları'ndan dizeler mırıldanırken buluveririm. Gençliğimde (ki bazen ortamını bulursam şimdi de yaparım) eşe dosta şiirler okurdum, ezberden ya da kitaptan. Kitaplığında şiirin özel bir yeri vardır ve az buz da değildir, hacimlidir.

Dönüp dönüp okuduğum şairler vardır. Kızgınsam öfkemi arttırıp diye elim İsmet Özel'e giderir. Derin kuyuların içine düşmüşsem Melih Cevdet, Oktay Rıfat, İlhan Berk yanı başımdadır, gece katlanılmaz hale geldiğinde Behçet Necatigil'i arkadaş edinirim, kırılmış küsmüşsem beni bana anlatsın diye Didem Madak ya da Birhan Keskin'den şiirler okurum. Böyle onlarca duygu durum ve hep şiir...

Yolculuklara bile şiir kitaplarıyla çıktığım olur. Örneğin son Ankara seferinde Sina Akyol külliyyatından kitaplar çantamdaydı. Otel odasında yapayalnız kalınca nasıl da iyi geldi.

Çocuklar için az sayıda şair kalem oynatıyor, neden böyle bilemem ama sizin şairlere Süreyya Berfe, Haydar Ergülen ve İsmail Uyaroğlu'nu ekleyebilirim.

Çocuk kitaplarında fazlaca hazcı lay lay lomcuve çatık kaşlı didaktik iki güçlü akım var, bu "so-runlu" yazma biçiminin neden kaynaklandığını düşünüyorsunuz?

Kimler onlar diye sormayacağım, haklısınız var böy-leleri. Bunun, hazcı ya da didaktik diye nitelediğiniz tarzda yazan yazarların 'kendilerinden' kaynaklan-dığını düşünüyorum. Dünya görüşleri, yaşamışlık-ları, heybelerinde biriktirdikleri onları öyle yazmaya itiyor, galiba başka türlüünü de beceremiyorlar.

Siz bundan sakınmayı nasıl başarıyorsunuz?

Bu övgü için teşekkür ederim. Sorunuzun yanıtı 'az yazıyorum da ondan' olabilir mi?

Bir söyleşisinde Behiç Ak: " Yetişkinlerin çocuklar-dan tecrübesizlik öğrenmesi gerekir" diyerek tüm güzel şimşekleri aklımıza çaktırmıştı. Formasyonu-nuz olan disiplini de göz önünde bulundurarak ye-tişkinlerin çocuklardan neler öğrenebileceğini söyler misiniz?

Behiç Ak çok haklı, ben de kendisine ek yapayım. Yetişkinlerin öğrenecekleri değil ama unuttukları ve hatırlamakta zorlandıkları şeyi söylemeliyim; sahici bir sadelik.

Tiyatronun kitaplarınızda yer alışı ağırlığına bakarak sizin için vazgeçilmez olduğunu tahmin ediyorum.

Çocukların tiyatroyla sağlıklı ilişki kurmasında kla-sik oyunların mı yoksa nitelikli çocuk oyunlarının mı öncelenmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

Tiyatro bende ukdedir. Olmayı istediğim ama bece-remediğim şeydir oyunculuk. Şimdi 'hayati oynuyor-sun ya!' diye kendimi avutmaya da beceremiyorum, çünkü içimdeki ses 'Evladım beceremiyorsun bırak oynamayı yahu!' diyor. Günün birinde çocuk oyunu yazarsam dünyanın en mutlu insanı olacağımı da seziyorum, bakalım... Çocuk tiyatro ilişkisi üzerine söz söyleyecek yeterlikte olmadığımı altını çizerek bencileyin şunu söyleyebilirim; klasik ya da modern, ne olursa olsun tiyatro çocuğa ulaşmalı, ulaştırılmalı.

Çarpık bir modernleşmenin yaşandığı bu ülkede kültür dünyamızın da bir ileri iki geri temposuna sahip olduğunu, temel adımlarda ciddi eksiklikler varken onlar giderilmeden güçlü kültür dünyasına ve kültür endüstrisine sahip ülkelere paralel yayıncı-lık yapmaya çalışıldığını böylelikle çok parçalanmış bir kültürel vasatın içinde dönüp durduğumuzu dü-şünüyorum. Örnek sadedinde şunu ekleyerek topu size atayım; Beatrix Potter'ın kitaplarının hiçbirini or-talarda yokken, Pippi Uzunçorap'ın baskısı yıllarca yapılmıyorken yeni çıkmış ve çok satmış birçok ya-bancı yazarın kitaplarının hemencecek terceme edil-mesi size neler düşündürüyor?

İlk cümledeki yargınıza katılmamak mümkün değil ama şunun da bilinmesini isterim; özellikle çocuk edebiyatı söz konusu olduğunda biz hala işin başın-dayız, endüstri falan da oluşmuş değil...

Ne yazık ki yayınevlerimiz himbıl, editörlerimiz tem-bel, eleştirmen değil tanıtıcılarımız var, pasta bü-yüyormuş gibi görünürken yazar ve çizirler perişan. Bizim 'pazarda' emek harcıyıp da 'sadece yazıyorum ve refah içinde yaşıyorum' diyen yazar ya da çizir tanımadım. Varsa ne ala, ben yanılıyordumdu.

Durum bu bence ve ister istemez bir sürü nitelikli eser yeniden basılamazken, 'pazarda' çok satanın öne çıkması bana şimdilik anormal gelmiyor, böyle olmasını istemiyorum o ayrı.

Bir kitabınızda Sezen Aksu'nun -karga'nın rengi-adı geçiyordu. Buna dayanarak dinlemekten bıkmadığınız solistler veya grupları hatta klasik-modern bestecileri sorabilir miyim?

Sezen Aksu 'Ufaklık' serisinin ilk kitabında da sah-neye çıkar, ne bileyim seviyorum böyle müziklikleri. Örneğin 'Evlıya Çelebi Gibi' kitabında da Bülent Ortaçgil, beni büyüleyen şarkılarıyla boy gösterir. Ha! Bu arada saydığım her iki ismi sevmeme rağmen ben bir klasik müzik hastasıyım. Bach ve Mozart baş tacım olmakla birlikte her an klasik batı müziği

dinleyen biriyim (şimdi bu soruyu yanıtlarken radyo-
dan Puccini'nin Turandot operasını dinlemekteyim.)

Evliya Çelebi ve "Seyahatname" sizin için ne anlam ifade ediyor?

Evliya bence çağını, çağları aşmış bir bilim insanı. Galiba bir dil sürçmesine ömrünü adanmış tek insan Seyahatname için Enis Batur'dan yapacağım bir alıntıyla yanıt verebilirim, bence en derli toplu nitelemesidir çünkü... "Seyahatname, bir tarih ya da coğrafya kitabı, bir siyasal belge, bir bilim araştırması, bir doğa kılavuzu, örf ve adetler üzerine bir inceleme olmadığı halde hem tümü, hem de fazlası olabildiyse, bunu Evliya Çelebi'nin yüzyılları aşmayı başaran başkısı açısından borçluyuz."

'Evliya Çelebi Gibi' kitabımın kahramanı olan çocuk da Evliya için buna benzer şeyler söylüyordu.

Piri Reis, Evliya Çelebi, Hezarfen... gibi çok önemli bilginlere ve tarihi karakterlere kitaplarınızın başkışesinde yer verdiniz. Bu seriyi (üstü örtük bir seri olduğunu düşünmek hoşuma gidiyor) devam ettirme fırsatınız olsaydı özellikle kimleri eklemek isterdiniz?

Elbette yuva (mekân, ev, mabet, yapı ve yapıt, barınak...) kavramının çevresinde gezerken Mimar Sinan (yazacağım da, göreceksiniz), düşüncesi bile cesaretimi kıran, bu nedenle galiba asla yazamayacağım 'Karagöz ile Hacivat'...

Peki, hangi Karagöz karakterisiniz?

Bir arkadaşımın yakıştırmasıyla Beberuhi ama ben kendimi Tuzsuz Deli Bekir'e daha yakın buluyorum.

Tarihle ilişkiniz çerçevesinde bizi bir nebze gülümsetecek şeyler de sormak istiyorum: Tarihe mâl olmuş kişilerden hangisiyle tanışmak, hangisiyle dost olmak - Fight Club'tan esinlendim garipsemeyin lütfen- ve hangisiyle kavgaya etmek isterdiniz?

'Kavgaya etmek' derken dövüşmeyi soruyorsanız 1921'in hemen öncesine gitmek ve bir sokak kavgasında Hitler'i bir daha insan içine çıkamayacak kadar hırpalamak isterdim.

Eliniz değmişken Hitler'in yanına birkaç kişi daha alsanız...

Onun yanında tarihe 'zalim' diye geçmiş herkesi de benzetmek isterdim... Yok! Tarihi kişilikle teşriki mesaide bulunmak anlamında soruyorsanız aklıma ilk gelen isim Şeyh Bedrettin.

Arşimed'le bir hamamda laflamaya, Molla Gürani'den Fatih ile birlikte ders almaya, Campanella ile Padova sokaklarını arşınlamaya, Dünyasal kantatlarından birini kendi klavseninde seslendirirken Bach'ı dinlemeye, 18 Mart 1871'de Paris'te kalabalıkların arasında

olmaya, Tanpınar'ın Narmanlı Han'daki fakirhanesine davetsiz gidebilmeye can atacağımı da bilmelisiniz.

Orhan Pamuk, "Yeni Hayat" kitabında; "Bir gün bir kitap okudum ve bütün hayatım değişti." diye yazarak bir yıgın olağanüstü değişim ve dönüşüm formülasyonunu sokmuştu zihnimize. Sizin hayatınızı tünden değiştirmese de ona boyut, derinlik katan kitaplar neler ve yazarlar kimler?

Okuduğum her kitap ve yazar diyeceğim. Üç beş kitap, yazar sıralayamam ama okuma serüvenimin ipuçlarını vermesi için şunu diyebilirim... Aziz Nesin de Efraim Kışon da beni güldürür. Ilya Ehrenburg da Kemal Tahir kadar kıymetlidir. Virginia Woolf'u da Adalet Ağaoğlu'nu da severim. Yaşar Kemal'e hayranlığım Marquez hayranlığıyla eşittir. Enis Batur ile John Berger kitaplığında kapı komşusudur. İhsan Oktay Anar'ın hemen yanı başında Amin Maalouf durur. Patricia Highsmith'in yerine şimdilik kimseyi koymadım ama Türkçe polisiye de okurum. Eduardo Galeano gibi Nurdan Gürbilek'i de elimden düşürmem. Bilge Karasu, Tezer Özlü, Hulki Aktunç ile İlhan Durusel kitaplığın 'koyu' kısmında durur. Son bir yıldır hızla 'genç' kuşak yazarlara yetişmeye çalışıyorum, Mustafa Çiftçi, Aslı Tohumcu, Kerem Işık şimdilik bir adım öndeler.

Son olarak şunu sormak isterim size; Hölderlin'in "Neye yarar yokluk zamanında şairler" dizisinden yola çıkarak, herşeye rağmen, "bir şeye yarayan" olarak gördüğünüz şey nedir? Her nevi yıkım, yokluk çağında anlamını yitirmeyen uğraş var mıdır?

Rençberlik, zanaatkarlık ve sanatkarlık. ■

GÜNIŞİĞİ KİTAPLIĞI

20.yıl

Edebiyat her yaşta iyi gelir!

Ödüllü yazar Kathryn Erskine, çocuklar üzerindeki meslek seçimi baskısını mizahi bir dille eleştirirken, özgün karakterleri ve sürükleyici temposuyla eğlenceli bir maceraya davet ediyor.

FESTİVAL MÜHENDİSİ

Kathryn Erskine

Türkçesi Aslı Anar

Genç Kitaplar

Çağdaş edebiyatın özgün yazarı Müge İplikçi, okurlarını yeraltı karanlığından güneşli zeytin bahçelerine çıkarıyor. Rant uğruna yitirilenleri umut ve sevgi penceresinden aktaran roman, dayanışmayı yüceltıyor.

DONDURMAM TILSIM

Müge İplikçi

Çocuk Kitaplar

Ödüllü İspanyol sanatçı Rocio Bonilla'dan renklerin anlamı ve duygular üzerindeki etkisini coşkuyla anlatan, şiirsel üslubuyla, benzersiz desenleriyle her yaştan okuru etkileyen özgün bir eser.

ÖPÜCÜK NE RENKTİR?

Rocio Bonilla

Resimleyen Rocio Bonilla

Türkçesi Müren Beykan

İlk Kitaplar

HER
YAŞ
İÇİN

Neslihan Acı genç edebiyatta, ON8'de!

Hayat yalnızlıklardan oluşur...

Çağdaş edebiyatımızın dikkati çeken yazarlarından Neslihan Acı, ilk gençlik romanında yalnızların dilinden konuşuyor. Sistemin kenara ittiği gençleri, özenli dokunuşlar ve etkileyici ifadelerle sarmalıyor, körpe hayallerle umudu büyütüyor.

Z YALNIZLIĞI

Neslihan Acı

ON8
on8kitap.com

on8@on8kitap.com facebook/on8kitap
twitter/on8kitap instagram/on8kitap

info@gunisigikitapligi.com facebook/gk.gunisigikitapligi
twitter/_Gunisiigi instagram/gunisigi_kitapligi

Güz 2016
Kataloğu'muz
yayında!

EVRENDE EĞLENCELİ BİR YOLCULUK

Dışarıda Neler Oluyor?
Clive Gifford
Genç Timaş

Çocukken bir bakkalda görmüştüm *Macera Tüneli*'nin o kapakını (O yıllarda yayımlanan bir seçnekli hikâye serisiydi *Macera Tüneli*). Kitabı alıp okuyamasam da kapaktaki bir ifade zihnime yer etti: Uzayın Dışı, Dış Uzay... O ana kadar hiç düşünmemiştim uzayın dışı olabileceğini. Bazı kavramlar ya da sorular ummadığımız bir anda karşınıza çıkar, sizi allak bullak eder.

Çocuklar için hazırlanan popüler bilim kitapları, çocukların bu kavramlar ve sorularla muhatap olmaları için biçilmiş kaftandır. Bazı çocuklar merak ettikleri soruların cevaplarını (ya da bu cevaplara götürecek ipuçlarını) bulurlar bu tür kitaplarda. Bazıları da o sorularla bu kitaplarda karşılaşılır. Daha önce farklı yayınevlerinden çocuklar için yazdığı popüler bilim kitapları Türkçeye çevrilmiş olan Clive Gifford'un 2012 Royal Society Young People's Book Prize ödüllü *Dışarıda Neler Oluyor?* adlı kitabı Genç Timaş'tan çıktı. Bu kitap Dünya'dan Güneş Sistemi'ne oradan Uzay'a ve evrenin sınırlarına (hatta muhtemel sonuna) doğru bir yolculuğa çıkartıyor okurunu. Son derece anlaşılır ve esprili bir dille anlatılan bilimsel mevzular, çizim ve karikatürlerle de destekleniyor ve tatlandırılıyor. Bilimsel anlatımı ustalıkla dilimize kazandıran Esma Fethiye Güllüye Hanım teşekkürü hak ediyor (İkinci basıkıda künyedeyi çevirmen ve çizer adını görmeyi dileriz.).

Evrenin sınırları var ama öğrenmenin sonu yok.

SÜPER KAHRAMANIMIZ EINSTEIN

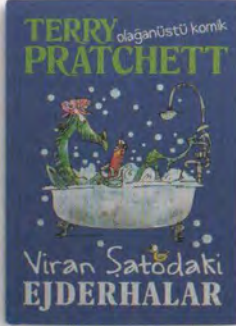

Yıldız Işıyla Yolculuk
Britt Spencer, Ian Flitcroft
Butik Yayınevi

Bildiğiniz gibi çocuklar ve gençler çizgi roman okumaya ve çizgi romanlardan uyarlanan filmleri seymeye bayılıyorlar. Şimdi öyle bir çizgi roman düşünün ki kahramanı Süpermen, Batman, Örümcek Adam falan değil ama hepimizin bildiği başka bir popüler isim: Albert Einstein. Elbette çoğu kahramanın bir kankası vardır. Bu macerada Einstein'ın kankası kitabın okuru oluyor. Kahraman ve kanka tamam, peki bu hikâyede bizi nasıl bir macera bekliyor? Einstein'la beraber müthiş bir yolculuğa çıkıyor, ışık hızında bir macera yaşıyoruz. Evrene dair sıkı sorularla karşılaşacak; Astronomi, Kozmoloji ve Fizik gibi bilimlerle bağlantı kuracağız. Bu yolculukta saydığımız bilim dallarının Newton gibi meşhur simalarıyla da karşılaşacağız. Tycho Brahe gibi o kadar da meşhur olmayan ama mühim başka isimler de çıkacak karşımıza. Mevzu Evren olunca işin içine Felsefe ve Din de giriyor elbette.

Kitabın Evren'e dair büyük sorular karşısında tarafsız-agnostik bir tavır takındığını söyleyebiliriz. Netice de o Darwinci evrim şemasını görüyoruz ama Büyük Patlama'nın en önemli kuramcılarının birinin bir din adamı olduğunu da öğreniyoruz. Ian Flitcroft'un yazdığı Britt Spencer'in çizdiği Yıldız Işıyla Yolculuk adlı bu çizgi kılavuz eşsiz bir popüler bilim macerası sunuyor okuruna. Çocuklar ve gençler bu kılavuzu okumaya başladıklarında Einstein'ın gerçek bir süper kahraman olduğunu görecekler.

KOMİK, RENKLİ VE
HEYECANLI MACERALAR

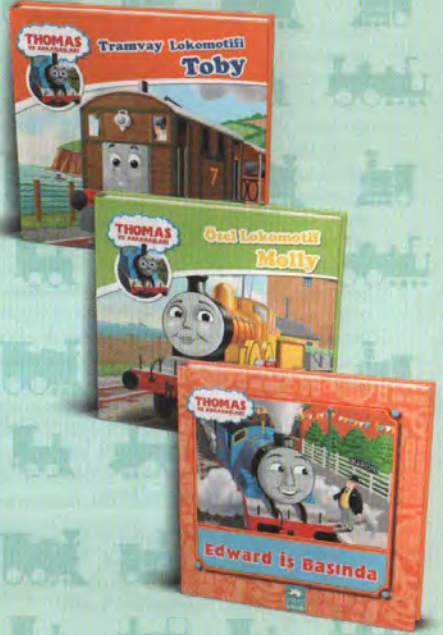

Viran Şatodaki Ejderhalar
Terry Pratchett
TUDEM

Amerikalı çocuk kitapları yazar ve çizeri Dr. Seuss'un kitabından uyarlanan Horton'u seyrettiniz mi? Olaylar bir karahindiba çiçeğinin üstündeki toz zerresinde bulunan Kimler Şehri'nde geçer. Bu şehirde yaşayan Kimler'in yardım çılgınlığını duyan fil Horton, orman halkını Kimler'in varlığına inandırmaya çalışır. Animasyonlar sağ olsun, hiçbir kitabı henüz Türkçeye çevrilmeyen Dr. Seuss'un bu hikâyesini okuyamasa da seyrettik ve bir toz zerresinde yaşayan canlıları düşleyerek tefekkür ettik. Aslında çoğumuz yapmışızdır bunu. Çocukken havadaki ışık hüzmelerinin içinde uçan toz zerrelere bakıp hayaller kurmuş, o zerrelere içinde yaşayan canlılar olduğunu düşlemiştir. Birçoğumuz büyüdükçe büyüden kopuyor, daha ciddi işlerden böyle çocukça hayallere fırsat bulamıyoruz. Ama büyümek kimilerini engellemiyor. Onlar bu tür çılgınca hayaller kurmaya devam ediyorlar. Hatta bu hayalleri harikulâde hikâyelere dönüştürüyorlar.

2015 yılında bu dünyadan göçen DiskDünya serisinin yaratıcısı Terry Pratchett böyle bir hikâyeci. O da Dr. Seuss gibi bir toz zerresinin üstünde ya da halı tüyleri arasında dünyalar kuruyor. Dr. Seuss'un Horton'unda olduğu gibi Büyük Zerre hikâyesinin alt metninde başka şeyler de söylüyor bize Pratchett. Yazarın on yedi yaşında genç bir delikanlıyken yazdığı hikâyelerden derlenmiş. Kitaptaki hikâyelerde Pratchett'in zekâsı bize muzipçe göz kırpmıyor.

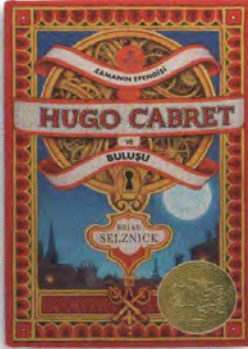
Tüm kitapçılarda
ve marketlerde!

Eksik Parça Çocuk kitaplarıyla
çocuklar hem eğleniyor, hem öğreniyor
hem de becerilerini geliştiriyorlar!

GENÇLİK BAŞIMDA DUMAN

Tuğçe Nida Sevin

Zaman Efendisi Hugo Carbet ve Buluşu
Brain Selznick
Çev. Merve Solmaz
Artemis Yayınları

Selznick'in hem akıcı hem de etkileyici bir dille yazdığı *Zamanın Efendisi Hugo Cabret ve Buluşu*, çocuklar için yazılmış ama asıl olarak yetişkinlerin okuması gereken ödüllü bir kitap.

2007 yılında New York Times tarafından En İyi Resimli Kitap seçilmiş. Ayrıca Los Angeles Times En Popüler Çocuk Kitabı ve Publishers Weekly En İyi Kitap gibi kuvvetli referanslara sahip.

Hikâye 1931 yılında Paris'te bir tren istasyonunda geçiyor. Hugo Cabret tren istasyonunun arka duvarları arasında yaşamak zorunda kalan öksüz bir çocuk. Gün içinde kimselere görünmeden istasyondaki tüm saatleri kontrol etmeli ve bunların doğru zamanı göstermesini sağlamalıdır. Eğer işini yapmazsa ve saatler geri kalırsa başı oldukça belaya girecektir. Bir gün istasyonda sürekli mekanik oyuncaklar çaldığı yaşlı adamın oyuncak dükkanında yakalanması ile her şey değişiyor ve biz de yavaş yavaş Hugo hakkındaki gerçekleri öğrenmeye başlıyoruz.

Kitabı okurken yer yer Hugo gerçekten hayatınızda varmış gibi, onun için seviniyor ya da üzülüyorsunuz. Pek çok çocuk kitabının aksine merak duygunuzu hiç kaybetmeden okuyabileceğiniz bir kitap.

İki Hayat Arasında
Jessica Shirvington
Çev. Aslı Tümerkan
Yabancı Yayınları

Jessica Shirvington'ın *Parazit* isimli yeni distopyasının raflarda yerini aldığı şu günlerde ben yazara ait bir romandan bahsetmek istiyorum. *İki Hayat Arasında*, son zamanlarda okuduğum en özgün konuya ve en etkileyici anlatıma sahip roman.

Sabine saat gece yarısını gösterdiğinde içinde bulunduğu hayatından, Değişim adını verdiği bir şekilde diğer hayatına geçiyor ve sonraki yirmi dört saati orada yaşıyordu. Sabine bir hayatta hastaysa diğerinde de hasta oluyor, bir hayatta akşamdan kalmaysa etkilerini diğerinde de görüyordu. En azından bir gün kolunu kırana kadar bu böyleydi...

Roxbury hayatında Sabine eczacı anne ve babanın, biraz isyankar görünen lise son sınıf öğrencisi kızlarıydı. Çok sevdiği bir kız kardeşi ve ailesinin hiç onaylamadığı bir en yakın arkadaşı vardı. Wellesley hayatındaysa, okulunun birincisi, oldukça rahat bir hayat süren, Harvard'a gireceği kesin, lise son sınıfın popüler kızlarından birisiydi. Yakın bir arkadaşı, çok iyi geçinemediği iki ağabeyi ve kendisine fazlasıyla ilgi gösteren, son derece popüler bir erkek arkadaşı vardı.

Mükemmel Hayat mı, Mükemmel Aşk mı? Siz hangisini tercih ederdiniz?

HER ŞEY BURADA BAŞLADI VE HÂLÂ DEVAM EDİYOR...

Her Şey Burada Başladı ve Bitti
John Corey Whaley
Çev. İlgin Yıldız
Pegasus Yayınları

Karanlık ve esprili bu çıkış romanında Whaley iki öyküyü harmanlayıp etkileyici ve başarılı bir gerilim romanı yaratmış. İlk önce 17 yaşındaki Cullen Witter'in iğneleyici anlatımıyla Arkansas'taki unutulmuş, küçük bir kasaba olan Lily'de yaşamı tüm sıkıcılığıyla görüyoruz, ta ki soyu tükenmiş Lazarus ağaçkakanı bir anda yeniden ortaya çıkana ve Cullen'in 15 yaşındaki erkek kardeşi ortadan kaybolana kadar. Peki ama ölü kuşlar dirilebiliyorsa, insanlar da dirilebilir mi?

Güzelleştğim O Yaz
Jenny Han
Çev. Banu T. Öğüdücü
Artemis Yayınları

Jenny Han'ın ilk olarak 2009 yılında yayımlanan kitabı son derece gerçekçi bir dille yazılmış bir roman. Belly'ye göre hayatının en önemli, en güzel şeyleri hep yaz aylarında oluyordu. Ailesiyle birlikte vakit geçirdiği yazlıkta. Kış aylarıysa Haziran'ın gelmesi için haftaları saydığı zaman aralığıydı, Susannah, Jeremiah ve Conrad'dan ayrı geçirdiği günler. Jeremiah ve Conrad hayatının ilk yazından beri tanıdığı iki kişiydi; birisi çok yakın arkadaşı birisi çocukluk aşkı ve her ikisi de her şey demektir. Ama bir yaz, harika ve aynı zamanda berbat bir yaz, her şey giderek değişmişti. Gençlik romanlarından hoşlanan ya da o yaşlardaki hisleri yeniden yaşamak isteyen herkes okumalı. Serinin giderek daha da güzelleştiğini de ayrıca belirtmek isterim.

Raflarda ağustos ayında yerini alan *Her Şey Burada Başladı ve Bitti*'nin yazarı John 'Corey' Whaley ABD'nin Louisiana eyaletinin küçük bir kasabası olan Springhill'de büyümüş, alaycı olmayı öğrenmiş ve hikâyeler anlatmaya ilk burada başlamış. Louisiana Teknik Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı okumuş ve yüksek lisansını da Yabancılar için İngilizce Öğretmenliği üzerine yapmış. Henüz on ya da on bir yaşındayken uzaylılar ve sualtında yaşayan uygarlıklarla ilgili hikâyeler yazarak başladığı yazarlık hayatına artık daha gerçekçi hikâyelerle ve özellikle de gençler için yazarak devam ediyor. Gerçi hikâyelerinde zaman zaman zombileri görebilirsiniz ama onlar pek sayılmaz... Tam zamanlı bir yazar olmadan önce beş yıl kadar bir devlet okulunda öğretmenlik yaparak geçirmiş ve tahmin edebileceğiniz gibi bu sürenin büyük kısmını tam zamanlı yazar olmayı hayal kurduğu gündüz düşleriyle, geri kalan zamanlarda da öğrencilerinin onun üzerine fırlattığı el işlerinden kaçınarak geçirmiş. Çoğu spor dalında berbat olmasına rağmen zaman zaman kanoya biner ve müziğe olan tutkusunu bongo çalarak bastırmaya çalışır. Aynı tutkuyu filmle ve yeni yerlere seyahat etmek konusunda da sergileyen yazar, yedikleri konusunda fazlasıyla da seçiciymiş. Oldukça yaklaşmış olmasına rağmen asla suratına bir yumruk yememiş. Dedikğine göre çocukken tuhaf bir kadın tarafından Wal-Mart'taki oyun salonunda lanetlenmiş. En sevdiği renk yeşil, en sevdiği kokuysa kitap kokusu. Yazar şu anda Güney Kaliforniya'da yaşamaktadır.

John Corey Whaley

RENKLER EN AZ YAŞAMIN KENDİSİ KADAR ÖZNELDİR

Röportaj: Halil Türkden

Rocio Bonilla

Resim yapmayı çok seven bir kız çocuğunun, “Öpücük ne renktir?” sorusunun peşine takılıyoruz. Renklerden tatlara, çeşit çeşit duygudan hayvanlara kadar uzanan, renklerin anlamı ve duygular üzerindeki etkisini çocuksu bir coşkuyla anlatan, enerji dolu bir kitap. İspanya’da 2016 Yılın En İyi Kitaplaşan Çocuk ve Gençlik Kitapları dalında ödül alan “Öpücük Ne Renktir?” adlı kitabın mimarı, İspanyol illüstratör Rocio Bonilla ile konuştuk.

Öncelikle, “Öpücük Ne Renktir?” gibi bir kitabın fikri ya da ilhamı nereden geldi, merak ediyorum. Gerçek bir hikâye olabilir mi?

Kitabın hikâyesi uzun zaman önce çizdiğim bir karaktere dayanıyor. Minimoni, yeğenim Monica’dan esinlenerek çizdiğim bir karakterdi. Dolayısıyla, gerçek bir hikâyeye dayanıyor kitabın karakteri. Ayrıca, bundan birkaç yıl önce, pastel boya kalemle bazı renkli eskizler çizmiştim. Sonra bir gün, her iki işi de elden geçirdim ve hem çizdiğim karakteri hem de eskizleri bilgisayarımda düzelttim. Çok eğlenceli ve keyifli bir resimli kitapta bu iki işi bir araya getirebileceğimi düşündüm.

Resimle, bazı oyunlarla ve renklerle haşır neşir olmak çocukların, özellikle 3-6 yaş arasında hayatlarındaki

ilk entelektüel aktiviteler diyebiliriz. *Öpücük Ne Renktir?* gibi kitapların bu süreci nasıl etkiliyor?

Özellikle son dönemde renkler, boyama, renklerin duygularla ilişkisi üzerine yapılan kitaplar çok popüler olmasına rağmen benim böyle bir resimli kitap yapma gibi bir niyetim yoktu. Bence, çocukların kendilerini ifade edebilmeleri için renkler çok değerli araçlar. Her renk inanılmaz, hepsi de hayrete düşürücü. "Mavi sarıdan daha kötüdür, çünkü mavi hüznün rengidir." cümlesi bile bunu doğruluyor. Kitaptaki karakterim olan kız bütün renkleri araştırıyor ve hepsi hakkında da iyi ve kötü şeyleri keşfediyor. Renkler en az yaşamın kendisi kadar özeldir. Bu nedenle, kitabın hiçbir şekilde öğretme ya da telkin etme gibi bir amacı yok, tam aksine, çocukları keşfetmek ve eğlendirmek için cesaretlendirme hedefi var.

Kitap ilk olarak İspanya'da yayımlandığında çocukların tepkisi ne olmuştu? Gelen yorumlar olmuştur mutlaka; en ilginç hangisiydi?

Birçok okurumdan çok hoş çizimler ve yorumlar aldım. Onlardan birini özellikle hatırlıyorum: 5 yaşında bir oğlan çocuğu, bir aile kutlamasına giderken yanında kitabını ve boya kalemlerini de götürdüğünü yazmıştı. Oradaki herkese tek tek bir öpücüğün ne renk olabileceğini sormuş. Sonra da kitabın sonundaki bir kalbi o renge boyayıp, altına o kişinin ismini yazmış. Tüm sayfa dolana dek. Muthiş!

Diğer kitaplarınız da göz önüne alındığında, her yaşa yazabilen, kitapları her yaşta okunabilen bir yazarısınız. Nasıl yorumluyorsunuz bu veriminizi?

Bence, resimli kitaplar yaşsızdır. Çünkü çocuğun ya da yetişkinin yaşına göre çok çeşitli yöntemlerle ve bakış açılarıyla okunabilir. Bir resimli kitaplar kütüphanem var ve son yıllarda daha çok resimli kitap almaya başladım ve kütüphane giderek genişliyor. Hepsinden çok keyif alıyorum, ama Minimoni gibi karakteri kız olan kitapları daha çok seviyorum. Ayrıca, kitaplarımı okuyan çok küçük yaştaki okurları düşününce, daha önce sorduğunuz soru aklıma geliyor. Bir insanın yaşamındaki ilk büyülu buluşmanın ya da hikâyenin içinde yaratıcı ya da karakter olarak yer almak şahane. İlk kitaplar, ilk korkular, ilk sevinçler ve oyunlar kolay kolay unutulmuyor.

Kanada, Fransa, Amerika, Belçika, Tayvan ve Çin'den sonra şimdi de Türkiye'de bir kitabınız yayımlandı. Türkiye hakkında neler biliyorsunuz, ziyaret etme şansınız oldu mu?

Türkiye'de hiç bulunmadım, ama gitmeyi çok istedim. Davet gelirse neden olmasın.

Ya kitap fuarları? Bologna, Barcelona ya da Frankfurt kitap fuarlarına katıldınız mı?

Frankfurt'a hiç gitmedim, ama Bologna ve Paris'teki kitap fuarlarına elimden geldikçe gitmeye çalışıyorum. Bunların dışında yıl boyunca İspanya'da; Madrid, Valencia ve Barcelona gibi şehirlerdeki fuarlara da katılıyorum. İllüstratörlerin bir araya geldiği kitap fuarlarını da kaçırmamaya çalışıyorum.

Çocuklarla çok sık buluşuyor ve atölyeler yapıyorsunuz. Bu atölyelerdeki deneyiminizi ve çocuklarla bir arada olma halini anlatır mısınız biraz?

Genellikle okulları ziyaret ediyorum. Onlarla en çok konuştuğumuz konu resimli kitabın yapım süreci. Elllerinde tuttukları, keyifle ve heyecanla okudukları kitapların arkasında nasıl bir çalışmanın olduğunu görmek ve anlamak onlara çok ilginç geliyor. Bununla hiç ilgilenmeyen çocuklar da var, ama benim bir araya geldiğim çocuklar kitabın içindeki fontlardan kapağına, renklerden sayfadaki boşluklara kadar çok ilgililer. Kitabın sadece teknik anlamda yaratım sürecini değil, düşünsel aşamasına da merak duyuyorlar. Hikâyeyi ya da karakteri kurma ve geliştirme sürecimi anlattığımda bazıları büyülenmiş, bazıları da hayrete düşmüş bir biçimde dinliyorlar. Ama onlar için en keyiflisi, tartışmasız, onların önünde çizim yaparken beni izlemek. Bitmek bilmeyen şaşırma halleri, "Yok artık;" "Çok iyi çiziyorsun." "Çok komik çiziyorsun." vb. Edebiyatta ya da sanatta bir gerçeklik arıyorsak, benim bulduğum gerçeklik işte burada. Onların büyülenme hali, şaşırmaları, gülmeleri, anlık tepkileri... Bunların hepsi yaptığım işle daha gerçek bir bağ kurmama neden oluyor. ■

Öpücük Ne Renktir?
Rocio Bonilla
Çev. Müren Beykan
Güneşli Kitaplığı

ARKA BLOG

Ezgi Durmuş @aylakmatmazel

BEST OF vs. MEST OF

Deniz, kum, güneş ve bol hashtag'li tatil bitti, artık okula dönme vakti. Üniversiteye bu sene başlayacaklar için ayrı bir heyecan tabii. Ama sizi bazı konularda uyarmak boyunun borcu, kaç zamandır tanıyoruz sonuçta birbirimizi. Öncelikle; filmlerde gördüğünüz, masanın kenarında oturup asıl dersin hayatın kendisi olduğunu söyleyen ve ders işlemyerek mizah şov yapan hocaları unutun. Çatır çatır ders işlenecek, vize ve final döneminde litrelerce kahve tüketerek güneşin doğuşu beklenecek. Çimlerde gitar çalıp şarkı söyleyen cool arkadaş grupları da ancak bahar şenliklerinde çıkacaklar ortaya, o zamana kadar kendinize başka arkadaş grupları bulursanız bir dönem boyunca sıkılmazsınız tek başınıza. O arkadaş gruplarını nasıl seçeceksiniz peki? Hemen söylüyorum: Kitap seçer gibi...

Burada kişisel tercihler devreye giriyor elbette. İçi hakkında fikrimiz olmayan bir şey için dış görünüş ilk referans kaynağıdır, bunda hemfikiriz herhalde? İlk referans kaynağı da tabii ki, başkalarının onun hakkında söyledikleri... Sizin için bu iki referans kaynağı yeterli oluyorsa, yanılmayı ve hayal kırıklığına uğramayı göze alacak kadar cesursunuz demektir. Ben değilim. Tanımadığım birini sevmem için de bilmediğim bir kitabı almam için de dış görünüş ve söylentiler yeterli olmaz benim için. Şahane görünen ama konuşmasıyla, tavriyla insanda elbinin üstüne tık tık diye vurup "içeride kimse yok

mu?" diye sorma isteği uyandıran insanlar tanıdım. Aynı şekilde kapağına vurulup, içeriğiyle yıkıldığım kitaplarla tanıştım. Hal böyle olunca da bir şeyin çok göz önünde olmasının, hakkında çok konuşulmasının onu gerçekten iyi ya da güzel yapmayacağı sonucuna ulaştım.

Kitapçı ve sahafları dolaşmayı çok severim, genellikle internet üzerinden kitaplarımı almama rağmen de çok sık kitapçı gezerim. Hatta ne kadar sık gezdiğimi şöyle tarif edeyim: "Ben bir bakıp çıkıcam, alıcı değilim." gıcıklığı yapmak zorunda kaldığım tek yer kitapçılarıdır, o kadar söyleyeyim. Dolaşırken de atladığım tek raf olur: "BEST SELLER"lar. Hiç hemen aklınıza Orhan Pamuk, Sabahattin Ali, Ayşe Kulin gibi isimler gelmesin. Onlar best seller değil, -zaten- okunması gerekenler. Benim bahsettiğim rafta isimlere bakmadan kitapları ayırt etmeniz bile mümkün değildir, hepsi birbirine benzer. Hani olur da göremez, alamaz, aman mazallah Instagram'a koyamazsınız diye de kitapçıları ellerinden geleni yapıp o best seller'ları mağazanın her yerine koyarlar. "Bu kadar göz önündeyse vardır bir hikmeti herhalde" deyip alınır o kitaplar. İşinizi karışmak istemem ama o raftan dümdüz ileri gidince arkada, görünmeyen tarafta birkaç raf daha var. Orada yanına kahve konup fotoğrafı çekilmemiş, çok sık adından söz edilmemiş, #booklove etiketine layık görülmemiş kitaplar durur. Hiçbiri 'best seller' değil belki ama çoğu 'keşke çok okunsa' dedirten kitaplar. Benim tabiriyle: "MEST OF"lar. Okuyunca mest olacağımız yapıtlar... Başkalarından geri kalmamak değil, kendinizi ileri taşımaksa niyetiniz, onlara da bir bakmanızda fayda var.

Gelelim arkadaş seçimine... Bir insan hakkında sadece okuduğu kitaplara bakarak bile fikir sahibi olabilirsiniz. Kitap konusunda titiz davranan ve başarılı seçimler yapan biri arkadaş olmak için de idealdir bence. Fikir danışabileceğiniz, düşüncelerine güvenebileceğiniz bir arkadaştan bahsediyorum, zaman geçirmek için birlikte olduğumuz insanlardan değil. Ben kitaplarımı şöyle gruplandırıyorum: "Severek okunanlar", "altı çizilerek okunanlar", "dönüp tekrar okunacaklar". Arkadaşlarımı da şöyle: "yanında güldüklerim" ve "yanında ağlamaktan çekinmediklerim." "Kalbimiz her insana ve her kitaba aynı yeri veremeyeceğimiz kadar küçük, iyi bir oturma planı gerektirir. Benim bu gruplandırmamla herkes yerinden memnun oluyor, tavsiye ederim. ■

Seda Eroğlu @oykuhane

İÇİNDEN BİR PARÇA: "BİN YÜZ BİR İNSAN"

Her kitabın bir ruhu ve aynı zamanda bir zamanı olduğunu düşünenlerdendir. Eğer kitaplığında bir kitaba elim gidiyorsa, bilirim ki o an hayatıma katmam gereken şey o kitapta. Bu yüzden kitaplığımıdaki okunmuş kitapların arasına kattığım her kitabın hep bir hikâyesi var ve hep hayatıma dokunan bir yanı... İşte bu yüzden bazen bir kitabın kapağı kapansa da, hissettirdikleri tüm anlarıma eşlik etmeye devam eder.

Çalışma masamdaki kitaba bakıyorum. Az önce yazdığım lise zamanlarında, Cihangir'de eski Roma Bahçelerinin olduğu parktan Haliç'i seyrederken dinlediği şarkıların tınısında kurduğu hayallerine ortak olup birkaç dakikalığına cümlelerle vedalaştığını anımsıyorum. Bir küçük defter çıkartıp bir şeyler karalıyorum, birazdan kaleminin ucunun bitecek olmasına aldırmadan. Silikleşen cümleleri kendi okuyabiliyor olmasının rahatlığıyla devam ediyordum. Bankın boş köşesine iliyordum usulca, hissettirmeden. O yazmaya devam ederken fısıldamak istiyordum tüm hayallerinin gerçek olacağını. Yapamıyorum. Hava kararıyor. Defteri kapatıp, evinin yolunu tutuyorum. Odasına misafir oluyorum. Kendi lise zamanlarımı anımsıyorum, kurduğum hayalleri, yazdıklarımı... Onunla bütünleşiyordum. Hafif bir müzik odaya yayılırken, çoktan sönen sobanın odaya estirdiği soğuk rüzgârın ellerini üşütmesine aldırmadan yazmaya devam ediyordum. Şarkılar değişiyor, o yazıyor. Orhan Atasoy'un Gemiler'i çalmaya başladığında kalem duruyor, odasından çıkıyor. O yokken yazdıklarımı okuyorum. Kendi yazdıklarımla üst üste

koyuyorum. Odasına tekrar girerken holün sessizliğinde duraksayan adımlarıyla odasının kabaran duvarlarına baktığını farkediyordum. Masasına oturduğunda dolan gözleriyle karşılaştığımda gözyaşlarım benden bağımsızlaşıyor. Beraber ağlıyoruz. Tüm kurduğu hayallerin gerçekleştiğini fısıldıyorum gözlerini silerken. Duymuyorum. O, Cihangir'in pencerede yanıp sönen hayatlarını izlerken son kez sarılıp veda ediyordum.

Masanın üzerindeki kitabın ismini okuyorum tekrar. "Bin Yüz Bir İnsan" ... Sevgili Aret Vartanyan'ın bir tek insanı bile dışarıda bırakmadan, her bireyin kendini ve yaşam amacını, sevgi üzerine kurulu bir zeminde gerçek kılmasını sağlayan bir dünyaya hizmet etme hayali günden güne etki ettiği çemberi genişletirken, birbiri ardına yayımlanan kitapları da yükle-rimize dokunmaya devam ediyor. Kişisel dönüşümün kurgu içinde ustaca işlendiği kitaplardan biri olan "Bin Yüz Bir İnsan" ile gün içinde büründüğümüz bin yüz bir karakterle yüzleşip gerçek 'ben'i bulmaya doğru adım atıyoruz. İç sesimizi dinleyerek, eksik taşları bulmaya çalışıyor, o içsel yoksunluktan uzaklaşıp huzura yöneliyoruz. Kendi içimizdeki kaynaklara yöneldiğimizde görüyoruz ki her şey bizimle değişecek, biz değişmeden bir şey değişmeyecek. Bizim gibi herkesin belli kaygıları, korkuları taşıdığını unutuyoruz. Ortak bir şey var ki, ne kadar çektiğimiz acılara ortak olacak birlerini arıyor olsak da, yastığa başımızı koyduğumuzda yalnızız. Her insan kendi içinde yalnız ve kendi derinliklerinde tek. "Bin Yüz Bir İnsan" ile bu çok korktuğumuz yalnızlığımızla barışmayı öğreniyoruz ve yalnızlığımızla barışmadan ruhumuzu ve bedenimizi iyileştiremeyeceğimiz gerçeğini kabulleniyoruz. "Bin Yüz Bir İnsan" aynadaki yansımanız, belki de yüreğimizin duymadığımız çığlığı. Gittikçe büyüyen bu çığlık kulaklarına ulaşabiliyor mu merak ediyordum.

"İçindeki tüm güzelliklerin ortaya çıktığı anların olduğunu biliyorum. Yüreğinin sevgiyle dolup taşıdığı, derin bir nefes alıp sonra bırakırken gözlerinin dolduğu anları biliyorum. İçindeki yaralarla yaşamamın ne demek olduğunu, onları kucaklamaya, onlarla yaşamaya çalışmamı, bazen nasıl isyan ettiğini...

Her şey, sevgi de, özgürlük de, yaşam da senin içinde... Senin gözlerinde... Biliyorum, senin ne kadar mükemmel olduğunu biliyorum. Pekî, sen bunun ne zaman farkına varacaksın?" Şimdi bir kitabı daha kitaplığımıdaki diğer hikâyesi olan kitapların arasına karıştırırken biliyorum ki bir sonraki kitapta yeni bir dokunuş ve yeni bir uyanışla yolculuğuma devam ediyordum. ■

SON BEŞ YILIN EN İYİ BİLİM KURGULARI

Tugba Güner

GRAVİTY / 2013: 86. Akademi Ödülleri'nde tam 7 dalda ödül alarak geceye damgasını vuran filmin başrollerinde George Clooney ve Sandra Bullock bulunuyor. Uzun gemileri hasar gören iki astronotun uzayda tek başlarına hayatta kalma mücadelelerini anlatan film, klasik bir senaryoya sahip olsa da olay örgüsü ve gittikçe yükselen gerilimi ile başarılı bir örnek sunuyor. Dünya ile irtibatları tamamen kopan ve oksijenleri tükenen iki astronotun uzayda kaybolmasıyla hikâyemiz de başlıyor. Bilimsel doğruluk açısından fazlasıyla eleştiri alan Gravity kendi kategorisindeki diğer filmlerden farklı olarak bir "uzay boşluğu" filmi olması ve harika görsel efektleri ile akıllara kazınıyor. Astronotların dünyaya dönebilmek için kısa sürede verdikleri mücadeleyi ve korku panik hallerini 90 dakikalık sürede yönetmen Alfonso Cuarón sürükleyici bir şekilde seyrimize sunuyor.

YILDIZLARARASI / 2014: Sadece son yılların değil sinema tarihinin de en iyileri arasında yer alan Interstellar, Nolan kardeşlerin zekasına hayran kalacağımız türden bir yapıt. Bilimsel temele dayandırılmaya çalışılan senaryosu, zamansal geçişlerde çok başarılı işlenmiş kurgusu, ödüllü görsel efektleri ve

müziklerine Hans Zimmer gibi bir ismin imza atmış olması ile Yıldızlararası, bir uzay filmi olmanın çok daha ötesinde duruyor. Yönetmen Christopher Nolan final sahnesi ile seyircisini çok tatmin etmiş olmasa da filmimiz çok rahat bir şekilde son yılların en iyileri arasına giriyor. Filmi izledikten sonra kuantum fiziği konusunda küçük de olsa bilgi sahibi olduğumuz gerçek ama hala izlemeyenler varsa başlamadan önce izafiyet teorisi, solucan delikleri hakkında bir ön okuma yapıp seyre geçmeleri filmden alacakları tadı yükseltecektir.

YARININ SINIRINDA / 2014: Uzaylılar dünyaya saldırınca dünyadaki tüm ordular birleşerek onlara karşı bir mücadele vermeye başlar. Bu mücadelenin içinde oldukça tecrübesiz olan bir kumandana da görev verilir. Tahmin edilir ki savaşta girdiği an ölümler ama bu öyle bir ölümdür ki yüzlerce kez gerçekleştirip tekrar dirilebilir. Böyle bir döngünün içine giren Cage gittikçe daha da güçlenir ve tüm orduyu tek başına yönlendirmeye çalışarak zafere giden yolu ırmaştır. Başrolünde Tom Cruise'nin olduğu filmin ölüp dirilme sahnelerinde mecburiyetten tekrara kaçılma da, filmde aksiyon ve bilim kurgu başarılı bir şekilde birleşiyor. Cruise'nun toylu ve korkak bir savaşçıdan kendine güvenen bir lider konumuna gelmesini anı anı izlerken geleceği biliyor olmanın nasıl bir yenilmezlik hissi uyandırdığını göreceksiniz.

BULUT ATLASI / 2012: David Mitchell tarafından kaleme alınan aynı isimli kitaptan sinemaya uyarlanan yapımın senarist ve yönetmenlik koltağında Tom Tykwer ile Matrix, V For Vendetta gibi muhteşem filmlere imza atmış Wachowski kardeşler var. Uzun süresi ile ilk başta ürküten film izlenmeye başlandığı an altı farklı hikâyeyi bir araya getirmiş olmasıyla akıcı bir şekilde ilerliyor. Bu senaryodan altı film çıkabilecekken tek bir filmde tüm hikâyelerin toplanmış olması süresinin hakkını fazlasıyla verdiğini gösteriyor. Farklı prototipleri gördüğümüz yapıt tam dört yıllık bir emeğe ve çok yüksek bir maliyete sahip. Özellikle zamansal geçişleri hem ileriye hem de geriye dönük vererek sıra dışı bir kurgu sergileyen filmde hepsi birbirinden önemli olan yıldız oyuncular var.

MARSLI / 2015: Andy Weir'in 2011'de yazdığı aynı adlı romandan uyarlanan filmin başrolünde Matt Damon var. Bu sefer uzay macerası Mars'a yolculukta gerçekleşiyor. Bir fırtına sonucu ekipten kopan ve öldü sanılan Mark kendine geldiğinde anlıyor ki Mars'ta bir başına kalmış. Bundan sonra da kısıtlı imkânlarla hayatta kalma mücadelesi veriyor. Filmin 73. Altın Küre Ödüllerinde müzikal ve komedi dalında en iyi film ödülünü aldığı da belirtilir. Mark orijinal ve kendisiyle dalga geçebilen bir adam olmasından dolayı film, izleyeni gerekirken aynı zamanda da eğlendiren de bir yapıya sahip olmasına karşın imaj açısından bu kategorideki bir ödülle mi taçlandırılmıyordu, ona sizler izleyip karar vereceksiniz.

YAŞAM ŞİFRESİ / 2011: Karşımızda gizem ve gerilim dolu 90 dakikalık bir bilim kurgu var. Süresi böyle olunca kimileri için tadı damağımızda kalan türden bir yapım olabiliyor. Jake Gyllenhaal, Colter Stevens karakteriyle karşımıza çıkıyor. Colter uyanıldığında kendini bir trende tanımadığı birisinin vücudunda bulur. Ne olduğunu anlamamadan sekiz dakika içinde tren infilak eder. Gözlerini açtığında tekrar kendi bedeninde olduğunu görür ve bunun sebebinin hükümetin oluşturduğu Yaşam Şifresi isimli bir program olduğunu anlar. Bu program sayesinde bir kişi başka birisinin hayatının son sekiz dakikasını yaşayabilmektedir. Stevens'in görevi trenin patlamasına sebep olan bombacıyı bulmaktır ama bu uğurda son sekiz dakikayı defalarca yaşar. Hayatta kalan zamanınızın kaç dakika olduğunu bilecek bir şeyler yapmanız çalışmak filmin gerilimini daha da arttırıyor.

MAD MAX: FURY ROAD / 2015: 88. Akademi Ödüllerinde on dalda aday gösterilen ve altısını kazanan film post apokaliptik türün en önemli temsilcilerinden. Aksiyon dolu bir seyir sunan Mad Max, serinin dördüncü yapımı olsa da diğer filmlerden bağlantısız olarak izlendiğinde seyirciyi eksiklik hissettirmiyor. George Miller'in Max rolünü Tom Hardy'e verdiği yapımda Charlize Theron, Nicolas Hoult gibi isimleri görüyoruz. Serinin fanları çok iyi bilir ki bu filmin kendine has bir atmosferi ve felsefesi var. Hem serinin hem de son yılların beklenen yapımları arasında olan Fury Road, o meşhur klişe sözün tam anlamıyla hakkını veriyor: Bu film tam bir görsel şölen.

OBLIVION / 2013: Filmin yönetmeni Joseph Kosinski'nin çizgi roman olarak hazırladığı ancak yayınlanmamış eserinin sinemaya uyarlanmış hali Oblivion. Tom Cruise, Morgan Freeman gibi önemli isimlerin yer aldığı film orijinal bir hikâyeye sahip. Jack, terk edilmiş bir gezegene keşif için yollanır. Bu gezegen "Dünya" dır, bir zamanlar insanların yaşadığı dünya. 60 yıl önce uzaylılarla yapılan bir savaş sonucunda dünya harabeye dönmüş ve hayatta kalan

insanlar da Saturn'un uydusu Titan'a yerleşmiştir. Dünyayla ve eski yaşantısı ile ilgili ilginç rüyalar gören Jack keşif amaçlı bu gezegene gittiğinde hayatını değiştirecek durumlarla karşılaşır. Aksiyon ve bilim kurguyu başarılı bir şekilde sentezleyen film özellikle senaryosundaki zekice detaylar ile bu türün sevenlerinin oldukça beğendiği bir yapım.

PROMETHEUS / 2012: Her ne kadar Yaratık serisinin beşincisi olarak işe başlandıysa da ortaya çıkan eser seriden bağımsız bir hale geldi. Usta yönetmen Ridley Scott'un namına yakışan bir film olan Prometheus, Alien fanı olun ya da olmayın son yıllarda sevdiğiniz bir bilim kurgu olarak arşivlerinize eklenebilir nitelikte. İnsan ırkının kökenlerini araştırmak için farklı bir gezegene gelen kâşiflerin hikâyesi üzerinden ilerleyen film iki saatlik bir gerilim sunuyor. Şuan Alien nasıl kült bir filmse bu yapım da yıllar sonra aynı kategoride yer alabilir, kaçırmamak lazım.

STAR WARS: GÜÇ UYANIYOR / 2015: 2015 yılı sadece bilim kurgu severler ve Star Wars'ı merakla bekleyenler için değil kadim sinema izleyicileri için de önemli bir yıldır. Çünkü farklı kuşakları seyir açsından bir araya getirebilen, ilki sinema tarihi açısından çok önemli bir yerde duran bir film var karşımızda. Altıncısı 1983 yılında çekilmiş olan filmin uzun yıllar sonra devamının gelmesi izleyiciyi oldukça heyecanlandırdı. Her ne kadar bazı izleyiciler beklentilerini çok yüksek tutup hayal kırıklığına uğrasa da şunu unutmamak gerekir ki devam filmleri serinin ilk filminin tadını tutturamayacaktır. Ama bu durum filmin hasılat açısından rekorlar kırmaya engel de olmadı. Tüm zamanların en çok hasılat yapan üçüncü filmi olurken Star Wars serisi içinde de en çok izlenen film oldu. ■

DİYALEKTİK TİYATRONUN KURUCUSU **BERTOLT BRECHT**

Abdullah Rıdvan Can

Bertolt Brecht 20. yüzyılın en etkili Alman şairi, oyun yazarı ve tiyatro yönetmeni olarak nitelendirilir. Brecht'in aidiyet duygusuna kapılmadan dünyayı değiştirebileceği düşüncesi, onu zirveye taşıyan ama altında ezilmekten kurtulamayacağı büyük bir yükü. Kolay kabul edilemeyecek ve tek seferde hazmı zor olan bu fikirlerinin yansımalarının seyrine daldığımızda onu, aidiyetliğin getirdiği sınırlar çerçevesinde belli bir küpün içerisine sıkışmış bir su gibi görebilirdik. Neticede, çağlayıp gidebilecekken ufak bir testinin içerisine hapsolmuş ve tabiatına aykırı bir tutum izlemiş olabilir ve böylelikle söylemlerini tesirsiz kılabilirdi. Oysa o, 1947'de Amerika Karşıtı Etkinlikleri Soruşturma Komitesinde yönetilen herhangi bir komünist parti üyesi misin sorusuna, "Hayır, hayır, hayır, asla." diyerek bu konudaki düşüncelerini net bir şekilde çizmiş olmasına rağmen yine de Marksist bir görüşe ait olarak yaşıadı.

Brecht, Marksist ideoloji ve öğretiyi esas alırken büyük bir yanılsama gibi görünmesine rağmen anlatıldığı hikâyelerde ve oyunlarında hiçbir zaman ideoloji kavramını karşılayarak, onun yeniden üretilmesine olanak sağlayarak var olan konjoktüre hizmet etmemiştir. Neticede bir oyun yazılmakta ve sahneye uyarlanarak bir takım dünya görüşleriyle beraber sunulmaktadır. Bu sebepten, ideoloji kavramının açmazlarına düşerek savunduğu Marksist diyalektik biçimine ters düşebilecek bir durum sergilemekten kaçınmıştır. Bu yüzden aidiyetlik ve belli bir alana

sıkışmışlığı reddeden ve hatta yeri geldiğinde Marksizme zıt bir görüş ve dünya bakışı olan doğu mistisizmine karşı da kayıtsız kalmamış ve eleştirel bir gözle orayı da incelemiştir. Bu nokta, Brecht'in hem tüm çağdaşlarından hem de düşünce sistematigi içerisindeki tüm fikirdaşlarından ayrıran temel bir yanıdır. Bu sebeptendir ki; deneme metodu onun en önemli başvuru kaynağı ve sahneleme tekniği olmuştur. Bu duruma verilecek birçok örneğin olduğunu var sayarsak ki Üç Kuruluşluk Opera bunların başında gelir ve Die rote Fahne gazetesinin 4 Eylül 1928 tarihli sayısında toplumsu somutluktan yoksun olmakla suçlanmıştır- bu paradoksları sınırlarının nerelere ulaştığını daha net görebiliriz. Biçim, öz, içerik ve tavır olarak net bir çizgi belirleyen Brecht, yazınsal metinlerindeki eksikliği fark ettiği anda, pratikte hiçbir şekilde ona saygı göstermez ve derhal imha ederdi. Çünkü metin boyutunda yabancılaştırma yapıldığında bunu sahnede sunacak olan oyuncunun o rolden çıkarak karakterin içerisindeki duygunun değil de olayın sunumunu gerçekleştirenkenki tavrı (gestus) eksik olabilmektedir. Burada devreye giren ve Brecht'in en önemli özelliği sayılan deneme ve çokça deneme usulü, onun metinden ziyade aksiyona verdiği değeri göz önüne getirir. Evet, Epik Tiyatro'da metinsel ve kuramsal bir boyut vardır. Bu boyut, Marksizmin düşüncü yapısından ideolojinin yeniden yaratılmasına kadar kapsamlı durumları kapsamakta ve bir yandan da halk için basite indirgenebilecek bir dil ve üslup geliştirilmeye çalışılmıştır. Brecht'in bir başka

özelliği ve ilgi çekici yanı ve hatta onu tiyatrodan aldığı kadar tüm uğraşlarında, toplumun geneline aktarımını güçlendiren bir başka etmen de dil kullanımıdır. Evet, dil kullanımı Brecht'in en köklü ve onu diğerlerinden ayıran en önemli özelliğidir.

Bu özelliğine dair önemli bir durum, onun, Goethe'nin temsil ettiği yazınsal Almanca; yani içerisindeki üst-konuşma dilinin varlığını iyiden iyiye hissettirmiş üslubun aşılmasıyla meydana çıkan bir durumdur. Konuşma dilini rahatlıkla ve ilginçtir ki şirsel bir tonda aktarabilen ve seyirciyi böylelikle açık seçik -bu bir bakıma söylevlerindeki açık seçiklik bir bakıma da kullandığı argo kelimeleri tarif ederken kullanılabilecek- oluşu Brecht'in yazınsal boyutta temsil ettiğinin pratiğe aktarırken renkarenk olmasıyla karşılanabilecek bir metottur. Böyle bir dilin karakteri nasıl oluyor peki? Brecht, karakteri dile göre mi dili karakter yapısına göre mi ele alıyor? Ya da her ikisi de bağımsız birer meta mı? Oyunlarındaki karakterlerin analizini yapmadan önce; birbirinden ayıramayacağımız bir etmen olan dönemsel etkilerin oyunlarına nasıl yansıdığının öngörüsünü sağlayacak olan kavramların; savaş, ölüm, şiddet, değişken zeminler gibi sürekli bir uç nokta kavramları üzerine inşa edilmiş dünyadan bahsediyoruz. Bir nevi Brecht, tüm fikirlerini böyle bir dünyaya doğurduğu için onları büyütme ve korumak da o dünyanın tüm dış ve iç etmenlerine hüküm olmakla başlanılabilecek bir tutumdur. O açıdan Brecht'i salt bir kuram içerisinde değerlendirmek; yabancılaştırma, gestus, epik anlatı gibi kavramsal çerçevelere sığdırabilmek olanaksızdır. Kuramsal metin ve bilgilerle günlük hayatı içleştirebilmiş bir tiyatrocu olması; karakter, diyalog, mekân, zaman ve tüm bunların uygulanması konusundaki tavrı daha bir net ve anlaşılabilir olmuştur. Bu ise, savunusunu yaptığı; halk için tiyatro ve tiyatronun her tabakada yankı bulması fikrinin samimi olduğu kadar başarılı da olabilmesini sağlamıştır.

Meyerhold'un biomekanik oyuncusu ve onun yapısal tiyatro tarzı, Brecht'i hem karakter yaratmada hem de tiyatrodaki tüm tasarım öğelerinin varlığındaki ilhamı itmiştir. En çok etkilediği tiyatroculardan biri olan Meyerhold'un bu mantığını bir şekilde uygulamaya sahasına aktararak birazdan bahsedeceğimiz rejisör Brecht'i tanımamıza yardımcı olacaktır. Üç farklı yazınsal aşamasından bahsedilmekle birlikte bunları birbirinden ayıran özellikler genelde duygunun vurgulanması, aklın ön plana çıkması ve duygu-akıl çatışması gibi evrelerin varlığı bu dönemlerdeki karakter oluşumlarını da etkilemekteydi şüphesiz. Brecht'in fikrî değil biçimsel ve üslupsal ayrıksılıklarla ele alınan her dönemi yine kuram olarak ve düşüncü yapısı olarak seyirciye, görmek istediğini

gösterme metodunu reddederek yabancılaştırma etmenine sadıqlığını işlemiştir. Bu sayede görülen değil görünmek istenilen dünyanın sunumu daha değerli ve daha incelikli bir şekilde örülmüştür.

Brecht, tüm provalarını halka açık yapmıştır. Seyirciye ve onların bakış açılarına değer vererek tiyatronun esas sahiplerine bir saygı ve sevginin göstergesiydi bu. Sadece seyirciye değil kendine karşı takındığı tavır da oyuncularına karşı tutumu da onun rejisörlükteki genel koordinasyonunu imlemekteydi. Kendi yazdıklarını bir çırpıda budayabilen bir yönetmendi. Onun için değişmez ve tek olan diye bir şey söz konusu değildi. Herkesin bakış açısına değer verir ve bunu yaparken küçük görmeğe uzak bir halde kim olursa olsun onun yorumunu baştan sona dinlerdi. Kafasına yatmamış dahi olsa, bunu bir üstünlük vesilesi yapmaz ve daha kolektif olana yönelirdi. Özellikle de çocuklardan çokça yararlanır, onların görüşlerine önem verirdi. Çünkü onlar Brecht için saf olanı temsil ettiklerinden herhangi bir ön yargı olmadan ve direk olarak söyleyeceklerini söylerdi. Brecht, bazen bir bölümü çocukların bakış açısı ve yorumu neticesinde değiştirdiği olurdu. Bir diğer yandan, yabancılaştırma etmenini sadece kullanmıyor aynı zamanda uyguluyordu da. Yazdığı bir metne ve sahnelettiği bir temsile yönetmenlik yaparken bir süreliliğe oyunu bir seyirci gibi izliyor ve onun dışına çıkarak değerlendiriyordu. Uygulama üzerine müthiş bir beceriye sahip olan Brecht, bu özelliği sayesinde üçüncü bir göz olmaya da katlanılabilecek bir özleştirici zihne sahipti. Onun oyunlarının kusursuz oluşu ve Brecht'in fikirlerinin ve uygulamalarının hala var olması, bu tavır bütünlüğünden gelmektedir.

Parçalı bir ayna, işlevsel olarak bakan kişiye baktığı şeyi göstermekle birlikte bakmadığı bazı şeyleri ve görmek istemediği kareleri de gösterir. Kırk parçaya ayrılmış kırık bir ayna, yansıma eylemini gerçekleştiren bakan kişinin ilk kez fark edeceği bir sunum yapar. Önceden tek parça bir aynada kendine bakan kişi; pürüzsüz, net ve her uzvunu yerli yerinde görerek ve bir süre sonra bu duruma da alışarak bir ömür yaşarken esasında algısında bütünlüğü çoğu detay, artık detay olmanın çıkmış birer tümün parçalarıdır. Bu parçalar, sadece yokluklarında hissedilebilecek kadar alışlagelmiştir. Oysa kırık parçalı kırık bir ayna, bakan kişinin her uzvunu ve her detayını kırık kırık parçalarla göstererek bir bakıma dikkat etmesi gereken tüm mecraları, algıdaki bütünlüğü bozarak sunmaya ve farkındalık mekanizmasını işletmeye çalışmaktadır. Brecht'in toplumun tüm derinliklerine kadar tiyatro etmenini yaymasındaki en kapsamlı amaç budur diyebiliriz. ■

LITTLE MEN / KÜÇÜK ADAMLAR

2016 | Dram | 85' | İngilizce | 09 Eylül 2016

Alameti farikası insan ve anlayış üzerine filmler olan ve günümüz New York'unun en özgün "auteur" yönetmeni olarak anılmaya başlayan Ira Sachs yönetmenliğindeki "Küçük Adamlar / Little Men" doğal, akıcı diliyle ve oyunculuklarıyla öne çıkıyor. 13 yaşındaki Jake, ailesiyle birlikte ölen dedesinden kalan eve, Manhattan'dan Brooklyn'e taşınır. Alt katlarındaki terzi, aynı zamanda dedelerinin yakın arkadaşı olan Leonard yalnız yaşayan bir kadındır ve Jake ile aynı yaşta, Tony adlı bir oğlu vardır. İki çocuk kısa sürede çok yakın arkadaş olurlar. Sessiz, sanatçı ruhlu Jake ressam; dışa dönük ve atılgan Tony ise oyuncu olmak istiyordur ve birlikte en tanınmış sanat liselerinden birine girme hayali kurarlar. Ancak dükkanın yeni sahibi olan Jake'in ailesi, Tony'nin annesinden yeni kontrat ve daha yüksek kira istediğinde işler karışır. Aileler arasındaki gerginlik er geç çocuklarının dostluklarına da yansır. İlk gösterimini Sundance Film Festivali'nde yapan film ardından da Berlin Film Festivali'nde yarıştı.

KALANDAR SOĞUĞU

2015 | Dram | 134' | Türkçe | 16 Eylül 2016

Karadeniz'in bir dağ köyünde ailesiyle birlikte yaşayan Mehmet, bir yandan beslediği birkaç hayvanla günlük ihtiyaçlarını temin ederken, diğer yandan büyük bir tutkuyla, dağlarda maden rezervi aramaktadır. Zamanla umutsuz bir çabaya dönüşen maden arama fikri Mehmet'in duyduğu bir haberle yerini yeni bir maceraya bırakır; Mehmet Artvin'de gerçekleştirilecek olan boğa güreşlerine katılacaktır. Sıradan bir yaşam mücadelesi gibi görünen bu hikâyenin arka planında, dokunaklı bir hayatın; inceden inceye örülen bir mücadelenin ve doğa, insan, hayvan ilişkisinin naif bir portresi çizilmektedir. Film; İstanbul Film Festivali ve Antalya Altın Portakal'da en iyi film de dahil olmak üzere bir çok önemli ödülün sahibi olmuştur.

RÜZGARDA SALINAN NİLÜFER

2015 | Dram | 107' | Türkçe | 23 Eylül 2016

Seren Yüce, karşımıza ilk olarak Çoğunluk filmiyle çıkmıştı. Önemli ödüllerin ve festivallerin gözdese olup küçük ve sıradan insanların hayatına dair çok işlevsel detaylar ve ipuçları elde etmişti. Şimdi ise Rüzgarda Salınan Nilüfer'le bizlere daha farklı bir hikaye anlatacaktır.

Orta yaşlarına varmış olan Handan ve Korhan çifti İstanbul'un zengin semtlerinden birinde sıradan bir yaşam sürmektedirler. Handan kendine meşguliyet yaratabilmek için sürekli uğraşlar icat etmekte, Korhan'dan da her seferinde destek beklemektedir. Korhan'sa seneler içinde Handan'ın heveslerinin hiçbir yere varmadığını görmüş, bu hevesleri çok ciddiye almamayı öğrenmiştir. Kocasından umduğu desteği bulamayınca içindeki boşluğu doldurmak için yazar olan arkadaşı Şermin'e özenir ve yazarlığa niyet eder. Handan'ın bu arzusu kıskançlığa dönüşerek iki aile arasındaki dengeyi bozmaya başlar.

BAYAN PEREGRİNE'NİN TUHAF ÇOCUKLARI

2016 | Macera, Aile, Fantastik | 110' | Türkçe | 30 Eylül 2016

Küçük Jacob ipuçlarını izleyerek gizemli bir adaya gider. Bu adada Miss Peregrine's Home For Peculiar Children adında bir evin kalıntılarını bulur. Evin içini gezdikçe evde bulduğu şeylerin inanılmaz güçlere sahip olduğunu keşfeder ve onları kurtarmak ister. Fantastik filmin yönetmenliğini Tim Burton üstleniyor. Ransom Riggs'in romanından uyarlanan Miss Peregrine's Home For Peculiar Children'in senaristi Jane Goldman. Filmin başrollerinde Eva Green, Asa Butterfield, Samuel L. Jackson, Allison Janney, Chris O'Dowd gibi isimler yer alıyor.

iTunes'DA BU AY

ÖZEL BİR GÜN

2016

Küçük çaplı bir yıldızlar geçidi olan bu filmde annelerin gününde hayatları kesişen sıradan insanların keyifli gündelik hikayesi perdeye taşıyor.

HANNA

2011

Öldürülen annesinin intikamını alabilmek için bir ölüm makinesi olarak yetiştirilen Hanna'nın sürükleyici hikayesi muhteşem görüntülerle büyülüyor.

CAFÉ SOCIETY

2016

Woody Allen muhteşem işler çıkarmaya devam ediyor. Güçlü oyunculuklarla ilerleyen filmde Allen mizahına bulanmış naif bir aşk hikayesi işleniyor.

ORMAN ÇOCUĞU

2016

Kurtlar tarafından büyütülen orman çocuğu Mowgli'nin hayvanlar arasında geçen kendini keşfetme macerasını çocuklarınızla izleyebilirsiniz.

BİR ZAMANLAR DİREKLERARASI

Barış Saydam

TÜRK SINEMASI ARAŞTIRMALARI

tsa.org.tr

Osmanlı'nın çöküşü, değişen toplumsal ve ekonomik koşullar, yerleşik nüfusun yangınlara taşınmaya zorlanması gibi nedenler halkın semti terk etmesini beraberinde getirir. Eski İstanbul artık göç edenlerin kente tutunmaya çalıştığı, iş merkezlerinin, hanların, otellerin ve geçici mekânların öne çıktığı bir yere dönüşür.

Arka Kapak / Barış Saydam

İtalyan yazar Edmondo de Amicis İstanbul ile ilgili gözlemlerini aktardığı *Costantinopoli* isimli eserinde, Galata Köprüsü'nün basit bir köprüden ibaret olmadığını yazar. Amicis'e göre Galata Köprüsü, iki ayağı İstanbul'un Avrupa yakasında bulunsun da, iki farklı dünyayı bir araya getirir. Eminönü, Sultanahmet, Direklerarası ve Fatih'i de içerisine alan Eski İstanbul ile Karaköy, Pera, Harbiye ve Pangaltı'ya uzanan Yeni İstanbul Galata Köprüsü sayesinde birbirine eklenir. Köprü'nün öte yanında, Yeni İstanbul'da, hayat çok hızlı akmaktadır. Batı'nın tüm

yenilikleri, sınır tanımazlığı, uçsuz bucaksızlığı hızla Pera'ya taşınır. Eski İstanbul'da ise hayat hâlâ eski yeknesaklığında devam etmeye çalışır. Yeni dünyanın yeni icadı sinemanın ilk gösterimi 12 Aralık 1896'da Galatasaray'daki Sponeck'te yapılırken, o tarihlerde Şehzadebaşı'nda, o zamanki ismiyle söylersek Direklerarası'nda, geleneksel Osmanlı gösteri sanatları egemenliğini korumaktadır. Özellikle Ramazan aylarında, oruçlar açıldıktan ve teravih namazları kılındıktan sonra halkın yoğun katılımıyla Direklerarası'nda Ramazan eğlenceleri kendini gösterir. Ahmet Rasim, Direklerarası'na çıkmadan önce yapılması gereken ritüelleri madde madde şu şekilde sıralar: "1. Sıfır numaralı kalıp fes: Siyah. Püskülü iri dublen olacak ve festen yarım santimetre kadar kısa duracak. 2. Saçlar: Brezilya kahvesinin koyu kavrulmuş sulu pişmiş rengine boyanacak ve yan filizleri kulağın muntahâ-yı guzrufisine kadar uzanacak. Arka biraz top, biraz da anderya salata tarzında kıvrık duracak. 3. Alın: Fesin sol kaş üstüne temâyülü ha-sebiyle nihâyet-ün-nihâye zaviye-i re'ssiyyesi on bir derecelik bir müselles-i küreviyye şeklinde görünecek. 4. Kaşlar: Yukarı yukarı fırçalanmış duracak. 5. Gözler: Gayet sulu mükâhhal, fakat biraz süzük.

6. Yanaklar: İki tersine perdâht üstüne hafif surette pembe pudra ile yumuşatılacak. (...)” (Ahmet Rasim, Şehir Mektupları)

Ahmet Rasim'in titizce yazdığı hazırlıkları tamamlayanlar Direklerarası'ndaki eğlencelere hazır demektir. Pera'da bir ritüele dönüşen sinema ve tiyatroya karşılık köprü'nün bu yakası ise seyircilere kiraathaneleri, çayhaneleri, cambazhaneleri ve çadır tiyatrolarıyla eski temaşa geleneklerini ve musiki sohbetlerini vaat eder. Damat İbrahim Paşa Sebili'nin karşısında, Osman Baba Türbesi'nin arkasında, Şehzadebaşı Caddesi ile Fevziye Caddesi'nin bittiği köşede yer alan Fevziye Kiraathanesi özellikle 19. yüzyılın son çeyreğinde semtin en önemli mekânlarından biridir. Gazete arşivinin genişliği nedeniyle semtin önde gelen aydınlarına ev sahipliği yapan Fevziye, aynı zamanda yer verdiği musiki etkinlikleriyle de dönemin gözde buluşma merkezlerinden biri haline gelir. Tanburi Cemil Bey, Ali Rıfat Bey, Ahmet Rasim, Ahmet Mithat Efendi, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Sermet Muhtar Alus gibi dönemin önemli kişiliklerini ağırlayan mekân, aynı zamanda Müslüman halka yönelik ilk sinema gösteriminin de yapıldığı yer olur (Sabah, 28 Kânunusani 1312).

Çadır tiyatroları, tulutay oyuncularının ve meddahların gösterileri, Karagöz ve kukla oyunları, Ortaoyunu gibi geleneksel sanatların canlı tutulduğu Ramazan eğlenceleri, özellikle 1908'deki Meşrutiyetin ilânıyla birlikte yerini önce tiyatroya daha sonra da sinemaya bırakır. 1911'de Direklerarası Caddesi'nin üzerinde, Kevâkibzade Necmettin Molla Bey'in konağının ön bahçesinde Ferah Tiyatrosu açılır. Tiyatronun iç dekorlarını ve sahnesini Münif Fehim hazırlar. Onun az ilerisinde ise 1912'de Millet Tiyatrosu kurulur. Cadde'nin karşı tarafında Şark Tiyatrosu hizmete girer. Tiyatro alanındaki yeni mekânlar kısa süre sonra Direklerarası'nı tiyatronun merkezlerinden biri yapar. Darülbeydi oyuncularını da provalarını yapmak için meşhur Letafet Apartmanı'nı kiralar.

Direklerarası, Osmanlı'da geleneksel sanat dallarından tiyatroya geçişteki merkezi konumunu sinemanın yerleşmesi ve popülerliğini arttırmasıyla birlikte kaybeder. Fevziye Kiraathanesi'nin yerine Emperyal Sineması açılır. Ferah ve Millet Tiyatrosu sinemaya dönüştürülür. Millet'in yerinde daha sonra Turan Sineması faaliyet gösterir. Bu sinemaların karşılarında ise Hilal Sineması ve Milli Sinema açılacaktır (Pervitich Haritaları, 1935). Ancak bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğu'nun nezaretlerinin olduğu, devlet adamlarının ikâmet ettiği, paşa konaklarının bulunduğu semt değişmiştir. Osmanlı'nın çöküşü, değişen toplumsal ve ekonomik koşullar, yerleşik nüfusun

yangınlar ve yapılan istimlak projeleriyle farklı semtlere taşınmaya zorlanması gibi nedenler halkın semti terk etmesini beraberinde getirir. Eski İstanbul artık göç edenlerin kente tutunmaya çalıştığı, iş merkezlerinin, hanların, otellerin ve geçici mekânların öne çıktığı bir yere dönüşür.

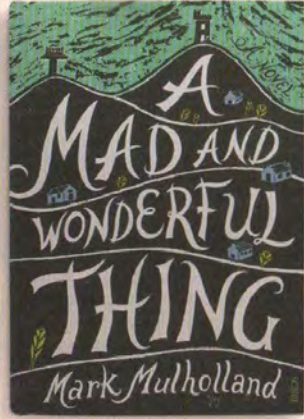
Bir zamanlar muhafazakâr aydın kesimin kültür başkenti sayılabilecek Direklerarası'nda dönüşümün en hüzünlü anı ise Naşit Özcan'ın cenaze töreninde gerçekleşir. Naşit'in tabutu arkadaşları tarafından sırtlarda taşınıp hayatının büyük bir kısmını geçirdiği tiyatro sahnesinin önüne getirildiğinde, sinema salonuna dönüşen o mekânların önünde artık filmlerden yükselen seslerden başka bir şey yoktur. Direklerarası'nın simgelerinden Kavuklu Hamdi, Kel Hasan, Ahmet Nuri Sekizinci, Musahipzâde Celal, Muhsin Ertugrul, Raşit Rıza ve Naşit gibi geleneksel sanatları icra edenler tiyatrocular da salonlar da artık kendi yalnızlığına terk edilmiştir. Amicis'in kitabında ya da Peyami Safa'nın *Fatih Harbiye* isimli romanında bahsettiği, farklı uygarlık ve kültürleri buluşturan Galata Köprüsü ve tramvay beraberinde geleneksel sanatları olduğu gibi geleneksel semtleri de sindirip yuttu. Bugün Direklerarası'ndan geri kalan tek yapı yangından sonra Ferah'ın yerinde açılan Şehzade Sineması'nın perdesi ve balkonlarıdır. O da Vezneciler metrosunun çıkışındaki, köşedeki Direklerarası Et Lokantası'nın yanında yer alan ayak kabininin içerisinde dekor olarak yaşamaktadır. ■

tsc Türk Sineması Araştırmaları

Bilim ve Sanat Vakfı
Türk Sineması Araştırmaları
birimi tarafından hazırlanmıştır.

Monster i Natten
Sofia FMats Strandberg

A Mad And Wonderful Thing
Mark Mulholland

Dokuzuncu yaş gününde Frank'in başına hayatını sonsuza dek değiştirecek bir olay gelir. Komşusu Alice'in köpeği Uffe, Frank'in sunduğu keki yemeye çalışırken parmaklarını da ısırır. Kısa bir süre sonra Frank dört ayaklı kürklü ve kuyruklu bir yaratığa dönüştüğü gizemli rüyalar görmeye başlar. Tek istediği, birinin kulaklarının arkasını kaşması ve ona sarılmasıdır. Fakat herkes ondan çok korkar. Peki ama neden?

Frank bunları yaşarken kasabada, ormanda yaşayan korkunç bir canavarın masum insanlara saldırdığı yönünde dedikodular dolaşmaya başlar. Frank rüyalarının gerçek olabileceğini düşünmeye başlar. Uffe'ye dönüşmüş olabilir mi?

The Engelsfors Trilogy ile yetişkinlere yaşattığı keyfi çocukların da yaşaması için Frank The Monster Series'inin birinci kitabını kaleme alan Mats Strandberg, yazdığı ilk çocuk kitabıyla son derece iddialı. Koşullara uyum sağlamak yerine kendini bulmaya odaklı bir alt metinle, insanlar ve canavarlar hakkında heyecanlı ve sürükleyici bir hikaye.

BOOKTOPIA tarafından hazırlanan 2014 okuması gereken kitaplar listesinin birincisi olan kitabın film hakları Paralel Films'e satıldı, yapımcılığını ise Alan Moloney üstlendi.

Johnny Donnelly ile tanışın. Güzel sevgilisi Cora Flannery'i, ülkesini, kitapları çok seven genç bir adam. Ancak Johnny hakkında kimsenin bilmediği bir şey var. Johnny bu sevimli İngiliz hayatının yanında gizli bir kimlikte de yaşıyor. Bir IRA keskin nişancısı olarak İngiliz askerlerini öldürüyor. Böyle bir şey nasıl mümkün olabilir ki? Bu iki hayatın yavaş yavaş çakışmaya başladığı noktada Johnny bizi bir yolculuğa çıkarıyor. Bu yolculukta bize biricik İrlanda'sının tarihini, efsanelerini anlatıp karış karış topraklarını gezdiriyor. Sonunda, bir şekilde Johnny bu mirasını ve hayatını anlamlı kılmak zorunda, bunu da sürükleyici, güvenli ve unutulmayacak bir şekilde başarıyor.

Mark Mulholland'ı, bu rahatsız edici ve cesur kitabı böyle yüksek kalitede yazdığı için tebrik ediyorum. Yeni yazacağı kitapları sabırsızlıkla bekliyorum.

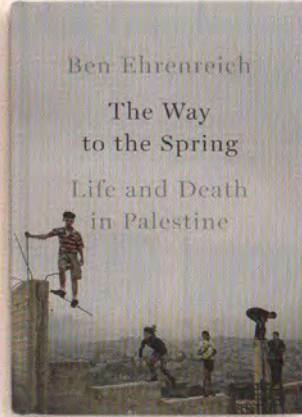
ORADA BİR KİTAP VAR UZAKTA

Syria, The Land of Broken Souls From the Revolution to the ISIS Caliphate
Javier Espinosa & Monica Prieto

Bu kitap, akademik bir araştırma ürünü ya da Suriye'nin kanlı devrimi hakkında her ayrıntıyı kapsaması için özenle yazılmış bir rapor değil. Ortadoğu'da muhabirlik yapmaya, ilk eylemlerin bütün bir toplumun hayatını değiştirmesi ile beraber başlamış, 2011 baharından bu yana gerçekleşen sivil ölümleri bildirmeye hayatlarını adanmış iki İspanyol gazetecinin gözünden, Suriye'yi bugünkü korkunç konumuna sürükleyen olayları anlatıyor.

Javier Espinosa ve Monica G. Prieto, batılı gazeteciler arasında, Suriye rejimi baskılarının iç yüzünü Şam'a ait olmamanın sağladığı objektif bakış açısıyla ilk kez yansıtanlardan. Aynı zamanda Suriye'de iç savaş tarafından yutulup dikkatlerden kaçmasından önce, isyanın gelişim aşamalarını en ince ayrıntılarına dek bildiren de onlardı. Gazetecilere özgü bir üslupla yazılmış bu kitapta, İslam Devleti'ndeki barış ortamını ortadan kaldıran olayların sürükleyici akışını takip etmek mümkün. Suç teşkil eden girişimlerini din kisvesi altında haklı sayan ve batı dünyasını dize getirmeyi amaçlayan bir terör örgütünün akl almaz yanlarını gözler önüne seriyor.

The Way to the Spring:
Life and Death in Palestine
Ben Ehrenreich

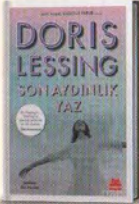
Ödüllü bir gazetecinin kaleminden, Katherine Boo'nun 2012 yılında Pulitzer Ödülü'ne layık görülen *Behind the Beautiful Forevers* romanı ile Anthony Shadid'in *Night Draws Near* eserini bir potada eriten, Filistin halkının günlük yaşamını ve karşılaştıkları zorlukları cesurca gözler önüne seren bir çalışma.

Son üç yıldır Batı Şeria bölgesini ziyaret eden ve burada Filistinli aileler ile birlikte yaşayan Amerikalı yazar Ben Ehrenreich, bu bölgenin en gelişmiş şehirlerinden en küçük kasabalarına dek yaşam alanlarını gezer ve günlük yaşama katılır. Seyahatleri boyunca Amerikan gazetelerine, aralarında New York Times'a kapak haberi olan bir tanesi de bulunan önemli hikâyeler gönderir. Sonunda sıra, seyahat ve deneyimlerinin asıl amacı ve ürünü olan esere gelir: *The Way to the Spring*.

"The Way to the Spring, haber değeri taşıyan bir eserden çok daha fazlası. Bu kitap, ritimleri insanlık kavramından meydana gelen bir özgürlük şarkısı."

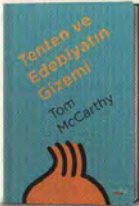
KİTAP VİTRİNİ

Hatice Yalçın

Son Aydınlatma Yaz
Doris Lessing
Çev. İdil Dünder
Kırmızı Kedi Yayınları

Feminist edebiyatın kilometre taşlarından biri olan bu roman, Nobel ödüllü Lessing'in iyi bildiği orta sınıfa savurduğu sert bir kılıç darbesi. Hatta bir neşter. Evli, çocuklu Kate'in içsel yolculuğunu anlatıyor. Bu yolculuğun başlangıç noktası ise İstanbul.

Tenten ve Edebiyatın Gizemi
Tom McCarthy
Çev. Cihat Taşçıoğlu
Notos Kitap

Buram buram kolonyalizm kokan Tenten, bugün kült mertebesinde bir çizgi kahraman. Hem aksiyonu ve yaratıcı metinleri hem temsil ettiği değerler ile adeta bir sosyal bilimler çalışma alanı. Tenten edebi mi tartışması ise elbette zihin açıcı türden. Kitap da zaten bu soruya yeni sorular ekliyor, sağlam cevaplar veriyor.

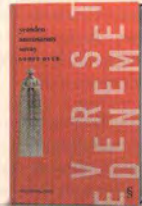
Bir Kuşun En İyi Ötüşü Yer
Alejandro Jodorowsky
Çev. Nihal Mumcu
Alfa kitap

Yahudi bir ailenin Ukrayna'dan Şili'ye uzanan, acılı, renkli, gerçek üstü ve postmodern göz kırpan hikâyesi... Geçmişin ve soyağacının inşa edici gücüne yaslanan sarsıcı bir başyapıt. Yönetmen Jodorowsky edebiyatıyla da göz kamaştırıyor.

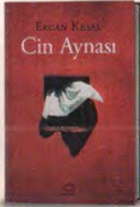
Dondurmam Tilsim
Müge İplikçi
Güneş Kitaplığı

Çocuk kitaplarıyla bugünün çocuklarının kalbinde büyük bir yer tutan İplikçi bu kitabında madenlerin ve zeytinliklerin ortak kaderine odaklanıyor. *Dondurmam Tilsim*, geleceğin büyüklerine Türkçeyi sevdiren kitaplar zincirinde yeni bir halka oldu diyebiliriz.

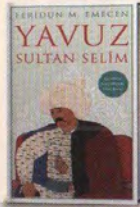
Yeniden Anımsanan Savaş
Geoff Dyer
Çev. İdil Çetin
Everest Yayınları

1. Dünya Savaşı üzerine sayısız kitap, film, belgesel vs. var. Ancak Dyer'in kitabı hepsinden ayrılıyor. Hafızalar, semboller, hakikatler ve acılar arasında yaptığı onlarca yıllık yolculukları bu kitap için filtreleyen Dyer, ilk büyük savaşın kimlik kartını ifşa ediyor.

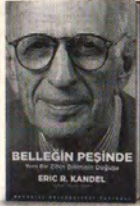
Cin Aynası
Ercan Kesal
İletişim Yayınları

Doktorluğu, oyunculuğu, senaristliği ile kendine özel bir alan açan Kesal, kitaplarıyla da iddialı. Bu son kitabıyla da ilk iki kitabının izinden gidiyor; tabii yeni şeyler söyleyerek. Hem kişisel bir öykücü hem de toplumsal bir denemeci olan Kesal'ın, insana dair cümleleri hiç sogumuyor.

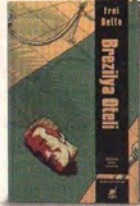
Yavuz Sultan Selim
Feridun M. Emecen
Kapı Yayınları

Yavuz Osmanlı – Türk tarihinin hakkında çok fazla metin ve efsane üretilen sultanlarından biri. Osmanlı'nın ilk halifesi. Emecen'in kaleme aldığı bu bilimsellikten taviz vermeyen biyografide Yavuz'a dair efsaneler, şayialar değil belgeler konuşuyor.

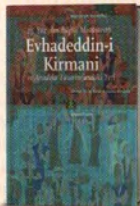
Belleğin Peşinde
Eric R. Kandel
Çev. Mehmet Doğan
Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi

Anılar ile tarihi, modern biyoloji ile davranış araştırmalarını aynı heyecanla anlatan, keşiflerini gururla paylaşan Kandel, hafızanın nasıl bir şey olduğunu çok farklı ve yeni bir dille anlatıyor.

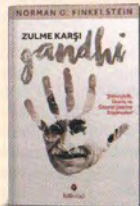
Brezilya Otel'i
Frei Betto
Çev. Serap Gezer
Ayrıntı Yayınları

Polisiyenin, trajedi-komedinin ve kara filmin tüm imkânlarını kullanan Betto, Brezilya Otel'i ile okurunu Rio'nun sokaklarına ve Brezilya'nın kötücül gerçekliklerine götürüyor. Sabrı ve vicdanı zorlayan detaylar ise hayatın kurgudan önde gittiğinin kanıtı gibi.

Evhadeddin-i Kirmani
Moharram Mostafavi
Kitap Yayınevi

13. yüzyıl Anadolu'da en büyük dönüşümlerin yaşandığı çağ. Çağın etkileri bugünü bile canlı bir şekilde etkilemeye devam ediyor. Aynı çağın büyük mutasavvıfı Evhadeddin Kirmani'nin biyografisi ise dönem anlaşılmaması için çok kıymetli bir kaynak.

Zulme Karşı Gandhi
Norman G. Finkelstein
Çev. Deniz Kaynak
Tutku Kitap

20. yüzyılın büyük direnişçisi Gandhi'yi bir de aktivist Finkelstein'den okuyun. Bu kitap, İsrail'in işlediği insanlık suçlarını her platformda deşifre eden bir vicdanlı bir yazarın vicdanlı bir direnişçiye karşı saygı duruşu.

18

AĞUSTOS

ATLAYIP BİSİKLETE, "OĞUZ GİDİYOR"!

Mark Twain'in "Bir bisiklet alın. Kesinlikle pişman olmazsınız, şayet yaşarsanız." sözünü tutup bir de buna fotoğraf makinesini eklemiş Oğuz Tan. Fotoğraf sanatçısı Tan, 16 bin kilometrelik bisiklet yolculuğunda çektiği fotoğraflarla "Oğuz Gidiyor" sergisini düzenliyor. Pek çoğumuzun alıp başımızı gitme hayallerini 2013 yılında atlayıp, bisikletle yola koyularak gerçekleştiriyor Tan. 2 yıl boyunca İran'dan Hindistan'a, Himalaya dağlarından Tayland'a bir serüvenin peşine düşüyor. Yolculukta tanıştığı insanların evinde konaklıyor. Bir yandan izlenimlerini yazarken, bir yandan da bu yolculuğu fotoğraflıyor. Eh ortaya da ziyaretçileri alıp bir bisiklet, benzer bir maceraya atılmaya teşvik ediyor.

Tarih: 18 Ağustos – 27 Eylül 2016 - Yer: Zapata Moda

"BİR VAR BİR YOK"

Dört videodan oluşan kürasyonla biraraya gelecek olan iki sanatçı Sibel Kocakaya ve Koja Coyote, "Bir Var Bir Yok/In and Out" ile ziyaretçileriyle buluşuyor. Var olma ve yok olma hallerini irdeleyen sanatçılar, Türkiye'nin yeni medya ve videoya odaklı tek sanat platformu Açıkkekran Yeni Medya Sanatları Galerisi'nde izleyiciye çalışmalarını sunacak. Ali Akay küratörlüğündeki seçide, sanatçıların kullandığı dış sesler ve uçultu öğeleri modern zamana gönderme yapıyor ve gündelik hayatın belirsizliğini sorguluyor.

Tarih : 2 Ağustos - 15 Ekim 2016
Yer : Açıkkekran Yeni Medya Sanatları Galerisi

KUŞLAR DA SOYUTLAŞABİLİRİ

Heykeltıraş Kuzgun Acar, 1967 yılında Manifaturacılar Çarşısı'na (İMÇ) yerleştirilmek üzere "Kuşlar – Soyut Kompozisyon" adlı eseri üretir. Kendine özgü üslubu olan Acar'ın bu çalışması şimdi Sakıp Sabancı Müzesi'nde sanatseverlerle buluşacak. İlk defa müze ortamında sergilenen eser, zaman içinde gördüğü doğal tahribat nedeniyle bir dizi restorasyon çalışması geçirdi. Üç yıllık yenileme çalışmasının ardından ait olduğu İMÇ'ye dönecek olan eserin Sakıp Sabancı Müzesi'nde sergilenmesiyle, Acar ölümünün 40. Yılında anılmış olacak.

Tarih : 2 Ağustos - 23 Ekim 2016
Yer : Sakıp Sabancı Müzesi

ÇARE 'FELAKETTE'...

Türkiye Çağdaş Resim Sanatı'nda kendine özgü bir yere sahip olan Huri Kiriş, "Felaket Her Şeyin Çaresine Bakar/The Disaster Takes Care Of Everything" adlı sergisiyle sanatseverlerle buluşuyor. Genellikle koyu renklerin hâkim olduğu tablolarında, sosyal devrim içerisinde bireyin yaşadığı ağırlığı şiirsel bir dille anlatıyor. Resim ile edebiyatı birleştiren Kiriş, bu sergisinde resim ile felsefeyi de bir arada vererek ziyaretçiyi varoluşsal sorgulamalara davet ediyor.

Tarih : 6 Eylül - 1 Ekim 2016
Yer : Alan İstanbul

GÖKYÜZÜNDE EDİTÖR OLMAK

Sedat Demir

Dedalus Kitap

Masa kalabalık. Çok fazla metin var. İki yıl sonra basılacak çevrilmemiş kitabı incelemek ile iki hafta sonra matbaaya gidecek arka kapağını hazırlama çabalarının ortasında, bunlardan hangisinin eşkâlini size verebileceğimi düşünüyorum. Ancak köşenin ismine, ayrıca daha önce bu köşede edilmiş sözlerle baktığımda, sanırım yayıma hazırlanan kitaplardan bahsetmekle kalmayıp lektörlük, redaktörlük, düzeltmenlik gibi müdahalelerinin yanı sıra “pazar” a da bakmak durumunda kalan editörün zorlu görev tanımını içeren laflar da etmeliyim. Elzem olan bu tanımlama eğilimi bir yana, zor zamanlarda yaşıyoruz ya da edebiyat yayıncılığı ve bunun içinde editör kalabilmek her zaman zordu. Veya bizi de besleyen hüznü bir kenara bırakıp, işte hâlâ tanımı yapılmamış bu mesleğin ortasında, bağımsız yayıncılığın yaratıcılığımla şerbetlendiren bir unsur olmanın tadını da çıkarıyorum. Yalan söylemeyeceğim. Biz Selahattinlere karışma* derindeyiz, şikâyetimiz yok bu yüzden.

Buyurun yayınevine geçelim: Beş yıl olmuş Dedalus doğalı. 130 kitaba ulaşmak üzere. Sezon başlıyor ve sevdiklerinizden on beşe yakını tekrar baskıya hazırlanıyor. Sezon ortasına değin yirmiyeye yakın kitap var.

Masaya bakalım: Durrenman'tı sever misiniz? Kendisinin iki kitabı basılacak: *Yunanlı Bir Kız Arıyor* ve *Yarış*. Hem de iki özel çevirmeni ulaştırıyor bize bu İsviçreli bilgeli. Başka İsviçreli der de aklımızda yok değil.

Necip Tosun'un geçen yıl bastığımız bir çalışması vardı: Son yirmi yıla bakan *Günümüz Öyküsü*. Bu sefer aynı minval üzere hazırlanmış bir çalışması daha geliyor: Öykümüzün *Snur Taşları*. Sorulduğunda, adlarını bir çırpıda sayabileceğimiz öykücülerimizin –Ahmet Mithat Efendilerden başlıyor, gerisini siz düşünün– ilk yapıtlarını, ilk baskılarının kapak görselleriyle değerlendirmiş, Necip Tosun.

Uğur Buke'nin çevirdiği ve yedi Rus harikasımdan birisi olan Leskov'un *Eski Zaman Delileri* de yolda. Bir İngiliz klasığı olan *Bir Mendilin Otobiyografisi* de cepte. Bu iki kitap da ilk kez Türkçeye aktarıldılar. Barthelme, Vonnegut isimleriyle anılan, ayrıncı yazar Spencer Holst'un iki kitabı da yine bu sezonda. İlki

EDİTÖRÜN MASASI

Zebraların Öykücüsü ve ikincisi *Kedilerin Dili*, hâlihazırda Holst külliyatının tamamı.

Dedalus aracılığıyla tanışmış olduğunuz yazarların yeni romanları çok yakınınızda olacak bu arada. Mesela Güray Süngü'nün romanı. Çok acayip. Adamın biri deniz kenarında, harika bir otelin yatağında uyanıyor. Aşağıya iniyor, lobiye. Resepsiyonla konuşmaya başlıyor. Adını öğreniyor: Borges. “Aaa” diyor kahraman, “Türkçeyi ne kadar da akıcı konuşuyorsunuz!” “Türkçe değil konuştuğum, Portekizce,” diyor yaşlı adam. Ekliyor, “Şu an aynı dili konuşuyoruz.” İzin vermemeyin, verirsiniz tamamını anlatırım. Aykut Ertuğrul var bir de. Adını vermeyeceğim “romella”-sının. (Aykut Ertuğrul, uzun anlatıları da çok iyi kuruyor.) Suzan Bilgen Özgün'ün Orhan Kemal ödüllü öykü kitabı *Gölgede Kalanlar* ikinci kez okurla buluşuyor, Dedalus'ta.

Yakın zaman içinde Borges ile Cemil Meriç'i bir araya getiren Sefa Kaplan ilk kez Dedalus'un kataloğunda. Kitabının ismini tek solukta söyleyeyim: *Küçük Karşılaşmaları Katlanılır Kılma Sözlüğü*. Okudukça dudığınızın bir kenarında gülümseme, diğerinde acı ifadesi ile okunuyor bu sözlük. Evet, bu sözlük hayatı bir sözlük.

Laurence Stern'i tanırsınız hani şu *Bay Shandy*'nin yazarı. Onun, üzerine roman kurduğu *Melankolinin Anatomisi* de hazırlanıyor. Hem de hummalı bir şekilde. Şu ilginç: 400 yıllık bu yapıt, en büyük postmodern metin olarak biliniyor.

Ayrıca Dedalus'un yeni yazarlarına hazır olun: Canan Akyüz ve Emirhan Burak Aydın'a. Çok fazla kitap var, dediğim gibi. Ben birkaçını anlatabildim. Üzgünüm. Ayrıca editörlük mesleğinin tanımı ve derlerini de anlatmaya vakit kalmadı. O da başka bir zamana artık.

*Selahattinlere karışmak: Editörlük âleminde Selahattin Özpabıyıklar gibi ve kadar olmak. *Tabir* Cem Akas'a ait. ■

BURAK TUNA; YAZARLA BULUŞABİLECEĞİM NOKTAYI ARIYORUM

Delidolu Yayınları'nın kapaklarını tasarlayan Burak Tuna ile konuştuk.

Kitap kapaklarını tasarlarken dikkat ettiğin detayları üç maddede özetler misin?

Hikâyeyi bütünüyle anlatmaya çalışmıyorum. Kapaktaki fikir metinle bir yerinden ilişki kurmalı ve merak uyandırmalı. Tasarımın metinle alakası bazen alakasızlığın kendisi olabiliyor. Yazarla buluşabileceğim noktayı arıyorum diyebilirim. Heyecan verici tarafı da bu... Benim de okurun da görmekten keyif alabileceği kapaklar yapmaya çalışıyorum. Tasarımım okuru metin ile buluşturmalı.

Tasarımda iltimas gösterdiğin renkler ve yazı karakterleri var mı?

Sarı ve siyah ile çok şey anlatılabilir... Ancak her metin kendine özgü etkiler yaratıyor. Bu etkilere açık olmak sanırım doğru olan. Renkler, görsel ve tipografi buna göre şekilleniyor.

Şimdiye kadar tasarladığın kitap kapakları arasında en sevdiğin tasarım hangi kitaba ait?

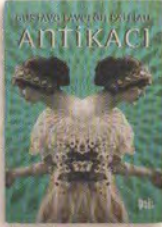
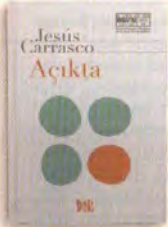
En sevmediğim kapağı söylemek daha kolay olurdu galiba. Herhangi birini öne çıkarmak zor fakat yazarına olan ilgin yüzünden George Saunders kitaplarına tasarım yapmaktan mutluyum diyebilirim. Saunders kafasını seviyorum!

En beğendiğin kitap kapağı hangisi?

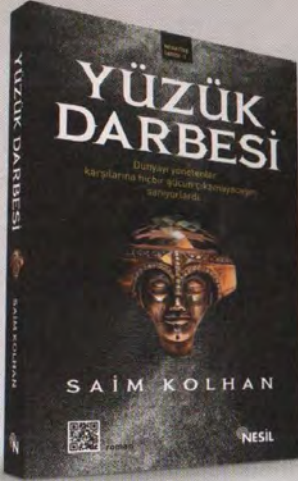
Çok var. Bunları tek tek saymak mümkün değil elbette. Türkiye'de çok güzel kitap kapakları tasarlanıyor. Yakın zamanda Utku Lomlu'nun tasarladığı Kurt Vonnegut kitap kapakları beğendiğim işlerden.

Keşke ben tasarlasaydım dediğin yerli ya da yabancı bir kitap var mı?

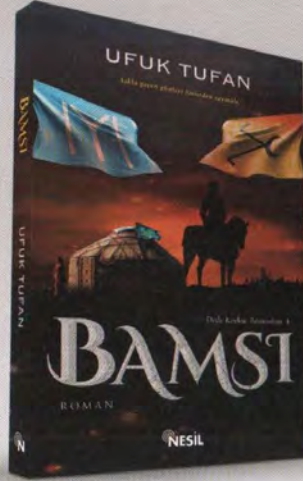
Çok sevdiğim iki yazar Ursula K. Le Guin ve Amin Maalouf'un kitaplarına tasarım yapmak heyecan verici olurdu. "Yerdeniz" serisini saymıyorum çünkü Deniz Bilgin'in illüstrasyonları o kadar güzel ve etkileyici ki bence dünyadaki en iyi "Yerdeniz" kapakları onlar. ■

İyi seçilmiş kitaplar... İyi bir gelecek için...

Dünyayı
yönetenler
karşlarına
hiçbir gücün
çıkamayacağını
sanıyorlardı...

Aşkla
geçen
günleri
ömürden
saymalı.

"... yeryüzünün
en hayırlı kadını
Hüveylid kızı
Hatice'dir."
Hadis-i Şerif

Evlilik
aşkı
oldurur!

HERŞEY OKUYAN NESİLLER İÇİN...

 NESİL

 nesilyayinlari.com
 0212 551 32 25

 /nesilyayinlari
 /nesilyayinlari

 E-Kitap versiyonunu Babil, D&R, İdefix,
Google Play ve İbooks'tan satın alabilirsiniz.

Sen geldin gelesi,
ölüm korkuturdu.
Söyle, sen gittin gideli
yaşıyor muyuz?

Gülümse Güçlü Desinler

DERYA ATILAY

Sen geldin gelesi,
ölüm korkuturdu.
Söyle, sen gittin gideli
yaşıyor muyuz?

“Bazen tüm yorgunluğunuza rağmen yeni bir umuda ‘Merhaba.’ demek, yeni bir başlangıca yeni bir adım; yeni bir hayal kırıklığı ihtimaline risk alabilecek kadar cesur olabilmeyi gerektirir... Bir hikâyeye daha ‘Hoşçakal.’ diyebilmek için, her ihtimale karşı, doğan her güneşle cebinize bir ‘Hoşçakal.’ yerleştirin. Çünkü kimsenin bugün yanınızdaki varlığı, yarına garanti değildir.”

